

SLOVO

Z BRITSKEJ KOLUMBIE

**Akademický maliar
Mikuláš Klimčák**

str. 4

**Kus slovenskej histórie
objavený v USA**

str. 9

**Prorok – Modlitba
k nafte**

str. 22

**My first Christmas under
the Southern Cross**

str. 26

Bud'te šťastní v novom roku 2015

Odchádza rok 2014 a my víťame Nový rok 2015. Jedny dvere sa zatvárajú, aby sa druhé mohli otvoriť. Je čas bilancovať, hodnotiť, premýšľať, ďakovať a nanovo v pokore padnúť na kolena a prosieť. Poďte spolu so mnou nájsť odpoveď na otázku: Čomu ma odchádzajúci rok naučil?

Prvá vec, ktorú som si ja nanovo uvedomila, je skutočnosť, že tam, kde ja už nemôžem nič urobiť, prichádza Boh. Takže naučila som sa viac spoliehať na Boha, ako na svoje vlastné schopnosti. Už viem, že sama nedokážem držať v rukách celý svoj život i životy najbližších. Ďalšia skúsenosť ma priviedla k poznaniu hodnoty darov, ktoré som dostala a som za ne Bohu nesmierne vďačná. Vďaka nim, je môj život naplnený a ja sa v srdci radujem. Viete, ak máte dlhé roky pocit, že stojíte na križovatke, z ktorej sa nemôžete pohnúť a odrazu zasvieti zelená a vy konečne kráčate ďalej do svojho cieľa, čo viac si môžete priať? A ešte niečo som si v tomto roku uvedomila. Hodnotu služby a dávania. Nič nemá väčšiu cenu ako slúžiť a dávať sa iným. A nič iné si tam raz hore nevezmeme, len to, čo sme rozdali.

Do nového roka si ľudia vzájomne prajú veľa pekných želaní. Všetko, čo si želáme pramení z odvekej túžby človeka byť šťastný. A čo robí šťastný človek?

Šťastný človek sa raduje z toho čo má a je vďačný. Takže budme vďační a naučme sa nanovo vidieť hodnoty, ktoré máme. Neporovnávajme sa s inými, lebo bremeno kríža spočíva na každom, či už si to uvedomujeme alebo nie. Šťastný človek nesmúti, že sused zbohatol a on nie. Pociť šťastia je v uvedomení si vlastných hodnôt a darov. Šťastný človek pomáha a slúži. Takže vykročme so svojich domovov a obzríme sa, kde môžeme pomôcť. Je okolo nás veľa takých, ktorí pomoc potrebujú možno viac, ako si myslíme. A to, čo za pomoc získate, ma neoceniteľnú hodnotu neba. A to stojí, za to, však? Šťastný človek si zhromažďuje večné poklady, ktoré „ani moľ, ani hrdza nezničia.“

Ja Vám v mene celej redakcie prajem, aby zavládol pokoj vo Vašich srdciach i domovoch, aby sme si viac vážili jeden druhého, aby sme dokázali byť vďační, za to, čo dostávame. Aby sme dokázali dávať, aby sme mali odvahu vykročiť aj na nové neprebádané cesty, aby sme vždy mali v ôkol seba priateľov, na ktorých sa môžeme spoľahnúť. A nech je celé toto úsilie korunované Božím požehnaním. Jednoducho Vám všetkým prajeme: Bud'te šťastní!

Mária Eškút

Zlatý kruh alebo prečo Slovo?

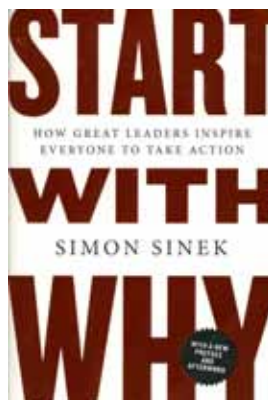
Asi pred tri a pol rokmi som niečo objavil a tento objav zásadne zmenil môj pohľad na to, ako svet funguje. A dokonca zásadne zmenil i spôsob, akým ja fungujem vo svete. Zdá sa, že existuje formula, podľa ktorej všetci významní a inšpiratívni vodcovia a organizácie vo svete, či už je to Apple, Martin Luther King alebo bratia Wrightovci, myslia, konajú a komunikujú. A to je pravý opak toho, ako to robia všetci ostatní. Je to asi najjednoduchšia, a pri tom najúčinnnejšia myšlienka na svete. Nazval som ju zlatý kruh.

Tak začína prednáška o knihe "Začni s Prečo" jej autor Simon Sinek. Mnohí jednotlivci či organizácie si stanovujú jasne ČO budú robiť, potom možno si určujú AKO to budú robiť a na otázku PREČO obyčajne dávajú odpoveď typu „aby sme boli úspešní (prváci, bohatí, najlepší, uznávaní, atď)“. Autor však tvrdí, že tieto dôvody môžu byť výsledkom nášho konania, ale nemali by byť cieľom. Cieľ konania sa podľa neho skrýva za odpoveďami na otázky "Aký zmysel má Tvoje konanie?", "V čo veríš?", "Prečo vstaneš ráno z postele?", "Prečo existuje Tvoja/vaša organizácia, firma, skupina?", "Prečo by mal mať niekto záujem o výsledky Tvojej/vašej činnosti?"

Nuž, zaujali ma tieto úvahy, hlavne vo vzťahu k nášmu časopisu. Prečo vydávame Slovo z Britskej Kolumbie? Skúsme vymenovať niekoľko dôvodov, cieľov, prečo robíme to, čo robíme.

Veľakrát sa sťažujeme, že komerčné periodiká píšú o negatívnych stránkach života, o vojnách, zločinoch, aférach, nešťastiach, politických škriepkach. "Lepšie začať jednu sviečku ako preklikať temnotu". Chceme sa pridať do rodiny časopisov a buletínov vydávaných v slovenskom zahraničí, ktoré sa pokúšajú vnášať kúsok svetla do mnohokrát temných medziludských vzťahov.

Človek je tvor spoločenský. Rád je v kruhu priateľov, ktorí majú rovnaký alebo podobný pohľad na svet. Náš časopis ponúka priestor všetkým, ktorí sa chcú podeliť o inšpiratívny, kooperatív-

ny, zjednocujúci pohľad na život v zahraničí alebo doma na Slovensku. Nie je veľa takýchto časopisov v slovenskom zahraničí. Chceme ísť príkladom.

V našej nedávnej, ale aj veľmi vzdialenej minulosti žilo mnoho Slovákov, ktorí sa snažili žiť svoj život priamo, čestne, na základe podobných ideálov spolupráce, jednoty a duchovnej slobody a pracovať pre dobro svojich súkmeňovcov. Zaslúžia si, aby sme odšťavovali nánosy historického prachu z ich života a práce. Chceme, aby žijúce generácie čerpali z duchovného bohatstva vytvoreného generáciami, ktoré nás už predišli do večnosti.

Ak položíme svoje myšlienky na papier a píšeme úprimne to, čo cítime, odkrývame svoje vnútro, stávame sa "zraniteľnými", ale súčasne sa spoznávame a stávame sa blízkymi, pociť spolupatričnosti narastá, život sa stáva ľahším, krajším, plnším. Chceme, aby po prečítaní každého čísla časopisu Slovo z Britskej Kolumbie čitateľ "pookrial na duši".

V čase mobilov, tabletov, emailov, esemesiek, sociálnych sietí, a rôznych elektronických dokumentov držať v ruke časopis, ktorý je príťažlivý na vzhľad, kvalitný na hmat a má zaujímavý, inšpiratívny a povzbudzujúci obsah, je rarita. Nechceme a nebudeme ignorovať elektronický trend, ale chceme byť tou „raritou“ a ponúkať aj príťažlivé, kvalitné a inšpiratívne tlačené Slovo pre všetkých ľudí dobrej vôle (toto už prechádza do odpovedí na otázku "ako").

Tak, to sú hlavné dôvody prečo vydávame časopis Slovo z Britskej Kolumbie. Ak rezonujú s Vaším pohľadom na život a máte čas a záujem o spoluprácu, radi Vás privítame v našom kruhu ako autora alebo čitateľa, ale aj ako sponzora či inzerenta. Tešíme sa na Vás.

Jožo Starosta

Obsah čísla

- 2 Príhovor veľ'vyslanca SR v Kanade (Andrej Droba)
- 2 Vianočná báseň (Jozef Dzurjak)
- 3 Rastie – 1. kráľ Slovákov (Milan Ďurica)
- 4 Akademický maliar Mikuláš Klimčák (Jozef Starosta)
- 6 Počiatky slovenského písomníctva v Amerike (Jozef Janek)
- 7 A.Hlinka v úcte doma i v slovenskom svete (Daniel Zemančík)
- 8 O živote a diele Ignáca Gessaya (Zuzana Pavelcová)
- 9 Kus slovenskej histórie objavený v USA (Jozef Starosta)
- 10 6.zväzok dejín slovenského výstahovalectva (Claude Baláž)
- 12 Spomienka na Michala Vičana (Eva Vičanová)
- 13 Papierové sny (Svetlana Bárdošová)
- 14 Slovenská misionárska saleziánska legenda (don A. Odrobínák)
- 15 Námestovského učiteľ tajne vysvätil Karol Vojtyla (J. Kušnier)
- 16 Návšteva slovenskej umelkyne v Kanade (Paul Stacho)
- 17 Púť za Slovákmí v Kanade (Viera Pridalova D'Agostini)
- 18 Pražský biskup Václav Malý v New West (Jožo Starosta)
- 19 Návšteva z TASR (Jožo Starosta)
- 20 30 rokov od Mount Everest (František Kele)
- 20 František Kele – bol to dobrý človek (Jožo Starosta)
- 21 The Bivouac (Bystík Brázda)
- 22 Prorok – Modlitba k naftě (Milan Rúfus)
- 23 O troch dolároch (Lucka Schenk)
- 23 Ľudstvo sa zmieta v kríze (Miroslav Koníček)
- 24 Moje rodisko – Tótkomlós (Michal Hronec)
- 26 My first Christmas under the Southern Cross (Lojzo Škoda)
- 28 Zábavy francúzskych kráľov a aristokracie (Maria D. Dopjerová)
- 30 Let's meet Mala (www.ainc-inac.gc.ca, js, ks, as)
- 32 Moje mesto (Paul Stacho, Jožo Starosta)
- 33 Roman Bednár – Poznáte ho? (Jožo Starosta)
- 34 Oznamy
- 35 Ženatý, Kasik, Great Moravia (Josef Skála, Jozef Starosta)
- 36 Z Tiborových listov (Tibor Hamza)
- 37 Zo Slovenska (Paul Stacho, R.S., Jozef Dzurjak)
- 38 Moja provincia (Jožo Starosta)
- 39 Z listov čitateľov
- 40 Inzeráty

Vianočná báseň

*Tichá noc, len električky blúdia,
tichá noc, len srdce buchoce.
Po noci sa kde-tu tmolia ľudia,
vo vzduchu už visia Vianoce...*

*Na stromčeku ihličie sa vzpína,
v dial'ke vidno svetlo z majáka.
V takej chvíli matka rodí syna,
pred chvíľkou sa do tmy rozplakal.*

*Tichá noc, len nadýchnutie osla,
mráz sa kľže chladno pod kožu.
Nieкто pre nás svojho syna zosla,
no ľudia ho vystát' nemôžu.*

*Tichá noc, len opojenie sladké,
kapustnica má chuť' nedelí.
Koľkokrát sme ublížili matke?
Spáchali tak, čo sme nechceli...*

Jozef Dzurjak

Sponzori 22. čísla

Zlatý sponzor

Juraj Kopanický \$200

Bronzový sponzor

Libuška Kasaničová \$100

Zuzana Klepl \$100

Katarína Starosta \$50

Mária Starosta \$50

Helen Maros \$50

Individuálny sponzor

Štefan Boshnak \$25

Inzerátom nás podporili

Ashton College, Vancouver

Car 1 Rental, Slovakia

Olga Slovak, Real Estate

Roman Tulis E. Soccer School

Dr. Viera Čarnogurský, Dentist

Julia Palko, Real Estate

Príhovor veľ'vyslanca Slovenskej republiky v Kanade Andreja Drobu pre čitateľov časopisu Slovo z Britskej Kolumbie

Milí krajanovia, milí Slováci žijúci v Kanade, je mi potešením prihovoriť sa Vám krátko po mojom príchode do Kanady aj cez stránky časopisu Slovo z Britskej Kolumbie. Som rád, že časopis nám už viac ako 7 rokov prináša zaujímavé informácie o dianí na Slovensku, o významných osobnostiach našich dejín, kultúre, historických pamiatkach, turistických miestach a o slovenských krajanových podujatiach v Britskej Kolumbii. Teším sa, že popularita časopisu a počet jeho čitateľov rastie. Vysoko si cením všetkých, ktorí mu venujú svoje nadšenie, entuziazmus a čitateľskú priazeň.

Slovensko a Kanada sú dnes blízky partnermi a spojencami. Naše vzťahy sú vynikajúce. Spolupracujeme v mnohých oblastiach bilaterálne, ako aj na pôde medzinárodných organizácií. Obchodná výmena medzi Slovenskom a Kanadou rastie. Do Kanady cestuje za vzdelaním mnoho našich mladých ľudí a čoraz viac Kanadčanov objavuje aj krásy Slovenska. Mojim cieľom je, aby sa naše vzájomné vzťahy ďalej prehĺbovali a Kanada a Slovensko sa stali ešte bližšími partnermi.

Spája nás aj početná komunita Slovákov, ktorí v Kanade našli svoj nový domov. Jednou z mojich osobných priorít je aj aktívna práca s krajanmi. Budem sa snažiť za Vami cestovať a stretávať sa tak často, ako to bude možné. Slovensko na Vás nezabúda. Vážim si všetko, čo ste pre Slovensko a slovensko-kanadské vzťahy urobili. Viem, že pre mnohých z Vás sú dôležité aj konzulárne služby, ktoré Veľvyslanectvo SR v Ottawe poskytuje a viem, že je pre Vás náročné do Ottawy cestovať. Mojou snahou bude priniesť naše služby bližšie k Vám. Verím, že v krátkom čase budem schopný priniesť pre Vás v tomto smere pozitívne novinky.

Srdečne Vás pozdravujem. Teším sa na našu spoluprácu a aktívnu komunikáciu. Verím a pevne dúfam, že s mnohými z Vás sa mi počas môjho pôsobenia v Kanade podarí aj osobne sa stretnúť.

Andrej Droba, veľvyslanec Slovenskej republiky v Kanade
foto: časopis Embassy

Tiráž

Toto je 22. vydanie časopisu Slovo z Britskej Kolumbie. Je to vydanie Zima 2014, 7. ročník, 3. číslo. Slovo z Britskej Kolumbie je neoficiálny časopis vydávaný v Britskej Kolumbii v Kanade. Zodpovedným redaktorom je Jožo Starosta, ktorý zostavuje obsah časopisu v úzkej spolupráci so skupinkou Slovákov žijúcich v rôznych kútoch sveta. Časopis vychádza obvykle 4 krát do roka. Do 13. čísla vychádzal v počte 1,000 kusov s finančnou dotáciou US\$2. Od 14. čísla vychádzal vo farebnom tlačnom náklade 100-500 výtlačkov (podľa štedrosti sponzorských príspevkov).

Všetky predchádzajúce čísla si záujemcovia môžu prezrieť na novom digitálnom kiosku Slova s Britskej Kolumbii www.sk-bc.ca/citajte slovo.

Autori článkov alebo zdrojov pre 22. číslo sú

Mária Eškut, Jozef Starosta, Paul Stacho, Milan S. Ďurica, Mária Dopjerová-Danthine, Lojzo Škoda, Bystrik Brázda, Eva Vičanová, Anton Odrobinak, Karol Bodnár, František Kele, Andrej Droba, Jozef Dzurjak, Jozef Janek, Daniel Zemančík, Zuzana Pavelcová, Claude Baláž, Svetlana Bárdošová, Jozef Kušnier, Viera Pridalova D'Agostini, Milan Rúfus, Lucka Schenk, Miroslav Koníček, Michal Hronec, Lojzo Škoda, Roman Bednár, Josef Skála a Tibor Hamza.

Redakčná rada

Jozef Starosta, Daniel Behan, Paul Stacho, zodpovedný redaktor (výber článkov a jazyková úprava): Jožo Starosta, jozo.starosta@sk-bc.ca - grafická úprava tlačeneho Slova: Daniel Behan, pixelplus.sk

Adresa redakcie

Slovo z Britskej Kolumbie,
#210 2978 Burlington Dr., Coquitlam, BC, V3B 7S6, Canada

Telefón: (tel: 1-604-944-1554)

Email: slovo@sk-bc.ca.

Webová stránka časopisu: www.sk-bc.ca

Všetky informácie v časopise Slovo z Britskej Kolumbie publikujeme v presvedčení, že sú pravdivé. Neberieme na seba zodpovednosť za prípadné nepresné alebo dokonca nepravdivé informácie. Ďakujeme za Vaše porozumenie a a tešíme sa na Vašu podporu www.sk-bc.ca/donate.

Design & layout: www.pixelplus.sk

Vytlačené v Kanade - Printed in Canada

V tieto dni sa celé Slovensko rozhybalo oslavnými podujatiami na česť sv. Cyrila a Metoda, ktorým je venovaný celý jubilejný rok (písané r.2013 – pozn. redaktora). Tisícové účasti Slovákov a Sloveniek počnúc v staroslovanskej Nitre, kde sa tieto celoslovenské oslavy oficiálne otvorili za prítomnosti najvyšších štátnych aj cirkevných predstaviteľov, dokazujú živý záujem občanov.

Stovky spravodajských služieb nás o tom v médiách informovali. Na viacerých miestach sa to spájalo aj s Vatrmi nezávislosti z roku 1992. Ale objektívny pozorovateľ nemohol sa ubrániť dojmu, že na hlavnú osobnosť týchto historických udalostí si takmer nikto vážnejšie nespomenul. Pri tom historický fakt je, že nebyť kniežata Rastica, ktorý sídlil hlavne na Devíne, nikdy by k nám neboli prišli naši vzácní učelia a národní aj európski patróni Cyril a Metod.

To sú iba dva veľmi výrečné príklady, ako sa vyučovali a doposiaľ vyučujú slovenské dejiny na Slovensku. Kto iba trocha obohatil zachované stredoveké dokumenty, musel zistiť, že prvou slovenskou významnou politickou osobnosťou, ktorú jednoznačne dosvedčujú početné dokumenty, bol RASTIC (Rastislav), označovaný ako knieža, ale aj ako kráľ. Vládol starým Slovákom v rokoch 846 – 870. Ale v 31 z tých dokumentov jeho meno je pravdivelo zaznamenané ako RASTIC, iba výnimočne – sedem alebo osemkrát – aj ako Rastislav. Je teda jasné, že on sám sa volal RASTIC a nie Rastislav. O tých výnimkách, ktoré sa nachádzajú väčšinou v neskorších slovanských prameňoch, a to aj s „o“ v prvej slabike, teda Rostislav, doposiaľ nikto nevypracoval náležitú štúdiu. V novej literatúre sa však rozšíril – alebo presnejšie bolo uvedené a rozšírené prakticky výlučne meno Rastislav, prípadne Rostislav. Malo to svoj nepriznaný dôvod.

Kto mal záujem na tom, aby sa Slováci nepokladali v dejinách za národ, veľmi inteligentne využil fakt, že sa v dokumentoch nachádza aj forma Rastislav. Stačilo potom ešte trochu pozmeniť samohlásku „a“ v koreni slova tým, že za pôvodne „a“ sa tam vsunulo „o“, aby sa z Rastislava stal Rostislav. Tým sa vymazal jazykovedný dôkaz o tom, že RASTIC-RASTISLAV bol Slovákom, a nie iba Slovanom. Vo všetkých ostatných západných aj východných slovanských jazykoch totiž koreň tohto slova sa odvíja od slova „rosti“. Iba v slovenskom jazyku a v jazykoch južných Slovanov má tento koreň samohlásku „a“ – rásť (rastiem,

RASTIC – prvý slovenský štátnik a kráľ Slovákov

Po zmene režimu v roku 1990 redaktor ktoréhosi časopisu na Slovensku mi kládol otázky ankety, v rámci ktorej bolo aj: „Koho považujete za najvýznamnejšiu osobnosť slovenských dejín?“ Na moju jednoznačnú odpoveď „RASTIC“ redaktor zostal udivený, ako keby bol počul prvý raz v živote toto meno, a opakoval otázku. Tak som mu povedal: „Vy ho asi voláte Rastislav.“ Ale ani potom nezdal sa mi byť presvedčený.

rastieš...), čo dokazuje, že knieža/kráľ Rastic, ktorý sídlil a vládol na vtedajšom Slovensku, nemohol byť žiadneho iného slovanského pôvodu ako slovenského.

Nuž a že si náš prvý kráľ Rastic zaslúži, aby sme ho pokladali za jednu z najvýznamnejších osobností slovenských dejín, na to stačí, ak si uvedomíme, že v prvej časti druhej polovice 9. storočia, keď ešte v strednej Európe o Maďaroch nebolo ani chýru-slychu, keď ešte naši severní i západní susedia iba začínali prekonávať primitívne obdobie plurality vyššie neorganizovaných pohanských slovanských kmeňov, teda dobrých sto aj viac rokov pred nimi, starí Slováci, ktorých sídliská boli v priamom kontakte s južnými Slovenmi a Chorvátmi, už mali svoj vlastný a veľmi dobre organizovaný štát. Na jeho čele stál kráľ Rastic, ktorý musel disponovať nielen primeraným vzdelaním, získaným asi v bavorských benediktínskych kláštorných školách, ale aj štátnickou múdrosťou a značným bohatstvom a vojenskou silou. O tejto sile hovorila s obdivom aj franská pramena. O bohatstve Rasticovho štátneho útvary svedčí už sám fakt, že si mohol dovoliť vyslať posolstvo až do Ríma k pápežovi Milulášovi I. so žiadosťou, aby mu poslal učiteľov pravej viery, ktorí by ju ohlasovali jeho slovenskému ľudu v jeho vlastnom jazyku. A keď mu pápež nemohol vyhovieť, lebo takých učiteľov Ríme nemal a Cirkev už mala určité problémy s kristianizáciou Bulharov, o krátky čas Rastic vypravil podobné posolstvo až do Carihradu. Tento jeho žiadosť rád vyhovel a poslal mu svojho dvorného filozofa Konštantína s jeho právnickym vzdelaním a v štátnej správe skúseným bratom Metodom.

Tieto dokumentované fakty dokazujú, že kráľ Rastic sa cítil opravdivým vladárom, ktorý udržiaval normálne medzinárodné styky tak s Franskou ríšou, ako aj s najvyššou nielen duchovnou, ale aj svetskou mocnosťou Pápežského stolca, ba dokonca aj s byzantským cisárom v ďalekom Konštantinopole. Veď každé takéto posolstvo vyslané ku stovky kilometrov vzdialeným mocnárom vyžadovalo náročné prípravy, výber kompetentných vyslancov, znalých latinský a grécky jazyk, ale aj diplomatické zvyklosti, podobne aj množstvo vzácných darov a vojenský sprievod na ich zabezpečenie. Išlo o vybavenie sprievodu niekoľko tisíc ľudí, a to na čas viac mesiacov. Tým všetkým musel Rastic hojne disponovať, ináč by nemohol dúfať, že jeho posolstvo bude

prijaté na pápežskom dvore v Ríme alebo na byzantskom cisárskom dvore v Konštantinopole. Bol to teda on, ktorý uviedol Slovákov do európskych dejín tak úspešným vojenským odporom proti tlaku Franskej ríše, ktorej vojenské sily nedokázali vydobýť jeho „nevýslovnú pevnosť Devín“ či „nedobytný hrad Devín“. Vynikal však aj diplomatickým rozhľadom, ktorý ho priviedol k vyžiadaniu učiteľov kresťanskej viery, ktorí by jeho ľud vyučovali v jeho vlastnom jazyku. Príchod apoštolov Konštantína-Cyrila a Metoda medzi starých Slovákov bol takým dôležitým historickým činom Rastica, že Pravoslávna cirkev neváhala ho vyhlásiť za svätého s titulmi „mučeník, moravské knieža, rovný apoštolom“.

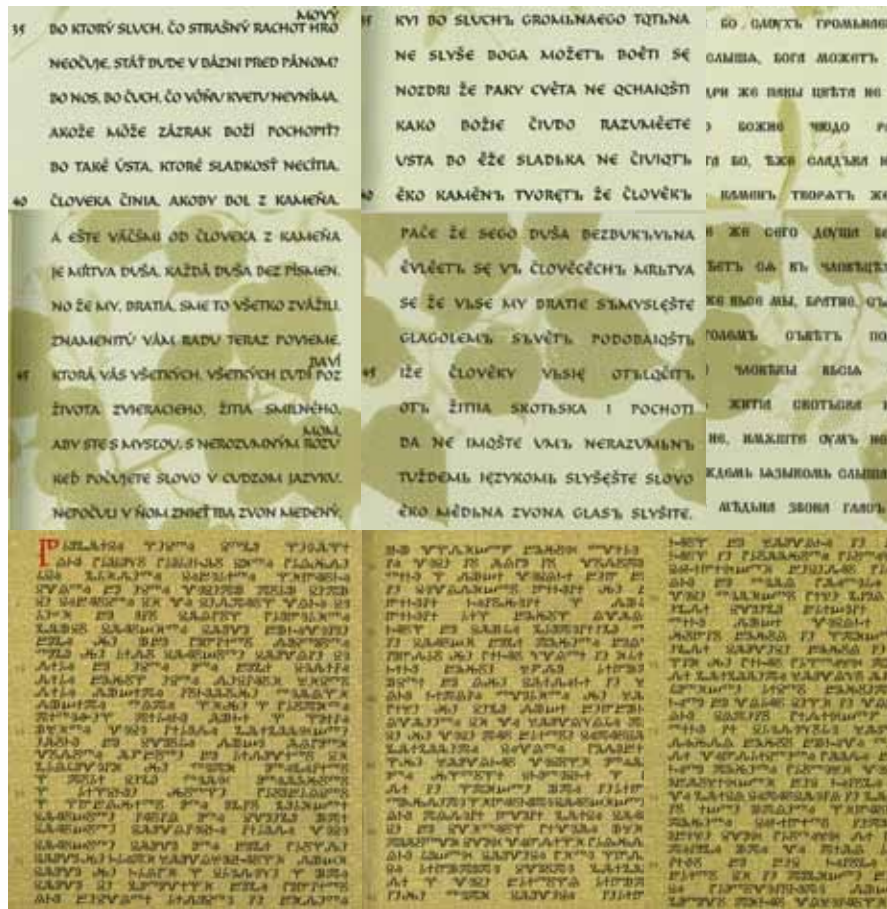
Z historického hľadiska teda bez pochybnosti možno tvrdiť, že kráľ Rastic je prvým slovenským štátnikom európskeho formátu, je skutočným zakladateľom slovenskej národnej a kresťanskej identity a následne aj z jeho vyplývajúcej práv na jazykovú a kultúrnu osobitosť, ako aj na štátnu samostatnosť. Bez Rastica sotva by sme dnes boli Slovákmí. Ibaže v našej historickej vede a kultúre na ešte asi dlho potrvá, kým sa emancipujeme z pseudovedeckých mýtov, ktoré o nás cudzí vymysleli a nám naočkovali.

A ak naši politickí činitelia konečne uvažujú aj o náležitých prejavoch úcty voči našim historickým osobnostiam dôstojnými pomníkmi na historických miestach, tak by mali rezervovať pre mohutný pomník Rasticovi práve jeho nepochybne dokumentované sídlo, ktorým bol jeho nedobytný hrad Devín. Podobne by mal zdobiť Nitru na Zobore primeraný jazdecký pomník najvýznamnejšieho slovenského bojovníka, kráľa Svätopluka I. Veľkého, ktorý nielen úspešne zadržal „Drang nach Osten“ franských kráľov a cisárov, ale svojimi výbojmi po prvý (a posledný) –krát zjednotil pod svojou mocou veľkú časť slovanských obyvateľov Strednej Európy od Lužického Srbska až po dnešný Belehrad a od strednej Vlsy po rieku Dravu.

MILAN S. ĐURICA

Kresba: Akademický maliar Mikuláš Klimčák

Mapa: [http://sk.wikipedia.org/wiki/Rastislav_\(Veľká_Morava\)](http://sk.wikipedia.org/wiki/Rastislav_(Veľká_Morava))

Akademický maliar Mikuláš Klimčák

Narodil sa 16. novembra 1921 v Humennom. V roku 1943 začal svoje výtvarné vysokoškolské štúdiá na Oddelení kreslenia a maľovania SVŠT v Bratislave. Po roku 1945 pokračuje v štúdiách na oddelení monumentálneho maliarstva Vysokej školy umelecko-priemyselovej v Prahe u profesora F. Tichého a J. Nováka, ktoré absolvuje v roku 1948. Po skončení štúdií pôsobí ako maliar vo voľnom povolaní najskôr na východnom Slovensku, a neskôr v Bratislave.

Systematicky sa venuje monumentálno-dekoratívnej maliarskej tvorbe, v ktorej hlbine rozvíja odkaz a podnety národných dejín, najmä Slovákov a Slovanov, cyrilo-metodských tradícií, ako aj sakrálné podnety a ikonografiu východného obradu.

Mikuláš Klimčák získal v nedávnom období viacero významných ocenení. V roku 2007 Benedikt XVI. menoval Mikuláša Klimčáka za rytiera Rádu sv. Silvestra. Ide o najvyššie vyznamenanie cirkvi udeľované laikom.

V roku 2011 prešovský arcibiskup-metropolita Ján Babjak udelil Mikukášovi Klimčákovi Medailu blahoslaveného Pavla Petra Gojdiča OSBM. Tak ocenil významný umelecký prínos aktivít a tvorby umelca pre Prešovské arcibiskupstvo, ako aj šírenie sarkálného byzantského umenia v spoločnosti. Vyznamenanie udeľuje vладыka Ján osobnostiam a inštitúciám, ktoré sa výrazne pričínili o rozvoj Gréckokatolíckej cirkvi.

V roku 2011, pri príležitosti 90-tín umelca, udelil predseda Matice slovenskej Ing. Marián Tkáč akademickému maliarovi Mikulášovi Klimčákovi Zlatú medailu

Matice slovenskej za celoživotnú pronárodnú činnosť a tvorbu.

Dňa 25.novembra 2011, pri príležitosti životného jubilea 90-tich rokov, vtedajší prezident SR Ivan Gašparovič prijal Mikuláša Klimčáka v Prezidentskom paláci a udelil mu štátne vyznamenanie Medajlu prezidenta Slovenskej republiky za mimoriadne zásluhy o rozvoj slovenskej kultúry osobitne prítiaľživým výtvarným prejavom.

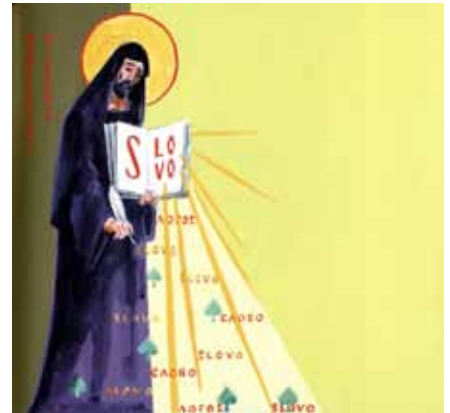
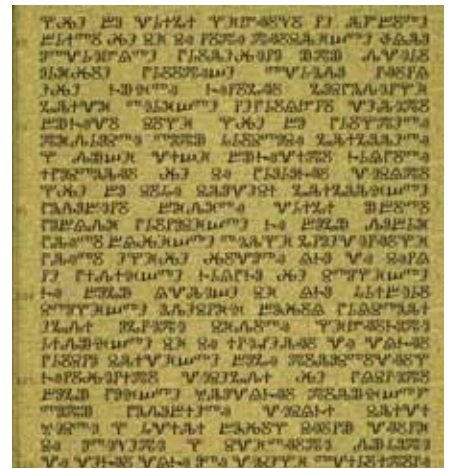

Pán Mikuláš Klimčák nám poslal jeden výtlačok svojej knihy PROGLAS s osobným venovaním „Krajanom v Kanade, M.Klimčák 2014“ a tiež umeleckú brožúru „Výber z diela – Veľké jubileum, výstava venovaná 1150. Výročiu príchodu sv. Cyrila a Metoda na územie Veľkej Moravy“. Vyššie uvedený text a všetky obrázky na tejto dvojstrane sú reprodukcie prevzaté z týchto dvoch publikácií.

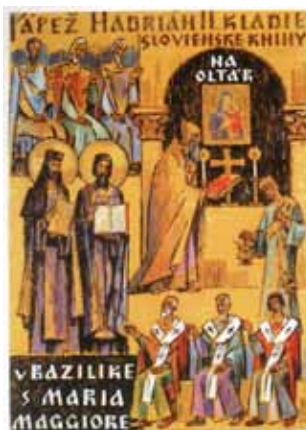
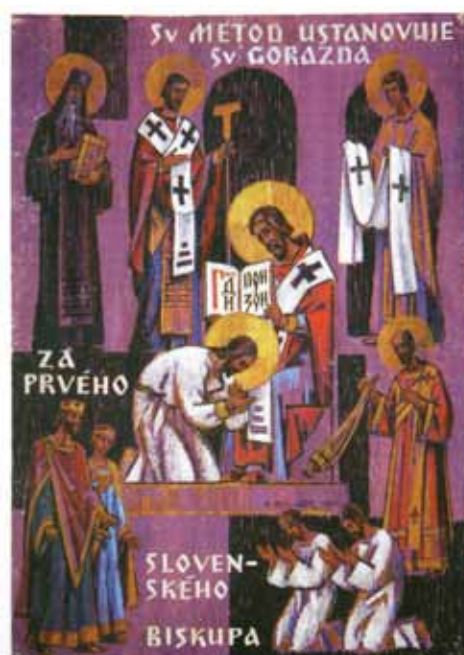
Vyslovujeme na tomto mieste
akademickému maliarovi Mikukášovi
Klimčákovi veľkú vďaku za darované
publikácie a prajeme mu veľa zdravia v jeho záslužnej tvorbe, ktorou
vrhá umelecké svetlo do obdobia starých Slovákov žijúcich na území
Slovenska pred jedenástimi storočiami.

Ďakujeme tiež pánovi Dušanovi Benickému, prostredníctvom ktorého sa publikácie od pána Mikuláša Klimčáka dostali do našej redakcie.

Jožo Starosta

О ТАКІМ
СОТН ОА?
ОКЛІШНІ,
ОУАТО?
ОКІТ,
ОДІТІА,
ОДІТІАЛІА
О МРІТІА,
ОМОЛІШІТІ,
ОМОЛІШІТІ,
ОТІАШІТІ,
ОХОТІ,
ОРОУАМІ,
ОТІ ОМО,
ОАШІТІ.

Krajanom
v
Kanade

M. Klimčák
2014

Počiatky slovenského písomníctva v Amerike

*A ľud tak potupený v svojej zemi
Za oceanom hrdo vzniesol hlavu,
Tam hlasno vraví ten, čo tu bol slávu.
V čom videl hanbu tu, tam vidí slávu.
Sám sebe poznal v krajoch Kolumbie
A uznal žasnúc, že až teraz žije!
Svetozár Hurban Vajanský.*

Príchodom do Ameriky Slováci ocitli sa v prostredí nebývalom, novom. Mnohým z nich sa v rodnej vlasti ani nesnívalo, že za morom stanú sa pomerne vo veľmi krátkom čase funkcionármi spolkov, opatrujúcimi neraz stotisícové, ba i miliónové fondy alebo že sa stanú vydávateľmi novín, dopisovateľmi, hercami na slovenskom – hoc i len ochotníckom – javisku.

Stalo sa neraz, že naši ľudia neboli na svoje nové poslanie pripravení, pretože prišli z neslobodných a zanedbávaných uhorských pomerov. Teraz však niet času obviňovať ich z pomerov, za ktoré sami neboli vinní. Treba je napokon hodnotiť uznanlivo vykonanú prácu, treba ich hodnotiť spravodlivo a rozdobené sily stmelovať, nalomené ratolesti narovnávať. Veď je nás malo i dnes. Včera nás bolo ešte menej, ako hovoril Svetozár Hurban Vajanský vo svojej básni **Prísaha**:

*Viem, že môj národ temer nemá mena;
Viem, že ho rodní bratia málo znajú;
Viem, bez neho sa deje odohrať
a malým bude i keď príde zmena.*

Pred rokom 1886 Slováci v Amerike nevýdávali ešte spisy. Čítali, ktorí o to stali, české noviny, lebo česká emigrácia bola o 30 až 50 rokov staršia. Šarišanovi sa veru ťažko čítalo po česky, keďže nemal k tomu potrebnej prípravy.

“Pán veľkomožný, no lem tam nej odkážu do tej českej redakcii, žeby moje číslo nedurkovali v takej tvrdej českej diškure, ale radšej naj jich durkujú v našej krásnej šarišskej diškure” – bola žiadosť nejedného nášho čitateľa k jednatelom, ktorí za časopis agitovali a hľadali predplatiteľov.

Bol to Július Ján Wolf skončivší učiteľskú preparandium v Kláštore pod Znievom v roku 1878, ktorý so svojím bratrancom Jankom Slovenským začali ako prví vydávať **Bulletin** a neskôr **Amerikansko-Slovenske Noviny**. Wolf sa narodil v Krompachoch na slovenskom východe, kde sa slovenská reč nevyučovala v školách. Do Ameriky prišiel v októbri 1879 a začal pracovať vo firme **National Tube Works** v meste McKeesport, v Pensylvánii.

Netrvalo dlho a Wolf stal sa tlmočníkom pri amerických súdoch, učiteľom anglickej reči a v roku 1893 stal sa správcom firmy P. V. Rovnianek and Co. v New Yorku. Tiež v roku 1893 sa Wolf stal hlavným pokladníkom Slovenského Národného Spolku. V roku 1894 založil z inými slovenskú kolóniu **Slovaktown** v štáte Arkansas. Od roku 1915 do roku 1924 bol správcom v cudzojazyčnom oddelení banky American Union Bank v New Yorku, a potom štyri roky bol správcom slovenskej knižničarskej spoločnosti vydávajúcej časopis **New Yorkský denník**. Jeho manželka pôsobila dlhé roky ako americká učiteľka na newyorských školách.

Wolf, jeho bratranec Janko Slovenský a Rovnianek

Hlavné stránky Amerikansko-slovenských novín

Tých 50 centov Vám dávam pre Vašu ženu, aby si kúpila na Vás veľký korbáč a vyšľahala Vás kedykoľvek to za správne uzná

pokračovali rozvíjať slovenský národný a kultúrny život v Amerike. Tak Wolf ako i Rovnianek, Slovenský, Ambrose, Rev. Štefan Furdek a iní, všetci začínali od samého základu, často až od šlabikára. Bolo treba najprv učiť čítať a rozumieť tlačeneému slovu. Pri agitácii pridávali sa novým členom, ako odmena, snáre, vešče a podobné lákadlá. Mnohí naši ľudia považovali čítanie novín za luxus a vyhovárali sa, že “noviny sú len pre pánov”. Nebolo takého rodáka ľahko presvedčiť, prečo má čítať noviny, keď jeho otec a starý otec mohli žiť aj bez čítania novín.

S akými ťažkosťami sa stretávali naši priekopníci ukazuje napríklad Wolfova skúsenosť v Nanticoke, Pennsylvania. Krajana sa dal nahovoriť na celoročné predplatné. Zaplatil a s poistenkou na zaplatený obnos odobral sa domov. Wolf povzbudený týmto úspechom zašiel do susedovho domu, a tam v rozhovore nadhodil, iste preto, aby povzbudil a vydráždil krajana, že i jeho sused si noviny predplatil. Keď bol v najlepšom dostavil sa prvý, práve za vzor kladený sused – a že veru, aby mu Wolf tri doláre vrátil. *“Vráťte mi tie tri doláre, ale stiahnite si z nich 50 centov za vašu prácu”*, vyrazil zo seba dobrosrdečný krajana. *“A to prečo?”* pýta sa Wolf prekvapene. *“Ja Vás prosím, aby ste mi ich vrátili, lebo čo ste len odišli z môjho domu, žena sa so mnou vadí a nechcem*

Portrét zakladateľa prvých slovenských novín v Amerike Janka Slovenského (parokresba)

mat' nepríjemnosti v dome”, odôvodňoval chudák ako vedel. Wolf údajne vzal od neho poistenkú a pozrúc sa na neho pohádave, vrátil mu predplatné, ale namiesto aby si bol vzal 50 centov, ešte 50 centov krajánovi pridal. *“Veď ja som Vám dal len tri doláre, prečo mi dávate tri aj pol?”* opýtal sa rodák prekvapene. *“Chlap ako ste Vy v mojích očiach nie je chlapom. Tých 50 centov Vám dávam pre Vašu ženu, aby si kúpila na Vás veľký korbáč a vyšľahala Vás kedykoľvek to za správne uzná”* odpovedal podráždený Wolf. *“Posielajte mi tie noviny, ja dokážem mojej žene i Vám, že som pánom vo svojom dome”* zaručoval sa zahanbený krajana, vracajúc tri a pol dolára a vezmúc si poistenkú naspäť. Túto skúsenosť uvádzal nebohý Tono Ambrose s obľubou, ako charakteristickú, aké ťažkosti mali pred sebou títo “nositelia kultúry”.

Články Rovinova, mladého klérika z clevelandského seminára, vyhodneného pre slovenské presvedčenie z pešťbudínskeho seminára, kde bol najlepším žiakom, uverejňované v Americko-Slovenských Novinách, priniesli nový život do slovenského písomníctva v Amerike. Rovinov, vlastným menom Peter Viťazoslav Rovnianek, keď neskôr prešiel celkom k novinám, zviedol tuhé boje s maďarónskymi novinami, ako bola Kossalkova “Zástava” (Kossalka pochádzal z Veľkého Šariša) a Jaskovicove “Katolícke Noviny”. Tieto boje neraz končievali pred americkými súdmi, ba i vo väzení, kam sa Kossalko Jožka dostal za ťažké utrhanie na cti.

Wolf zomrel v meste New York v októbri roku 1930, ale jeho dielo, započaté s Jankom Slovenským v Bulletin sa rozrástlo tak, že Slováci v Amerike mali okolo 300 novín a časopisov, nehľadiac na množstvo slovenských kníh, vydávaných v Amerike.

Hodno si tieto veci pripomínať, hlavne pre budúce generácie. Dnes je radosť pohliadnuť späť, aké požehnané dielo bolo vytvorené na poli písomníctva malým slovenským národom, ako doma, tak i tu, v Amerike.

Pre Bulletin Svätopluk napísal Jozef Janek. Bulletin Svätopluk je úradný orgán Z. Zboru Slovenskej Ligy v Amerike - Zboru kráľa Svätopluka v Detroiti.

V našom časopise, v Slove z Britskej Kolumbie, sme článok uverejnil s dovolením autora.

Obrazky: PhDr. Lúbia Bartalská, 120 rokov slovenskej tlače v Amerike, http://www.snk.sk/swift_data/source/casopis_kniznica/2005/august/21.pdf

150 rokov

Andrej Hlinka v úcte doma i v slovenskom svete

V týchto dňoch si pripomínáme 150. výročie narodenia jedného z najdôležitejších a najúspešnejších verejných činiteľov obnovy slovenskej štátnosti v 20. storočí Mons. Andreja Hlinku. Pôsobil ako kňaz, ružomberský farár, predseda Slovenskej ľudovej strany, poslanec a infulovaný pápežský protonotár. Bol vedúcou osobnosťou slovenského boja za uznanie osobitosti Slovákov ako plnoprávneho národa, aj keď sa bohužiaľ splnenia tohto svojho vytúženého cieľa už nedežilo.

Andreja Hlinku si ctí a miloval slovenský národ nielen doma, ale aj vo svete. Veľká časť Slovákov, najmä v Amerike, ho považuje za otca národa.

„Mňa nepremeníte! Mňa nezlomíte! Slovákom som sa narodil, Slovákom som a Slovákom budem! Aj keď vyjdem zo žalára, zas len budem pokračovať tam, kde som prestal. Do posledného dychu budem bojovať za sväté práva slovenského ľudu, za božské práva slovenského národa!“

Tieto slová vyslovil Andrej Hlinka na svojej obhajobe v roku 1907, v roku keď sa udiala černošská tragédia. V Černej uhorskej žandári strieľali do neozbrojeného davu slovenského ľudu. Na mieste bolo usmrtených deväť ľudí, päť podľahlo zraneniam neskôr a 90 ľudí bolo ľahko zranených. Po streľbe žandári zavreli do väzenia štyridsať ľudí, vrátane Hlinkovej sestry Anny. Tragédia v Černej otvorila oči svetu aj svetovej verejnosti. Začalo byť zrejmé, že v Uhorsku je vážny národnostný problém.

Mediálnym obhajcom nielen Andreja Hlinku, ale aj slovenského národa v Uhorsku, sa stal nórsky prozaik, dramatik, básnik a publicista, nositeľ No-

belovej ceny **Bjørnstjerne Bjørnson** (1832–1910). Ostro kritizoval udalosti z Černej, ale aj Apponyiho školský zákon, ktorý bol takým tvrdým zásahom do materčiny, ako nikdy predtým. Veď zbaviť deti materského jazyka, je to isté, ako odtrhnúť hladné dieťa od materských prs. A práve toto určoval v školskom zákone gróf Apponyi. Bjørnsonove vystúpenia mali veľký domáci i medzinárodný ohlas a pomohli prelomiť Slovensku bariéru medzinárodnej izolácie.

30.október 1918 - SNR je za vznik Česko-Slovenskej Republiky

Dlhý by bol výpočet aktivít a činov Andreja Hlinku pre slovenské národné obrozenie. Bol účastníkom a spoluzakladateľom Slovenskej národnej rady v Martine (30.októbra 1918), ktorá sa vyslovila za vznik česko-slovenského štátu. Jeho autonomistický program sa opieral o Pittsburskú dohodu z 31.mája 1918. Po oživotvorení Matice slovenskej v roku 1919, sa stal členom jej výboru aj predsedom Spolku svätého Vojtecha.

Na základe týchto, ale aj mnohých ďalších skutočností, si ho slovenský snem po dosiahnutí štátnej suverenity v roku 1939 uctil schválením zákona **Andrej Hlinka sa zaslúžil o slovenský národ**. Tento zákon vytesaný do mramorovej tabule, zdobil zasadaciu sieň Slovenského snemu do roku 1945, kedy obnovenú štátnosť v rokoch 1944–45 zmietla vojnová metelica. Bombardovaním bolo zničené aj Hlinkovo mauzóleum v Ružomberku. Mesto Ružomberok si však uvedomilo potrebu odčinenia tohto barbarstva a hneď po znovuzískaní slobody v roku 1990 dalo mauzóleum rekonštruovať. Tak si uctili svojho najvýznamnejšieho občana a jedinečného slovenského bojovníka za Boha, za národ a štát. V roku 2003 sa do Hlinkovho mauzólea vrátila aj prestrelená truhla, ktorá sa našla v krypte Katedrály sv. Martina v Bratislave. Jeho telesné pozostatky sa však doposiaľ nenašli.

Ako si ctíme Andreja Hlinku?

Andreja Hlinku si po rokoch opäť uctieva väčšina obyvateľov Slovenskej republiky. Viaceré mestá a obce pomenovali po ňom svoje najvýznamnejšie námestia a ulice, ba stavajú mu na verejných priestranstvách pomníky, busty a pamätne tabule. V roku 2014 aj Matica slovenská odhalila v **Parku sv. Cyrila a Metoda** v Martine bustu Andreja Hlinku.

Andreja Hlinku majú v úcte aj Slováci žijúci v zahraničí. Jeho pestrý a rušný život asi najpodrobnejšie zachytil jeho žiak a spolupracovník Karol Sidor (1901–1953), ktorý žil vo Vatikáne ako exulant, v roku 1948 sa spolupodieľal na založení Slovenskej národnej rady v zahraničí a bol jej predsedom až do svojej smrti. Po smrti Karola Sidora sa príprave životopisu Andreja Hlinku venovali Dr. Jozef Pavčo a Mons. František Fuga, predseda Zahraničnej Matice slovenskej a vzácny rodoľub v Kanade. Práve jemu sa v roku 1968 podarilo zo Slovenska získať cenné fotografie Andreja Hlinku. Redakčnej príprave knihy o Andrejovi Hlinkovi sa venoval aj Dr. Jozef M. Kirschbaum, ale aj mnohé ďalšie vedúce osobnosti verejného života doma i v zahraničí. Zbierali sa materiály, informácie i osobné spomienky od celého radu ľudí, ktorí Hlinku poznali osobne, ale žili v emigrácii.

Keď sa zdalo, že Sidorov životopis Andreja Hlinku ostane nedokončený, vynorila sa nová príležitosť. Prof. Milan Ďurica predložil mestu Ružomberok myšlienku, vydať pri príležitosti 70. výročia smrti Andreja Hlinku jeho životopis.

Ich zásluhou sa do rúk slovenského čitateľa dostalo dielo zobrazujúce životnú púť človeka, ktorý patrí k najvýznamnejším slovenským postavám 20. storočia, ktorý v zmysle výroku **„Za Boha a národ“**, bezvýhradne dal svoj život do služieb cirkvi a svojho ľudu.

Za toto všetko, aj za knihu „Andrej Hlinka 1864–1938“, vydanú v roku 2008 vďaka nielen Karolovi Sidorovi, mestu Ružomberok a celému radu ďalších osobností doma i v zahraničí, ale hlavne vynikajúcej Matici Slovenskému historikovi Doc. Ing. Františkovi Vnukovi.

Úctu Andrejovi Hlinkovi prejavila v roku 2007, po sto rokoch černošskej tragédie, aj Národná rada Slovenskej republiky prijatím zákona a umiestnením busty a pamätnej tabule Andreja Hlinku v budove Národnej rady Slovenskej republiky s textom „Andrej Hlinka sa zaslúžil o slovenský národ a Slovenskú republiku“.

Mgr. Daniel Zemančík
Medzititulky redakcia

lomatmi z najvyšších kruhov českej a slovenskej politiky. V roku 1918 americkí Slováci a Česi prijali návštevu T. G. Masaryka, ktorý vo svojom prejave podporil úplnú samosprávu Slovenska. Vďaka jeho postojom sa začal koncipovať podklad pre ďalšiu z najvýznamnejších dohôd podpísaných na americkom kontinente – pre Pittsburskú dohodu. Jedným z jej signatárov bol práve I. Gessay.

Nová politická situácia začala postupne predurčovať Gessayov návrat do rodnej zeme. Politické a kultúrne dianie v novom štáte bolo častokrát reprodukované smerom za hranice Č-SR protichodne i nepravdivo. Preto Slovenská liga v Amerike vyslala do Č-SR delegátov, ktorí mali situáciu preskúmať.

Po takmer dvadsiatich rokoch sa Gessay vrátil do Bratislavy, dňa 16. júla 1919. Jeho úlohou bolo zabezpečiť tok informácií i nadviazať bližšiu spoluprácu medzi slovenskou Amerikou a Slovákmi. Tu pokračoval v napĺňaní svojho cieľa, pre ktorý bol vyslaný do domoviny a začal publikovať články, ktoré informovali o Slovenskej lige v Amerike i o živote krajanov v zámorí. V tomto čase sa uskutočnilo aj jeho stretnutie s ministrom Vavrom Šrobárom, na

O živote a diele Ignáca Gessaya

(1874 – 1928)

Ignácovi Gessayovi, oravskému rodákovi z Tvrdošína, osud nadelil nie príliš dlhý, no o to plodnejší život, ktorý striedavo prežil vo svojej domovine, i na americkom kontinente. Narodil sa v chudobnej roľníckej rodine Jozefa Gessaya a Žofie Gessayovej, dňa 17. júna 1874. V tomto roku sme si pripomenuli 140. výročie jeho narodenia.

Základné vzdelanie bolo Gessayovi vštepované v Tvrdošíne a v Trstenej, neskôr na učiteľskom ústave v Spišskej Kapitule, i v Jágri. Profesiijnú kariéru si začal budovať ako učiteľ vo viacerých oravských dedinkách i na Zemplíne (Veľké Žbince, Liesek, Štefanov nad Oravou, Tvrdošín – Krásna Hôrka, Ústie nad Oravou).

Počas vykonávania učiteľskej praxe občasne prispieval do časopisov Dom a škola a Slovenské listy. Vrchnosť mu túto činnosť zakázala a označila ho za „pansláva“.

Gessay odmietol žiť na Orave so „zviazanými rukami“. V tom čase u neho dozrelo rozhodnutie emigrovať na americký kontinent. Začiatkom školského roka 1889, dvadsaťpäťročný Gessay nasadol na loď a vydal sa na cestu do USA. Vo vrecku mal iba zopár drobných a odporúčacie listy od českého slovákofila Karola Kálala a niektorých národovcov. V tej dobe jeho manželka čakala prvú dcéru.

Vďaka odporúčaniam onedlho dostal miesto učiteľa slovenčiny v meste Olyphant (Pensylvánia). Popri pedagogickej činnosti Gessay posielal svoje články do krajských periodík. Jeho prvotiny boli uverejnené v Amerikánsko-slovenských novinách, ktoré v tom čase boli najrozšírenejším periodikom medzi našimi krajanmi v Amerike. Články, ktorými sa Gessay prezentoval, mali taký úspech, že onedlho mu šéfredaktor Amerikánsko-slovenských novin, Peter Rovnianek, ponúkol prácu redaktora v Pittsburghu. Gessayovi sa takto otvorila cesta k jeho ďalšiemu, celoživotnému povolaniu – k novinárčine, ktorej sa venoval po zvyšok svojho života. Pre veľký úspech Amerikánsko-slovenských novin, ktoré sa stali akousi organizačnou silou Slovákov žijúcich v Amerike, Rovnianek prišiel s myšlienkou pripojiť k novínam denník, ktorý by deň čo deň ponúkal Slovákom žijúcim v Amerike čerstvé informácie. Myšlienka nadobudla reálne kontúry dňa

25. marca 1901, kedy vyšlo prvé číslo Slovenského denníka. Gessay počas rokov 1903 – 1919 vykonával pre denník hlavného i radového redaktora.

Na žiadosť Štefana Furdeka sa v Pittsburghu (4. apríla 1907) stretol výbor zložený z predstaviteľov slovenskej tlače, na ktorom bol účastný aj Ignác Gessay. Výbor odsúhlasil založenie Slovenskej ligy v Amerike manifestom z 30. mája 1907. Gessay bol zvolený do pripraveného výboru, ktorý mal za úlohu pripraviť stanovky a program Slovenskej ligy.

Popri práci pre Slovenskú ligu v Amerike, Gessay pracoval aj naďalej ako novinár a popri redigovaní Slovenského denníka vzal na svoje plecia, počas obdobia jedného roka (1908 – 1909) aj redigovanie časopisu Rarášek. V roku 1909 založil mesačník pre dospelých s výstižným názvom Mládež, ktorý obsahoval príspevky pre študentov stredných škôl.

Po krachu Slovenského denníka (Rovnianka zasiahla hospodárska kríza) Gessay bez práce dlho neostal. Už v roku 1911 sa zamestnal ako hlavný redaktor Národných novín, ktoré v tom čase mali 28 000 predplatiteľov. Za svojou novou prácou sa presťahoval do New Yorku (1913), kde onedlho založil nové periodikum s názvom New Yorkský denník.

Prvá svetová vojna predurčovala, že sa onedlho budú meniť hranice Európy. Pre Gessaya sa otvorila nová možnosť ovplyvňovať amerických Slovákov ďalším denníkom Denný hlas, ktorý začal vychádzať pod jeho vedením od októbra 1915. Popri redakčnej činnosti postupne pripravoval dohodu medzi zástupcami Slovenskej ligy v Amerike a Českým národným združením, čo vyústilo do podpísania Clevelandskej dohody dňa 22.10.1915. Tá určila, že za svoju svojbytnosť budú bojovať Slováci a Česi spoločne.

Hneď na druhý deň po podpísaní dohody bola v Clevelande na Huron Street založená Tlačová kancelária Slovenskej ligy v Amerike, ktorú viedol I. Gessay. Zároveň bol založený Zväz slovenských novinárov. Odtiaľto vychádzali hlavné informácie o postupe frontu i o snahách Slovákov o svoje oslobodenie.

O možnostiach postavenia Slovákov a Čechov v spoločnom štáte bolo potrebné rokovať s dip-

ktorom sa dohodli na zriadení Informačnej kancelárie v Bratislave, ktorá mala za úlohu poskytovať Slovenskej lige v Amerike rôzne priemyselné zvesti. Predpokladalo sa, že vďaka Informačnej kancelárii by sa mohlo na Slovensko vrátiť až 100 000 krajanov z Ameriky, ktorí mali skúsenosti so zakladaním podnikov, obchodovaním a bankárstvom.

Medzi najväčší úspech Kancelárie jednoznačne patrilo odkúpenie a rozparcelovanie takmer 1 603 ha statku, ktorý pod vedením Gessaya americkí Slováci odkúpili a vytvorili si na ňom svoje hospodárstvo. Za jeho pomoci aj pozemky osídľovali a udomácnili sa na nich. Táto osada (časť Malinova) dostala na jeho počesť meno Gessayovo (Gešajov).

Podpora Kancelárie Slovenskej ligy postupne zo strany Slovenskej ligy v Amerike ustupovala. V tom čase, v USA, v Scrantone, Pa., formoval bankár M. Bosák plán na založenie novín Obrana, ktoré mali byť najčítanejším časopisom v USA. Preto sa jeho redakčný tím obrátil na skúseneho Gessaya, so žiadosťou, aby do časopisu prispieval aktuálnymi článkami zo Slovenska. Jeho zámer sa mu podarilo naplniť. Obrana, za pomoci Gessaya, bola onedlho najčítanejším periodikom v USA.

Gessay považoval činnosť bratislavskej Kancelárie Slovenskej ligy v Amerike za veľmi prospešnú, so širokým potenciálom pre amerických krajanov i Slovákov. Avšak jeho zámer bolo potrebné ešte viac rozšíriť a najmä podnietiť ešte bližšiu spoluprácu Kancelárie so Slovenskou ligou v Amerike. Práve pre tieto dôvody sa Gessay rozhodol založiť sesterskú organizáciu Slovenskej ligy v Amerike na Slo-

Rohový kameň

Kus slovenskej histórie objavený v USA

Pri kopaní základov nového strediska pre seniorov v malom mestečku Jessup v štáte Pensylvánia čakalo na staviteľom malé slovenské prekvapenie. Na mieste, kde predtým stála stará škola postavená asi pred 100 rokmi, bágrista vykopal malú medennú krabičku, ktorá bola starostlivo "zacínovaná", aby sa do nej nedostala voda. Bola to tzv. "časová kapsuľka" uschovaná v základoch starej školy.

Keď medennú krabičku otvorili, našli v nej niekoľko mincí a poznámok písaných na zažlknutom papieri. Problém nastal keď zistili, že poznámky sú písané slovensky, jazykom, ktorým v súčasnosti málokto v Jessupe rozpráva.

To, čo z napísaného porozumeli bolo, že niekto niečo napísal v r. 1924, kedy začala na 2-nd Avenue

vensku. Bola založená 22. októbra 1920 v Bratislave. Jej program bol postavený na moderných demokratických princípoch, na princípe nadstraníckosti i nadkonfesijnosti. Liga vystupovala ako združenie všetkých Slovákov sveta. Od roku 1924 do roku 1928 jeho pričinením vychádzal mesačník Slovenská liga, ktorý Gessay založil, i doň prispieval. Jeho príspevky boli zväčša osvetového charakteru a týkali sa náboru nových členov do Slovenskej ligy. Počas svojho pôsobenia v Slovenskej lige na Slovensku sa zasadil o to, aby liga mala svoju vlastnú budovu.

Gessayovu životnú púť ukončila 12. augusta 1928 o 11. hodine v Bratislave choroba tráviaceho traktu, na ktorú trpel od roku 1927. Jeho pomník je vystavený z obrovského náhrobného kameňa na Ondrejskom cintoríne v Bratislave. Je symbolom úcty amerických novinárov k jeho životu i dielu.

Na Gessayovom pomníku sa skvie jeho celoživotný krédo: „*Ak moja práca vzbudila v niekom zápal o posvätnú našu národnú vec, vtedy nežil som darmo.*“

PhDr. Zuzana Pavelcová

Podobizeň I. Gessaya

zdroj: Archív KM MS

výstavba školy sv. Michala.

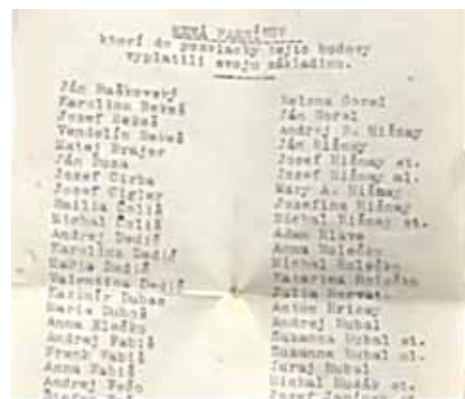
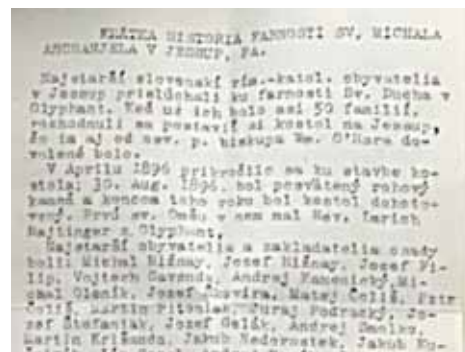
Keď jeden z najstarších obyvateľov Jessupu, Bernerd Skovira bol študentom v tejto škole, učil sa tam aj slovenský jazyk. Pán Skovira pomohol preložiť do angličtiny obsah zažlknutých poznámok a terazí obyvatelia Jessupu sa z nich dozvedeli krátku históriu farnosti sv. Michala ako aj zoznam farníkov, ktorí prispeli na stavbu školy.

Zástupcom mestečka Jessup sa tento príklad Slovákov zpred takmer storočia zapáčil tak, že sa zamýšľajú nad tým, aby do základov aj tohoto strediska pre seniorov vložili „časovú kapsulu“ pre budúcu generáciu.

Krátke video z nájdenia slovenskej medennej „časovej kapsule“ si môžete pozrieť na <http://wnep.com/2014/09/22/st-michaels-slovak-history-saved-in-time-capsule/>

Z videa som spravil niekoľko „snapshot-ov“, ktoré, hoci nie sú veľmi kvalitné, nám približujú históriu Slovákov v Jessupe, v štáte Pensylvánia, zo začiatku 20-tých rokov minulého storočia.

Z videa záberov sa mi podarilo vyčítať nasledovné:

Krátka história farnosti sv. Michala Archanjela v Jessup, PA.

Najstarší slovenskí rím.-katol. obyvatelia v Jessup prislúchali ku farnosti Sv. Ducha v Olyphant. Keď ich už bolo asi 50 familií, rozhodli sa postaviť si kostol na Jessup, čo im aj od osv. P. Biskupa Wm. O'Hara dovolené bolo.

V Apríli 1896 prikořilo sa ku stavbe kostola; 30. augusta 1896 bol posvätený rohový kameň a koncom toho roku bol kostol dohotovený. Prvú sv. Omšu v nem mal Rev. Imrich Hajtinger z Olyphant.

Najstarší obyvatelia a zakladatelia osady boli: Michal Hižnay, Jozef Hižnay, Jozef Filip, Vojtech Gavenda, Andrej Kamenický, Michal Oleník, Jozef Škovira, Matej Čoliš, Petr Čoliš, Martin Pitoniak, Juraj Podracký, Jozef Štefaniak, Jozef Gelák, Andrej Smolko, Martin Krišanda, Jakub Nedorostek, Jakub Kušmírak, Ján Gorel, Andrej Kozák, Jakub Zoričák, Štefan Radecký, Martin Radecký, Jozef Holcar, Matej Hatala, St. Macejko M. Capak.

Za prvých kurátorov pri osade zvolení boli: Michal Hižnay, Michal Oleník, Jozef Hižnay, Vojtech Gavenda, Martin Pitoniak, Andrej Kamenický, Juraj Podracký a Jakub Zoričák.

Kostol sv. Michala bol na páru rokov filiálkou Olyphant ...

Spracoval Jožo Starosta

pristahovalcov do Kanady z Československa po roku 1968 predstavoval počet približne 20 000 osôb. Podľa sčítania obyvateľstva z roku 2001 žije v Kanade 50 860 obyvateľov slovenského pôvodu, z ktorých 17 545 uvádza slovenčinu ako materinský jazyk. Z tohto počtu doma komunikuje po slovensky 9 995 obyvateľov Kanady. Odhady krajanských organizácií sa pohybujú v rozpätí 40 000 – 120 000 osôb slovenského pôvodu. Najväčší počet osôb slovenského pôvodu sa usadil v kanadských provinciách Ontário, Britská Kolumbia a Alberta, pričom najväčší počet z nich žije v mestách: Toronto, St. Catherines, Hamilton, Kitchener, Windsor, Vancouver, Montreal, Thunder Bay, Calgary, Ottawa a Edmonton. Pre ilustráciu uvádzame teraz tri dokumenty v pôvodnom znení.

1929, august 17., Forth William, Ont. – List Jána Gregora učiteľa slovenskej doplnkovej školy vo Fort William, tajomníkovi Matice slovenskej v Martine, v ktorom žiada o zaslanie školských učebníc a spevníkov pre tamojšiu školu.

Vážený pane tajomníku!

Budú Vám moje riadky prekvapením po každej stránke a preto musím Vás predom prosiť o prepáčenie za obtťažovanie. Aby som Vám ušetril rozmýšľanie v tom, že kto Vám vlastne píše, pripomínam Vám kaviareň Berlínku v Bratislave, kde sme si podšikurovali v prítomnosti mojho dobrého priateľa Šmiku a iných. Tiež J. Geryk snád neodtají dobré priateľstvo

6. zväzok dejín slovenského vystahovalectva

Slovenská historiografia považuje dejiny slovenského vystahovalectva a Slovákov žijúcich v zahraničí za integrálnu súčasť slovenských dejín, preto aj vydávanie dokumentov k slovenskému vystahovalectvu má svoj zmysel a význam nielen pre historikov a študentov histórie, ale aj pre laickú verejnosť, ktorá môže byť ich prostredníctvom oboznámená so životom, zmýšľaním a konaním Slovákov žijúcich v zahraničí. Je preto dôležité, aby sa dokumenty k dejinám zahraničných Slovákov vydávali systematicky. Prvý zväzok vydala Slovenská akadémia vied v roku 1969, potom na seba prevzala gestorstvo Matica slovenská, ktorá v roku 1990 vydala piaty zväzok. Týkal sa vystahovalectva do Francúzska a Belgicka (mimochodom jeho zostavovateľom bol C. Baláž). Potom až dodnes neuveriteľných 24 rokov nikto nebol schopný pokračovať v tejto edícii. V snahe prekonať tento smutný tento deficit C. Baláž v roku 2012 ponúkol Matici slovenskej, že pripraví ďalší zväzok. Matica ponuku prijala, zaradila vydanie do svojho edičného plánu a potom ho odmietla vydať so zdôvodnením, že nemá potrebné financie a nech autor hľadá iného vydavateľa. Nuž tak ho hľadám.

Rukopis pripravený do tlače

Rukopis šiesteho zväzku pripravený do tlače v rozsahu 434 strán, nadväzuje na predošlé zväzky publikovaných dokumentov a približuje na základe výberu archívnych dokumentov dejiny vzťahov a stykov Matice slovenskej s krajinami v zahraničí v rokoch 1919 – 1947. Vybrané dokumenty, ktoré pochádzajú výlučne z archívu Matice slovenskej približujú nielen vzťahy Matice slovenskej s krajinami v zahraničí v rokoch 1919 – 1947, ale prinášajú aj množstvo iných týkajúcich sa diania na Slovensku a v slovenskom zahraničí, v oblasti kultúrnej, osvetovej, vzdelávacej, literárnej, žurnalistickej, vydavateľskej, sociálnej, politickej, národnej i štátoprávnej. Šiesty zväzok obsahuje stručnú rekapituláciu systému štátnych i neštátnych vzťahov a starostlivosti o Slovákov v zahraničí v predmetnom období s dôrazom na osobitnú a samostatnú činnosť Matice slovenskej. Súčasťou sú charakteristiky slovenských menšín a komunít v zahraničí podľa jednotlivých krajín (Argentína, Austrália, Belgicko, Bulharsko, Česko, Francúzsko, Juhoslávia, Kanada, Maďarsko, Nemecko, Nová Guinea, Rakúsko, Rumunsko, Spojené štáty americké, Taliansko a Uruguaj) a 213 vybraných dobových dokumentov. V nich sa nachádzajú informácie o ich situácii a problémoch v krajinách kde žijú a pracujú, stykoch so Slovenskom a návštevách starej vlasti, slovenských školách v zahraničí, ich snahách o zachovanie národnej identity, kultúrnemu a náboženskému živote, vydávaní kníh a krajanských časopisov, krajanských spolčiek a organizácií, matičnej delegácii v USA a založení matičnej ústredne v USA, ich literárnych snahách, čl. presídľovacej

komisii v Maďarsku, bojom amerických Slovákov proti benešovskému čechoslovakizmu, podpore slovenskej štátnosti, matičnom programe pre Slovákov v Amerike, vzniku slovenského zahraničného ústavu v Bratislave, o akcii Slováci v ČSR americkým bratom a mnohé ďalšie menej známe i neznáme skutočnosti.

Stahovanie do Kanady

Osobitnú pozornosť venuje šiesty zväzok dejín slovenského vystahovalectva Kanade. Prví vystahovalci zo Slovenska prišli do Kanady v 70. rokoch 19. storočia. Sú známe vystahovalecké vlny: pred 1. svetovou vojnou, po 1. svetovej vojne, po 2. svetovej vojne a v období rokov 1968 – 1969, po invázii vojsk Varšavskej zmluvy do Československa a najnovšie po roku 1989. Odhad slovenských

so mnou a potvrdí Vám moju totožnosť.

Po tomto úvode sa Vám predstavujem vo svojej terajšej funkcii ako učiteľ I. slov. dolh. školy v Kanade. Bol som vyslaný na žiadosť tunajších Slovákov ministerstvom školstva v Prahe. Po svojom príchode dal som sa hneď do práce a mám už okolo seba dosť malých Slovákov už narodených tuná. Dúfam, že sa mi podarí v nich zachrániť slovenské povedomie v čom mi bude nápomocný hlavne kostol. Deti chodia každý deň do školy a učíme sa veselo čítať a písať po slovensky.

Ťažko sa to však pracuje bez náčinia. A tu Vás prosím o pomoc a nádejám, že klopem na dvere ktoré sa pred žiadosťou o pomoc otvorila dokorán. Začal som výučbu niekoľkými knihami darovanými štát. náklad. V Prahe. Je ich však málo a ja by som najradšej mal čítanky matičné. Deti by si ich radi kúpili len aby tu boli. Preto Vás snažne prosím pošlite nám najmenej po 50 výtlačkov Čítanky pre II. a III. škol. rok, pre IV. a V. škol. rok a pre VI. – VIII. škol. rok, čo zodpovie môjmu rozdeleniu detí na nižší, stredný a vyšší stupeň ľud. škol na Slovensku.

Ďalej Vás prosím pošlite mi aspoň 50 spevníkov s notami. Snád by sa najlepšie hodila laciná zbierka od Gallu: Výber slov. nár. piesní, prípadne Lichardov Spevníček alebo Slov. spevy od M. Ruppeldta. Po jednom výtisku by mohli byť i väčšie zbierky.

Ďalej môžete – li nám poslať dajaké dobré slov. knihy i tie príjemne. O tomto by sme však mali čas sa i dohodoriť. Avšak tie učebnice a spevníky potrebujeme súrne, aby sme sa mohli naučiť básne a spevy a vystúpiť nejakou akadémiou k 28 – 30. Októbru, ako sa na poriadkoch Slovákov svedčí.

Možno, že sa budete na mňa zlobiť za hľadanie prostredníka vo Vašej osobe. Ale verte mi neprišiel som na iný spôsob, aby som si bol istý, že bude mi pomôžen. Ide tu hlavne o Vašu protekciu v Slov. Matici resp. Slov. knižni. uč. spol. aby nám tie knihy určite a čím skôr zaslali.

¹ Esterházyho palác na námestí Ľudovíta Štúra v Bratislave. Je to príhlá viacpodlažná budova z obdobia neoslohov, postavená v rokoch 1870 - 18763 staviteľom I. Feiglerom ml. Vyznačuje sa typickými neorenesančnými prvkami, pripomínajúcimi odkaz talianskej vrcholnej renesancie, zvlášť architektúry mestských palácov. Tento prepychový objekt so zachovaným schodiskom, balkónom, oknami s trojuholníkovým frontónom a plastikou bosážou bol v 20-tych rokoch nášho storočia čiastočne prestavaný. V priestoroch jeho prízemí pôsobila legendárna kaviareň Berlínka

² Slovenské národné múzeum v Martine patrí k najvýznamnejším kultúrnym inštitúciám na území Slovenskej republiky. Vznik, vývoj, činnosť a budovanie zbierkového fondu SNM v Martine sú úzko spojené s pôsobením významných osobností našich národných dejín konca 19. storočia - Andreja Kmeťa, Andreja Halašu, Jána Petrikoviča či Karola A. Medveckého. Predovšetkým zásluhou Andreja Kmeťa bola v apríli 1893 založená Muzeálna slovenská spoločnosť, ktorej centrálnym a programovým cieľom bolo práve vytvorenie národného múzea. Od svojho začiatku získavalo zbierky vlastivedného (etnografické, archeologické, historické, numizmatické, umelecko-historické, výtvarné, archívne a knižné) aj prírodovedného charakteru z celého územia Slovenska. Rozsah zbierkového fondu, získaného predovšetkým darmi, uloženými v priestoroch múzea v Národnom dome, podmielil výstavbu prevej účelovej budovy múzea (1906 - 1907) podľa projektu M. M. Harmínca, dnes národnej kultúrnej pamiatky. V r. 1908 v nej boli sprístupnené prvej expozície. Od roku 1927 pôsobil vo funkcii tajomníka Muzeálnej slovenskej spoločnosti a neskôr správcu múzea Ján Geryk, ktorého organizačné schopnosti v symbióze s rozmanitosťou prvej československej republiky priniesli mimoriadny a všestraný rozvoj múzea.

Knihy môžu byť zaslané na adresu tútu : Czechoslovak Vice Consulate, 609 Simpson Street, Fort William, Ont. Canada. V tom prípade, že by nemohlo byť objednávke vyhovieť prosím Vás o láskavé zdelenie prekážok. Finančnú stránku by som si vzal na starosť ja a účet v stanovenej lehote vyrovnal.

Za svoju osobu Vás tiež prosím o láskavosť, aby mi Slov. Pohľady boli zasielané na vyššie uvedenú adresu, ráčte dať na vedomie administrácii túto zmenu. Dosiaľ mi boli zasielané na ref. Mšana v Bratislave.

Za ochotu a ustávanie Vám predom najsrdečnejšie ďakuje Vám v úcte oddaný

J. Gregor (vlastnoručný podpis)

Adresa: Ján Gregor, 609 Simpson St., Fort William, Ont., Canada

1929, december 16., Fort Williams, Ont., Kanada. – List žiakov slovenskej školy vo Fort Williams v ktorom ďakujú Matici slovenskej v Martine za zasielanie časopisu Slniečko a súčasne zasielajú svoju fotografiu ako príspevok na uverejnenie.

Matici slovenskej v Turč. Sv. Martine.

My, žiaci a žiačky slovenskej školy vo Fort Williams, Ontario, Kanada, zasielame Vám obrázok ako pozdrav všetkých žiakov a žiačkam na Slovensku. Prosíme Vás, aby ste to uverejnili v „Slniečku“ za posielanie ktorého Vám ďakujeme. My radi čítame „Slniečko“ a najviac sa radujeme, keď sú tam rozprávky o slovenských deťoch v starom kraji. Naša škola je veľká drevená budova.

Za žiakov a žiačky slovenskej školy vo Ft.Wms.

Jozef Čaňo (vlastnoručný podpis)

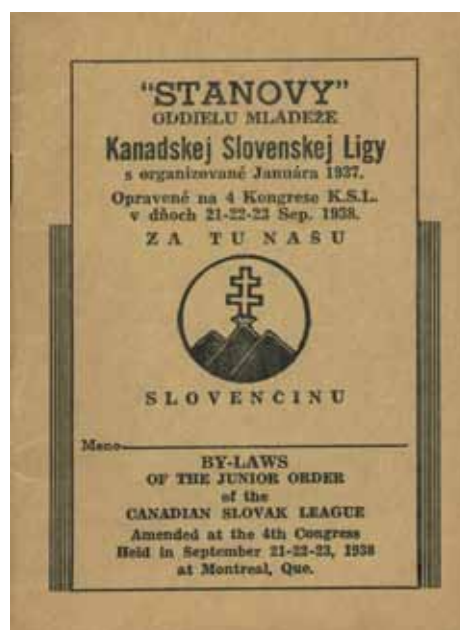
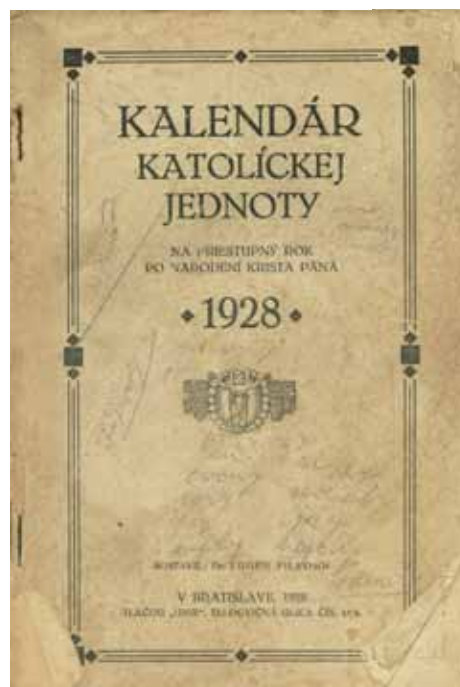
Žiak III.odd. 1.

1946, september 30., Turčiansky Sv. Martin. – Matica slovenská v Martine posila Slovenskej lige v Kanade návrh na využitie jej zbierky na pomoc povojnovému Slovensku.

Veľaväzený pán Andrej Potocký
530 McLeod Street

Fort William Ont.
Canada

Veľaväzený pán tajomník,

Redaktor kanadského Slováka p. Hreha dal nám Vašu adresu a odporúčal nám, aby sme s Vami vstúpili do styku.

Robíme to veľmi radi a dúfame, že Matica slovenská nájde u Vás plné porozumenie. V ústredí poznáme dobre potreby Slovákov v Kanade. Nuž, boli by sme Vám vďační, keby ste nám napísali, v čom by sme Vám mohli pomôcť a v čom támojším Slovákom. Matica slovenská vydáva pätnásť rozličných časopisov do roka vydá asi 100 kníh. Myslím, že by bolo dobré, keby sa dostali knihy a časopisy z vlasti medzi kanadských Slovákov. Ich slovenskému povedomiu by to len osožilo.

Normálnou poštou zasielame Vám brožúrku, v ktorej je vysvetlený dnešný postoj Matice slovenskej k politickej a kultúrnej prítomnosti. Je to zástup nielen vedúcich Matice slovenskej, ale aj celého 80 000 členstva, ktoré ho schválilo na poslednom valnom zhromaždení. Oboznámte sa s týmto postojom Matice slovenskej aj svoje členstvo. Súčasne pošleme aj brožúrku, ktorá Vám podá všeobecný obraz o práci Matice slovenskej. Ak by ste mali záujem, môžeme Vám z týchto brožúr poslať aj viac.

Vieme o tom, že konáte zbierku na pomoc povojnovému Slovensku. Situácia od oslobodenia sa u nás zlepšila, už nám nehrozí hlad. Vlastnou snaživosťou, pomocou UNRA i Vašou sme dosiahli, že to najhoršie už je za nami. Preto myslíme, že by nezaškodilo, keby sa pri obnove zničeného Slovenska pamätalo aj na kultúru. Knižnice na východnom a južnom Slo-

vensku boli vojnovými udalosťami alebo Maďarmi zničené. Matica slovenská snaží sa pomôcť tým, že darúva knihy do tých obcí a začala už aj širšiu akciu vo verejnosti, aby tieto obce dostali knižnice. A sú to všetko kraje, na ktorých nám veľmi záleží.

Obraciame sa preto na Vás, veľaväzený pán tajomník, navrhnete na kongrese Slovenskej ligy, ktorý bude v októbri, aby zbierku venoval na zakúpenie dobrých kníh pre knižnice na južnom a východnom Slovensku. Porozmýšľajte o tom, vyložte túto možnosť členom, azda sa rozhodnete kladne. Týmto darom pomohli by ste veľmi Slovensku. Do mnohých obcí na južnom Slovensku pridú Slováci z Maďarska,

ako dobre im padne, keď budú mať poruke peknú knižnicu! Výber kníh by previedla Matica slovenská a uistíme Vás, že vyberie len dobré slovenské knihy. Sme ochotní Vám soznam vybratých kníh predložiť. Po stránke výberu nemusíte mať ani najmenšie obavy.

Myslím, že darom na takýto účel by ste si vybudovali na Slovensku nehynúci pomník pravej rodo lásky. Niekoľko pokolení by vďačne spomínalo na Vás dar! Ved' na každej knihe zakúpené z Vašej zbierky, by stálo: zakúpené zo zbierky kanadských Slovákov.

Sme presvedčení, veľaväzený pán tajomník, že Vám dobre radieme. Nejde tu o nikoho iba o Slovač, ktorej úroveň všetci sa snažíme povzniesť. Sme preto istí, že nájdeme u Vás porozumenie.

Napíšte nám o tom svoju mienku i o všetkom v čom zase my by sme pomôcť Vám.

Ostávame s úprimným krajaným pozdravením

Dr. Ján Marták (vlastnoručný podpis), správca

Dr. Hirner (vlastnoručný podpis), tajomník

Pre Slovo z Britskej Kolumbie napísal Claude Baláž,

Združenie nezávislých expertov pre otázky dejín a života zahraničných Slovákov. Bratislava.

Foto: www.wikipedia.org

³ V decembri roku 1932 vo Winnipeg, Manitoba, založili Slovenskú Ligu v Kanade. Vznikla zo zborov Slovenskej ligy v Amerike, ktoré v tom čase jestvovali na východe a západe Kanady. Vo februári 1934 Slovenská Liga v Kanade obdržala svoj "Dominion Charter", čím došlo aj k zmene mena na Kanadská Slovenská Liga. Jej zakladateľmi boli Andrej Kučera, Juraj Rondoš a Pavol A. Sabo.

⁴ Prvé číslo Kanadského Slováka vyšlo s dátumom 5. marca 1942, a jeho prvým redaktorom sa stal Štefan Hreha, žurnalista, publicista a významný krajaný aktivista.

Spomienka na Michala Vičana, československého futbalistu a legendárneho trénera

V lete r. 1957 po 12 rokoch ukončil Michal Vičan futbalovú kariéru v Slovane Bratislava. Belasý dres si obliekol 231-krát. Bola to nesmierne ťažká chvíľa v jeho živote. Z Tehelného poľa odchádzal jeden z jeho dlhoročných pilierov, vynikajúci stopér, človek, ktorého srdce bilo pre futbal. Hlavne za belasé farby a Bratislavu.

Ak nechcel úplne zanechať futbal, musel sa prechodne rozlúčiť so Slovanom i s Bratislavou. „Učňovské“ roky v trénerskej kariére absolvoval v niekoľkých futbalových kluboch mimo hlavného mesta.

Pôsobenie

- 1959 – Piešťany – na úvod trénerskej kariéry postup z divízie do II. ligy.
- 1962 – Slovan B – úspešný boj o udržanie sa v II. lige.
- 1964 – Galanta – dostala sa až do finále Slovenského pohára.
- 1965 – Holíč.
- 1966 – Nové Zámky – postup z divízie do II. ligy.
- 1967 – Trinec.

Viaceri vrstovníci Michala Vičana už viedli mužstvá I. ligy, iba on v nej stále chýbal. Až v r. 1966 ho oslovili funkcionári z ligového mesta Trenčín – futbalového oddielu Jednota Trenčín – s nečakanou ponukou. Bez váhania ju prijal.

Spočiatku na jar 1966 sa mu nevelmi darilo. No potom sa karta obrátila a šťastena mu ukázala svoju vľúdnu tvár. Na ligovej scéne upútal jedinečným spôsobom. Jednota Trenčín hrala v najvyššej ligovej súťaži poprednú úlohu. Pod jeho vedením mužstvo získalo v ligovom ročníku 1967/1968 jesenné prvenstvo. V Stredoeurópskom pohári podľahla Jednota až vo finále domácej AC Florentine 0:1. Na juhoamerickom zájazde prehrala iba raz s Millionaris 0:1.

A v tom, pre neho úspešnom období, funkcionár Slovana Bratislava Viliam Hlobil oznámil vedeniu:

Na víťazstvo Slovana Bratislava v Pohári víťazov pohárov v r. 1969 si dobre pamätám. Tu je niekoľko obrázkov, ktoré sa dajú nájsť na internete.

„Musíme získať Michala Vičana!“

Slovan mal v tých časoch schopný káder. Bolo to obdobie, kedy popri skúsených a výborných hráčoch sa začali prejavovať talenty mladých výbušných futbalistov. Ale najdôležitejšie bolo, že prišiel tréner Michal Vičan, človek, ktorého srdce bilo pre belasé farby a Bratislavu obzvlášť.

Od skončenia aktívnej činnosti pochopil ako tréner veľa miest, všade svojou zanietenosťou, pracovitosťou a ambíciami podnietil výkonnostný vzostup. V srdci však stále mal túžbu trénovať Slovan Bratislava.

V januári 1968 sa Michal Vičan vrátil na Tehelné pole ako tréner. Vari do nijakého trénera – v tej dobe – nevkladali priaznivci „belasých“ a funkcionári toľko nádeje a očakávania ako doňho.

Do rúk sa mu dostalo mužstvo, ktoré malo dobré kondičné a technické základy. Michal Vičan vdychol mužstvu modernú koncepciu hry, založenú na priamočiarosti a jednoduchosti. Opieral sa o bohaté skúsenosti starších hráčov a využíval rýchlosť a výbušnosť mladých hráčov. V ligovom ročníku 1967/1968 skončil so Slovanom na 2. mieste a vyhral s ním i Československý pohár.

Vďaka víťazstvu v Čsl. pohári sa Slovanu dostalo ocenenie vo forme účasti v prestížnej medzinárodnej súťaži – Pohár víťazov pohárov. O priebehu a postupe Slovana v PVP sa podrobne zmienim v poslednom článku.

V ligovom ročníku 1969/1970 pod jeho vedením získal Slovan Bratislava majstrovský titul. Bol to piaty titul, ktorý belasí doposiaľ získali. A vo všetkých tituloch mal zásluhu Michal Vičan. Štyri tituly získal ako hráč a to v r. 1949, 1950, 1951 a 1955. A piaty ako tréner Slovana Bratislava.

V roku 1971 odchádza Michal Vičan trénovať do Poľska mužstvo Ruch Chorzów. Tam sa znovu potvrdil fakt, že vo svojej dobe patril medzi výnimočných trénerov. Z priemerného mužstva, ktoré sa sotva držalo v poľskej lige vybudoval za dva roky futbalový tím, ktorý dvakrát získal majstrovský titul, vyhral Poľský pohár a raz dovedol Ruch do semifinále PEM.

V lete 1976 vystriedal v Slovane trénera Jozefa Vengloša. O rok ho získali VSS Košice, vyhral s nimi II. ligu a po barážovom zápase sa VSS opäť vrátili v lete 1978 na vrcholnú scénu do I. ligy. Dva ligové ročníky trénoval Inter Bratislava.

Stránka <http://www.skslovan.com/> hovorí:

Najväčší obdiv mal Michal Vičan po získaní Pohára víťazov pohárov v roku 1969, keď mužstvo vyhralo vo finále v Bazileji nad CF Barcelona 3:2. Taký úspech nemá doteraz žiadny slovenský ani český tréner. Michal bol príjemný človek, svedomitý futbalista, učenív tréner. Nerobil z futbalu vedu, ale vedel, čo všetko k víťazstvám patrí.

Poctivý Frašťačan bol robotníkom futbalu. Svedomitým, prísny a láskavým zároveň. Náročný nielen k sebe, ale aj k ostatným. Neustále nespokojný. Hľadajúci vždy nové a nové výzvy.

V roku 1980 dostal ponuku a odchádza do Grécka, trénovať Aris Thesaloniky. S mužstvom získal jesenný primát, bojovali o majstrovský titul a skončili na druhom mieste v boji s „aténskou presilou.“

V r. 1982 sa opäť vrátil na Tehelné pole. Kedysi výborné mužstvo už bolo minulosťou, ale aj tak s ním opäť dokázal svoju trénerskú veľkosť. Vyhral s ním Čsl. pohár. Ligový ročník 1982/1983 s kádrom Slovana síce dokončil, ale to sa už začal sťažovať na podlomené zdravie.

Podrobil sa ťažkým operáciám, statočne bojoval so svojou chorobou, tak ako bol zvyknutý bojovať na ihrisku i v živote vôbec.

Svoj boj – najdôležitejší v živote – nakoniec prehral. Otec skončil 27. januára 1986 doma, v kruhu svojej rodiny.

Poctivý Frašťačan bol robotníkom futbalu. Svedomitým, prísny a láskavým zároveň. Náročný nielen k sebe, ale aj k ostatným. Neustále nespokojný. Hľadajúci vždy nové a nové výzvy.

Charakterizovala ho úžasná vôľa, pracovitosť, priamosť, nesmierna láska k futbalu a ľuďom okolo neho, hlboká ľudskosť, s ktorou sa usiloval o najvyššie méty.

Ale nebol iba futbalistom a trénerom. V prvom rade bol veľmi dobrým človekom, ktorý vždy otvorene, neohrozene a priamo bojoval za dobrú vec. A každý o ňom vedel, že mal zlaté srdce.

V r. 2015 si pripomenieme 29 rokov od jeho smrti a 26. marca nedeľu 90. narodeniny.

Pre Slovo z Britskej Kolumbie napísala Eva Vičanová

„The Queen of the Sun“

autorka modelov Elena Gregušová

Foto: Martin Greguš

PAPIEROVÉ SNY

Snívanie s textilnou výtvarníčkou Elenou Gregušovou

To, že je Elena textilná výtvarníčka vidíte na nej hneď. Všetko čo má práve na sebe oblečené celkom určite prešlo jej rukami. Tu niečo prstrihne, prišije, odfarbí, zafarbí, pomaľuje, alebo si to kompletne celé sama ušije. To, čo na nej hneď nevidíte je, že jej tvorba je známa po celom svete. Vystavovala v Kanade, v USA, na Slovensku i v Monaku. Zúčastnila sa mnohých svetových módných prehliadok. Za spomenutie stojí, že jej modely boli prezentované na Financial Times Summit v Monaku, v Los Angeles, ale aj na Victory Ceremony na Olympiáde vo Vancouveri v roku 2010. To, čím tak zaujala svet je novinový papier. Samozrejme až po tom, čo doňho Elenina tvorivá myseľ a jej šikovné ruky vdýchli ľahkosť, tretiu dimenziu a takpovediac dušu. Elenina fantázia vykúzlila z obyčajných novín neuveriteľné modely inšpirované históriou, rôznymi kultúrami a tiež slovenským folklórom. Každý kúsok je vyrobený z jemne popretkávaného papiera, každý model je symfóniou textúr, tvarov a ornamentov. Tieto papierové kreácie sú obrovské, majestátne a pritom pôsobia ľahko. Ozdoby vlajú vo vetre a vy môžete počuť jemný šuchot novinového papiera.

Tak ako sú zaujímavé Elenine modely, tak je zaujímavé počúvať ako Elena tvorí, čo ju inšpiruje a ako je možné, že kedykoľvek ju stretnem, tak sa usmieva. Vždy ma skvelú náladu, akoby bol svet otvorenými dverami do cukrárne. Viem, že má rada prechádzky, že miluje more, slnko, prírodu. Tak som

The Flowers of Marilyn,

Modelka je Barbara Gregušová.

Foto: Martin Greguš

sa s ňou jedného horúceho letného dňa vybrala na pláž, aby som sa dozvedela niečo o nej a o čom sníva.

Toto sú Elenine sny

Môj najväčší sen je mať veľkú výstavu mojich papierových sôch. Samozrejme, urobených z novín. Noviny ma inšpirujú a provokujú. Keď som prišla do Kanady, z novín som sa učila angličtinu. Nosili nám ich priamo pred dvere. Kým ich vzali do zberu bolo ich kopy. V podstate mali len taký krátky život. Tak prečo im ešte ne dať šancu a nespraviť z nich niečo zaujímavé? Bol to ideálny materiál. Tak som začala vymýšľať šaty z novín. Predstavovala som si ako noviny rôznych kultúr vypovedajú o histórii i súčasnosti života v tej ktorej krajine alebo skupiny ľudí. Každý môj model, ktorý som spravila reprezentoval kultúru podľa toho v akom jazyku boli noviny napísané. Chcela by som raz usporiadať výstavu, kde by bolo aspoň 20 mojich papierových sôch odzrkadľujúcich život ľudí z rôznych kútov sveta. Najlepšie si to viem predstaviť v takom kozmopolitnom meste ako je New York.

Môj druhý sen je moja kolekcia umeleckých odevov. V módnom návrhárstve pracujem už veľa rokov a moja najobľúbenejšia kolekcia, ktorú som vytvorila sa volá Navvator. Inšpiráciou mi bola voda, modrá obloha, leto a voľnosť. Táto kolekcia sa skladá od modelov pre kojencov, deti až po dospelých. Pracujem na nej dlho a je už skoro hotová. Veľmi by som bola šťastná, keby som raz mohla mať svoju vlastnú značku.

Tretí sen je trochu iný. Keby by som mohla, odskočila by som si asi tak 20 rokov dozadu a pokračovala v tom, kde som kedysi začala – v móde pre deti. Niekedy

Isabella's Oceans,

Modelka je Barbara Gregušová

Foto: Martin Greguš

v budúcnosti by som sa rada vrátila k tvorbe modelov pre tých najmenších a k vydávaniu vlastného módného časopisu s touto tematikou. Pre mňa je fascinujúce tvoriť pre deti. Rada a s láskou by som do toho vložila všetky moje doterajšie skúsenosti návrhárky. Keď vymýšľam šaty pre deti, beriem do úvahy materiál, strih, rôzne detaily, mnohoúčelnosť oblečenia, ...všetko musí byť vymyslené tak, aby to v prvom rade deti radi nosili. Každý kúsok musí byť pohodlný, príjemný a nejakým spôsobom iný, veselý. Mám dve deti, dcéru Barbaru a syna Martina. Keď boli maličká, boli prví, ktorí predvádzali moje modely. Navrhovala som pre nich všetko do posledného detailu vrátane topánčiek a doplnkov. Teraz sú obaja dospelí. Dcéra navrhuje unikátne šperky a je tiež módna návrhárka. Syn je nadaný fotograf. Keby som sa znovu vrátila k detskej móde, práve oni dvaja by boli moji spolupracovníci a prví kritici. Spolu s mojim manželom, profesionálnym fotografom, by sme boli úžasný tvorivý tím. V tomto sne by mal miesto každý člen mojej rodiny, každý z nich by mohol ukázať svoj talent a pritom by sme boli jeden celok.

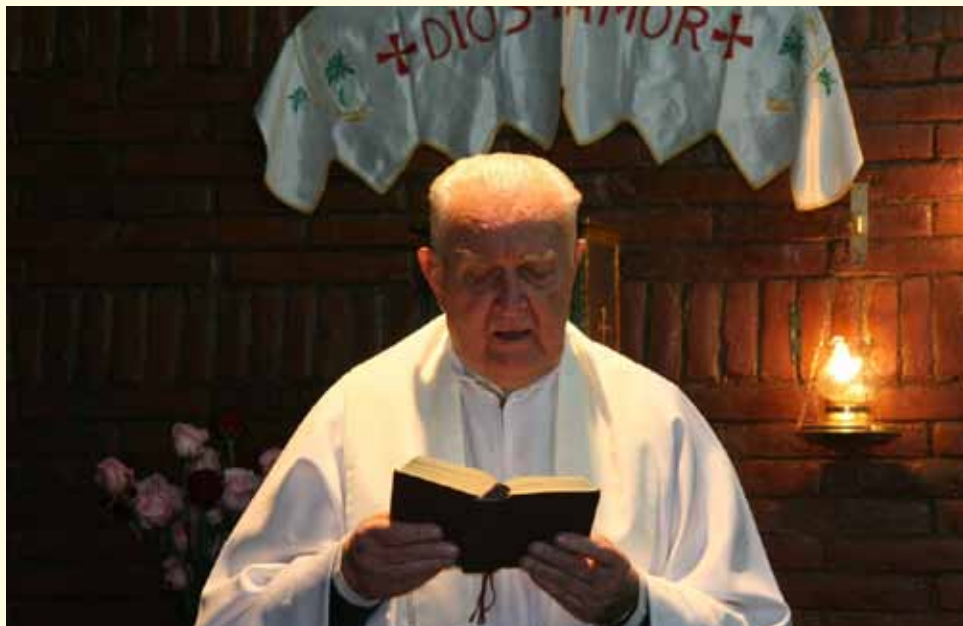
Myslím si, že nie som veľmi sebecká. Som vďačná za každú príležitosť ukázať svoju tvorbu. Pre mňa je najdôležitejšie, aby sa to čo vytvorím ľuďom páčilo. Dúfam, že k nim dokážem cez moje dielo prehovoriť a dotknúť sa ich vnútra. A keď sa to podarí, som šťastná. Viem, že moja práca mala zmysel.

Viac sa o Elene Gregušovej môžete dozvedieť na: <http://www.elenagregusova.com/>

pripravila Svetlana Bárdošová

Výstava v Bratislave

Foto: Martin Greguš

DON ŠUTKA

Slovenská saleziánska misionárska legenda

Správa o smrti veľkého saleziánskeho misionára zarmútila celé Slovensko a osobne aj mňa pretože bol, a to môžem hrdlo povedať, mojím "duchovným misionárskym otcom". Pred odchodom z Ekvádoru na dovolenku na Slovensko v pondelok 21.7. 2014 som sa s ním lúčil so slovami: *"Padre Juan, ako som Vám spomínal, zajtra odlietam domov na Slovensko, na dovolenku, a potom do Ríma trochu si oddýchnuť a poštudovať. Ak Pán dá, tak sa v decembri opäť stretneme"*. On zareagoval: *"Dobre, len choď, potrebuješ odpočinok a viac poštudovať. Pozdrav všetkých bratov-saleziánov doma a vedeniu saleziánskej provincie odkáž, že im ďakujem za "Don Bosco dnes", saleziánske kalendáre, ktoré mi každý rok posielajú a ak zájdeš do Trnavy, pozdrav moju sestru Vilmu a všetky sestry saleziánky"*. To boli posledné slová, ktoré som zachytil. Viem, že sa často modlieval za Slovensko, za povolania, za saleziánskych bratov a sestry, hoci to nedával najavo. Zaujímal sa o všetko, čo sa deje u nás doma.

V Ekvádore sa už nestretneme lebo 11. 8. 2014 sa rozniesla správa do celého sveta, že don Šutka, saleziánsky misionár zomrel na pľúcnu embóliu. Posledne tri roky som s ním bol v častom kontakte. Stretávali sme sa skoro každý mesiac v Macase, v saleziánskom dome, kde žil v komunite. Rozprávali sme sa niekedy dlhšie, niekedy kratšie, o bežných záležitostiach života. Zaujímal sa ako sa mi darí v práci so Šuarmi v mojej farnosti, aké ťažkosti a radosti s nimi prežívam. Pravidelne som mu kládol otázky ako sa má, čo zdravie, choroba, život s bratmi. Nestážoval si. Vždy bol spokojný a vyrovnaný. Na moje otázky s pousmiatím vážne odpovedal: "Normálne, ako vždy. Všetko sa tu o mňa dobre starajú. Mám čo jesť, kde spať, a keď mám nejaký zdravotný problém, je tu ošetrojúci personál, ktorý na nás starých dohliada. Direktor je obetavý a pohotový. Pred pol rokom som odpadol, okamžite ma zbral do auta a osem hodín viezol do nemocnice v Cuenca. Len tak-tak som vykĺzol hrobárovi z lopaty" – šibalsky dodal.

Don Šutka pre mňa veľa znamenal. Prvýkrát sme sa stretli v roku 1983 na byte don **Jozefa Sobotu** v Námestove, keď som študoval na gymnáziu. Rozprával o sebe, o misii v Ekvádore, o svojej práci so Šuarmi. Doniesol predmety šuarskej kultúry, čelenky, náhrdelníky, náramky, ozdoby a pravú šuarsku hlavu-tsanza, ktorá všetkých fascinovala. Môžem povedať, že to bol môj prvý dotyk so šuarskou kultúrou. Don Šutka odišiel.

Neskôr som sa rozhodol stať saleziánom a don Šutkovi som o tom napísal. Odpovedal a povzbudil ma na započatej ceste saleziánskeho života. Od noviciátu som sa modlil pätnásť rokov za svoje misionárske povolanie. Ďalšie stretnutie s donom Šutkom som mal ako saleziánsky kňaz v Bardejove, a potom nasledovalo vycestovanie do Ekvádoru a deväťročné pôsobenie na misiách medzi Šuarmi.

Veľkou túžbou dona Šutku bolo, aby niekto zo Slovenska prišiel pracovať so Šuarmi. Veľa sa za to modlil, animoval, písal a trpezlivo čakal. Prišli niektorí, ale po čase odišli. Zostával sám, ale nestrácal dôveru, že Boh vyplní jeho túžbu. Pred ním so Šuarmi pracoval don Martin Križan, po ňom nastúpil on a čakal svojho nástupcu lebo videl, že sila ubúda a v diele treba pokračovať. Prišiel rok 2005. Dočkal sa nového, nádejného nástupcu, možno s obavou, dokedy vydrží. Veď toľkí už prišli a odišli, nevydržali...

Posledná túžba dona Šutku sa tiež čiastočne naplnila – návšteva slovenského saleziánskeho provinciála v Ekvádore. Provinciál osobne neprišiel, ale poslal svojho delegáta pre misie, dona Petra Jacku a delegátku Savia. Pre dona Šutku to bol zo strany našej provincie veľký prejav bratskej spolupatričnosti a záujmu o misie a o slovenských misionárov v Ekvádore. Bol vďačný Bohu za chvíle, ktoré sme s ním všetci Slováci v roku 2012 prežili.

Z osobných spomienok dona Antona Odrobiňáka na dona Jána Šutku.

Pán RNDr. JOZEF KUŠNIER z Tvrdošína nám poslal, akoby náhodou, článok o Don Jozefovi Sobotovi a fotografie z osláv jeho 50 rokov kňazstva, 65 rokov zasväteného života a 86 rokov života. Zaujímavé je, že je to presne ten istý Jozef Sobota, ktorého v predchádzajúcom článku spomína Anton Odrobňák, u koho sa r.1983 tajne stretol s Don Jánom Šutkom...

Námestovského učiteľa tajne vysvätil za kňaza Karol Wojtyła

Stopy v piesku na brehu mora zmyje prvý príliv vody. Ale to neznamená, že tam neboli. Stopy, ktoré zanechal don Jozef Sobota, zostanú natrvalo zapísané v dušiach mnohých Oravcov.

Slova poučujú, príklady tiahnu. Toto príslovie plne vystihuje skromného človeka, ktorý je vzorom pre všetkých, ktorí ho v živote stretli. „Nalomenú trstinu nedolomíš,“ tohto biblického verša sa držal don Jozef Sobota. Liečil, usmerňoval a napomáhal, za čo sme mu vďační. A je nás mnoho.

Bývalý profesor matematiky a fyziky prežil skoro celý plodný život v Námestove, v skromnom byte, za totality pod stálym dozorom ŠTB. Narodil sa 13. júna 1928 v Kostolnej Vsi. Vstúpil ku saleziánom, rehoľné sľuby zložil v roku 1949 v Hronskom Beňadiku.

V roku 1950 boli násilne rozpustené všetky rehole. Rozhodol sa pokračovať v štúdiu na vysokej škole. V roku 1955 na Univerzite Komenského v Bratislave ukončil matematiku a fyziku. Učil vo Zvolene aj v Jablonke. Po roku mu ponúkli umiestnenie v Rajci na Kysuciach alebo v Námestove na Orave. Boli to miesta, o ktoré bol minimálny záujem a učilo tam mnoho nekvalifikovaných ľudí. Rozhodol sa pre Oravu, ktorej ostal verný dodnes.

Vedelo sa o ňom, že ako učiteľ pravidelne navštevuje bohoslužby v námestovskom kostole. V tom čase sídlila základná aj stredná škola na jednom mieste pod spoločným riadením. Žiaci i študenti ihneď rozpoznali, kto je aký učiteľ. Pre Jozefa Sobotu sme neboli iba žiakmi, všimol si aj naše názory, potreby, záujmy, spory. Nevtieravo si získaval našu dôveru. Mladí v ňom nachádzali človeka, na ktorého sa môžu s dôverou obrátiť.

Kabinet fyziky a matematiky sa stal centrom, kde sme mohli kedykoľvek prísť, položiť otázky, nájsť odpoveď, ale aj útočisko.

Pán profesor vymýšľal rôzne spôsoby, ako nás zaujať. Po vyučovaní s nami hrával futbal, v zime

hokej na ľadovej ploche, ktorú sám pripravil. Na jeho Pionieri sme si urobili vodičské preukazy. Raz na brigáde stratil príručnú kapsičku, na ktorej mu veľmi záležalo. Sľúbil, že na dva týždne požičia motorku tomu, kto ju nájde. Sľub dodržal. Vyrábali sme jednoduché rádia, učili sa fotografovať. Dievčatá nám len ticho závideli. Ani my sme nevedeli, že pán profesor je salezián a že sme jeho „malé skryté chlapčenské saleziánske oratórium“.

Don Sobota tajne študoval teológiu. Mal ale v päťtách ŠTB. Knihy „klepanice“ nemohol mať v škole ani na byte. Boli preto u ľudí, ktorým dôveroval. Nosili sme mu ich podľa potreby. Na skúšky občas nechodieval cez víkend. Keď došľachoval, slovenskí predstavení pracujúci v ilegality dali súhlas, aby bol vysvätený za kňaza v Krakove. V tom čase bol krakovským arcibiskupom Karol Wojtyła. Don Sobota vybavil trom študentom turistické víza a išli sme na výlet do Poľska. Arcibiskup ho chcel vysvätiť, ale potreboval na to súhlas prímasy Poľska kardinála Wysinského. Ten zas musel mať súhlas pápeža Pavla IV. V tom čase ani poľská cirkev nemala priamu možnosť kontaktovať sa s Vatikánom. Ale Karol Wojtyła to cez americké veľvyslanectvo vo Varšave zariadil tak, že sa všetky povolenia stihli vybaviť počas cestovnej turistickej doložky. Presne 17. augusta 1964 neskorší pápež vysvätil Jozefa Sobotu za kňaza v súkromnej kaplnke.

Aby sa zakryl pravý dôvod nášho pobytu v Poľsku, urobili sme si výlet do viacerých

známych miest. Vracali sme sa domov. My, mladí bezstarostní mládenci, ktorí sme mali v cestovných taškách uložené veci svedčiace o vysviacke, sme prešli cez colnicu bez problémov. Kňazovi vysypali na stôl všetko, čo mal. Našli obrázok Panny Márie

Pomocnice kresťanov. Obvinili ho, že prenáša kultúrne bohatstvo Poľska cez hranice a vziati mu ho. Po návrate sme zanietene rozprávali o návšteve Poľska. O vysviacke sa nikto nedozvedel.

V roku 1975 strana rozhodla, že Jozef Sobota pre náboženskú presvedčenie nebude viac učiť. Ani nevedela, že mu tým uvoľnila ruky, aby mohol pracovať v prospech mladých Oravčanov. Pracoval vo Váhostave, kde mal na starosti kontrolu rozmiestnených sond okolo Oravskej priehrady. Po dohodnutom klopaní boli dvere na jeho byte otvorené. Vzdelával, spovedal, usmerňoval. Občas prekvapili tajní. Počty návštevníkov rástli, a keď sa spolubývajúcí v bytovke pýtali, za kým idú, odpoved bola, že za krstným. A tak sa jeho meno zmenilo na Krstný.

Saleziánsky duch postupne prenikal do rodín Hornej Oravy. Často ani rodičia nevedeli, kto im nábožensky vzdeláva deti. Ale ani nebolo potrebné o tom hovoriť. Videli, že deti sú lepšie. Jeden mladý človek nešťastne havaroval, vziati ho do nemocnice. Pán profesor ihneď za ním išiel. Videl, že je to s ním zle. Zaošetril ho tajne sviatostami a zakrátko mládenec zomrel. Keď prišiel jeho veriaci otec a našiel ho mŕtvého, veľmi plakal. Najviac ho však mrzelo, že zomrel bez sviatostí. Don Sobota ho uistil, že nie.

Už počas totality mnohí mládenci počas vysokej školy začali tajne študovať teológiu. Po revolúcii v roku 1989, na údiv rodičov a známych, mali primičné omše. Sú medzi nimi kňazi aj misionári. Don Sobota sa pričínal o 38 kňazských povolaní a mnoho dobrých manželstiev.

Po prevrate prišli do Námestova mladí saleziáni. Vybudovali saleziánsky dom, kde pokračujú v diele dona Sobotu. Jeho byt je naďalej obliehaný priateľmi. Napriek požehnanému veku zostal mladý duchom a stále premýšľa o tom, ako by mohol ešte viac pomôcť mladým ľuďom.

Od Vianoc v roku 1990 pravidelne slúžil sväté omše vo Vasilove a vysluhoval tam sviatosti. V nedeľu 17. augusta 2014 slávil jubilejnú svätú omšu za účasti saleziánov, na ktorej sme ďakovali Bohu za 50 rokov kňazstva, 65 rokov zasväteného života a 86

rokov života. K významným jubileám mu prajeme veľa zdravia, radosti zo saleziánskeho diela, pokoja a Božie požehnanie.

RNDr. JOZEF KUŠNIER, Tvrdošina

V mesiaci september navštívila južné Ontário v Kanade význačná umelecká osobnosť z Francúzska Madam Vierka D'Agostini.

Pani Vierka, za slobodna Pridalová, je akademická maliarka a reštaurátorka umeleckých diel. Je hrdá a aktívna Slovenka, propagátorka "všetkého slovenského", čo vo Francii existuje. Takisto jej manžel Honore a ich synovia Ivan a Boris sú veľkými propagátormi krajiny medzi Tatrmi a Dunajom. Synovia miešaného manželstva sú schopní plynule sa dohovoriť slovensky. Pani Vierka preto reprezentuje Slovenskú republiku vo Francii aj ako honorárna kultúrna attaché so sídlom v lotrinskom Nancy. Je absolventkou dvoch bratislavských škôl – Strednej školy umeleckého priemyslu (oddelenie aranžérstva a výstavníctva) a Vysokej školy výtvarných umení na oddelení reštaurovania. Tu študovala pod vedením významného českého profesora K. Veselého,

Počas "púte" sme navštevovali mnohé významné miesta v južnom Ontáriu. Svedčala jej tiež členka od indiánskeho kmeňa Mohawk.

Návšteva slovenskej umelkyne v Kanade

ktorý patril v odbore reštaurátorstva k najlepším pedagogickým špičkám v tomto odbore v bývalom Česko-Slovensku.

V roku 1977 sa ako 27-ročná vydala za Francúza Honore, a odvtedy žije trvalo v Lotrinsku, kde má umelecký atelier, v rodinnom dome zo 17. storočia, pri hraniciach Luxemburska a Nemecka. Vo Francii si doplnila ďalšie potrebné umelecké vzdelanie a dokonca tam vyvinula niekoľko vlastných unikátnych metód týkajúcich sa dublovania obrazov na základe holandskej techniky. Stala sa vyhľadávanou expertkou, pretože ovláda rôzne techniky starých majstrov. Jej rukami prešli aj diela takých autorov ako Rembrandt, Chagall, Delacroix či Mucha.

Počas pomaly štyridsaťročnej praxe vytvorila vyše 600 vlastných umeleckých diel a reštaurovala vyše 1000 štvorcových metrov obrazov. Jej umelecké práce objavíte v cirkevných a štátnych inštitúciách, ale aj v súkromných zbierkach v mnohých krajinách sveta. S manželom Honore precestovali množstvo krajín a spolu pracovali v mnohých charitatívnych umeleckých projektoch v bývalých krajinách sovietskeho bloku. Je držiteľkou viacerých významných umeleckých ocenení. Kanadský Slovák v predchádzajúcom čísle uviedol správu o jej nedávnom úspechu vo francúzskej maliarskej súťaži v Chatilons-sur-Saône, kde získala v obrovskej medzinárodnej konkurencii hodnotné tretie miesto.

Viera D'Agostini spolu s Ing. architektkou Luciou Kubicovou-Torchio, Slovenkou, ktorá žije v Taliansku, usporiadali v minulosti ako kurátorky viacero výstav vo Francii, v Taliansku a na Slovensku, kde predstavili slovenských umelcov zo Slovenska, ale aj zo zahraničia.

Na svojej "kanadskej púti", ako ju sama nazvala (Pilgrimage to Canada), pani Vierka spája inšpiráciu slovensko-francúzsko-kanadskej kultúry pre svoju ďalšiu umeleckú, duchovnú prácu. Ako povedala vlastnými slovami: "Všade, aj v južnom Ontáriu, som nachádzala zakaždým prepojenie Slovenska, Lotrinska a Kanady. Či už to bolo pri huciach Niagarských vodopádov alebo vodopádov Francúzska a Slovenska, vinnej cesty v Niagarskom regióne alebo jej obľúbenej vinárskej Modry (odkiaľ pochádza jej rod) alebo francúzske Lotrinsko, ktoré je preslávené

Vierka D'Agostini pri maľovaní v pleneri na Websters vodopádoch v Dundasi.

vinohradmi a stalo sa jej domovom. Podobne to je s oceliárňami - oceliarne v Hamiltone, oceliarne v Lotrinsku, oceliarne v Košiciach.

Porovnávala životy, krajanov vo Francii, životy krajanov v Kanade, životy Slovákov a Sloveniek medzi Dunajom a Tatrmi. Navštívila viacero slovenských rodín medzi Niagarou a Torontom a vymieňala si skúsenosti so Slovákami a Slovenkami alebo potomkami Slovákov v Kanade. Všetko ju zaujímalo, či to boli slovenské zvyky, tradície, aktivity slovenskej komunity, veci náboženské, veci svetské, všetko, čo život prináša.

Aj prostredníctvom časopisu **Slovo z Britskej Kolumbie** by rada pozdravila vo svojom mene, ale aj v mene jej rodiny, v mene francúzskych a luxemburských krajanov, čitateľov krajskej tlače, všetkých slovenských krajanov v Kanade. Jej púť v Kanade sa vydarila, načerpala množstvo dojmov, ktoré sa zapísali hlboko do jej umeleckého srdca a praje kanadským krajanom predovšetkým zdravie a praje kanadským krajanom predovšetkým zdravie so šťastím a duševnú pohodu.

Viera Pridalová D'Agostini s manželom Honore, honorárnym Slovákom a synom Slovákom Borisom, francúzskym šéfkuchárom v Luxembursku.

Na záver treba dodať, že rozhovory s pani Vierkou nás priviedli k možnostiam nových projektov a k spolupráci do budúcnosti pre našich rodákov žijúcich v zahraničí v súvislosti so zviditeľňovaním Slovenska.

Merci beaucoup. Thanks. Gracia.
Ďakujeme, pani Vierka.

Text a fotografie: Paul Stacho

Pramene: osobné rozhovory s umelkyňou počas jej dvojtyždňového pobytu v južnom Ontáriu.

Velavážení, uctievaní mnou i celou mojou rodinou, drahí priatelia a milí naši,

v rámci chránenia a zachovavania umelecko-historických i slovných, obrazkových i duševných pamiatok, s hrdosťou Vám dávame na známosť dôležitosť našej, už rok pripravovanej, návštevy u našich slovenských rodákov v Kanade. Prvou

Súčastosťou vernisáže bolo aj pohostenie.

V rámci kulinárneho umenia francúzsko-slovenský šéfkuchár Boris pripravil ako aperitív ochutnávky francúzskych špecialít, a potom nasledoval tradičný slovensko-kanadský guláš, pripravený hosťiteľom Paul Stachom, dopisovateľom časopisu Slovo z Britskej Kolumbie a časopisu Krásy Slovenska. Nechýbala ani ochutnávka lahodnej slivovice, francúzskeho koňaku a špičkových ontárijskych vín. Na záver boli buchty z receptov šenkvickej Slovenky Danieli Balážovej.

Púť za Slovákmi v Kanade - ako srdcový ohňostroj

zastávkou bola oblasť Ontário, kde sme ako púť po slovenských koreňoch vykonali hlboký kultúrno-historický prieskum, v sprievode nášho veľmi pozorného hosťiteľa Paľka Stachu, ostrieľaného fotografa a dlhoročného húževnatého a mnoho ráz benevolentného pisateľa reportáží do Slovenských pohľadov, Kanadského Slováka a iných publikácii v Kanade či na Slovensku. Je len jedným z 2 miliónov tu žijúcich Slovákov. Poznáme ho len rok od spoločnej prezenčnej umeleckej výstavy, ktorú sme organizovali - i vďaka podpore ÚSZZ - vo Francúzsku. Museli sme sa mu za jeho účasť osobne poďakovať tak, ako sme sa už poďakovali niekoľkým iným umelcom. Bolo nás tam, vo Francúzsku, 26 Slovákov zo 7 štátov. Spoločne sme s hrdosťou reprezentovali Slovensko pri 20-tom významnom výročí založenia Slovenskej Republiky.

Postupne sa dozvieme ako vidí Kanadu Slovák z Francúzska - čiže niekto, kto je namočený do inej kultúry, ktorá na neho vplýva pozitívne či negatívne, ale nerozlučne. Príbehy ďalších Slovákov, ktorých sme stretli, počuli alebo našli zaznamenané, obohatili naše presvedčenie, že len priamym dialógom sa spevnia putá a priateľské styky a obnovia kontakty a tradície.

V ďalekých krajinách, kde nedoletí vtáčik-letáčik a kde obyčajní ľudia sú napriek tomu (a možno práve preto) kľudní, milí a ochotní a kde sa stretli všetky etnické skupiny z celého sveta a ich nazívanie v mieri je uzákonené, potreba udržiavania ich IDENTITY je nie menej dôležitá. Rodiny si nás žiadali na roztrhanie, aby sme im prišli rozprávať, a tiež si ich vypočuť.

V Ontáriu, čo je akoby "hlavným mestom" sveta vodopádov, jazier a krásnej prírody, si príde na svoje i obdivovateľ našich prírodných krás ako i horských vodopádov alebo priamo teplých kaskád z Lúčok, čo pripomínajú v hmle niečo, čo sme už videli alebo zažili..., ale hlavne STVORITEĽ tejto krásy sa javí ako Boh. Ochrana ZEME, našej planéty sa tu javí ako nevyhnutnosť. Tie masí vody, nazývané NIA-GARA, ktoré sa neustále hrnú ako život, pri ktorých sa stretávajú milióny ľudí z celého sveta, tie masí nám pripomínajú, že voda je dar, pre ktorý treba niečo

urobiť, možno iba občas zastaviť kohútik s tečúcou vodou...

Ak si pri pohľade z VEŽE v TORONTE, vysokej okolo 450 metrov (asi o 130 viac ako Eiffelovka) uvedomíme, že 6 miliónov obyvateľov v okolí Toronta je asi toľko, koľko Slovákov na Slovensku, tak každá torontská štvrť stelesňuje Bratislavu, Košice, či Banskú Bystricu ...

Mnohí záujemci, Slováci aj cudzinci z Poľska, Nemecka, Kostariky, Jamaiky, či Britskej Kolumbie telefonovali a túžili po stretnutí, výmene rád, skúseností, receptov, suvenírov, či pozornosti. Nakoľko cestovanie lietadlom limitovalo naše možnosti a obrovský počet neočakávaných prekvapení nás zaskočil, vynášli sme sa. Darovala som v Kanade namalovaný obraz a využili sme možnosť stretnúť sa so záujemcami na improvizovanej výstave v záhrade, na mieste, ktoré je najvhodnejším prostredím výstavy. Dobré nám "padol" báječný vernisážový gulášik nášho hosťiteľa a pochúťky našich hostí, z ktorých nikto neprišiel s prázdnyimi rukami, ale ani neodíšiel.

So záujmom sme si v okolí pozreli všetko, čo sa dalo, od prírody, pozoruhodností, historických, pre Kanadu i Slovensko významných, miest, až po obyčajný život, remeslo či prácu, podmienky, výhody a práva, zdravotníctvo, obchod či náboženský život. Prediskutovali sme mnohé oblasti života a videli sme mnohé kategórie ľudí a národností, s ktorými sa NAŠINCI preplietli, pretože sa s nimi museli alebo chceli zžiť.

Všetci SLOVÁCI, žijúci v krajine darov i strastí, v KANADE, či hovoria ešte stále len prvou slovenčinou vytvorenou Cyrilom a Metodom - Hlaholikou, zabudnutou už na Slovensku, východniarskym dialektom, či rumunskou dolnozemsou mäkkou slovenčinou, či Záborského neuveriteľne krásnou výslovnosťou z Britskej Kolumbie, ako i poniektorí, čo už pletú americké či francúzske slová, mysliac si, že hovoria stále slovensky, všetci sa húževnato, i po šiestu generáciu tu narodených, ešte STÁLE hlásia k Slovensku a potrebujú, ako SOL', hovoriť, počuť Slovenčinu a stretať sa...

Viera Pridalova D'Agostini

Francúzski hostia si so záujmom prezreli za sprievodu farára Jozefa Muchu grécko-katolícky kostol v Hamiltone.

Takto vidí kanadskú prírodu pani Vierka

30. septembra 2014, v rámci svojej návštevy českých komunit v Kanade, prišiel medzi českých veriacich vo Vancouveri Otec biskup Václav Malý. V slovenskom kostole sv. Cyrila a Metoda v New Westminsteri slúžil pre nich o 18:00 svätú omšu spolu s českým kňazom Otcem Liborom, ktorý pána biskupa sprevádzal naprieč Kanadou a so slovenským kňazom Otcem Jurajom, správcom farnosti sv. Cyrila a Metoda v New Westminsteri. Svätej omše aj následnej besedy v hale sa zúčastnili aj viacerí členovia slovenskej farnosti.

Pražský biskup Václav Malý v New Westminsteri

Václav Malý (*1950) je pražský pomocný biskup a marcelliansky titulárny biskup. Bol vysvätený na kňaza 26. júna 1976 v Prahe. Vo februári 1977 podpísal Chartu 77, o rok neskôr sa stal členom Výboru na obranu nespravodlivo stíhaných. V januári 1979 bol zbavený štátneho súhlasu, v máji toho istého roka obvinený z podvracania republiky a sedem mesiacov väznený. V rokoch 1980 – 1986 pracoval ako kúrič v pražských hoteloch. Bol hovorcom Charty 77 (1981 – 1982) a prvým hovorcom Občianskeho fóra (1989). Počas udalostí novembra 1989 moderoval ľudové zhromaždenia. Angažuje sa v oblasti ľudských práv, navštevuje krajiny, kde sú kresťania prenasledovaní a podporuje rodiny politických väzňov. Jeho biskupské heslo znie:

Pokora a pravda.

Keďže 28. septembra bol sviatok sv. Václava, príhovor Otca biskupa počas sv. omše bol venovaný práve sv. Václavovi. Vyberáme z neho:

Rád by som vám povedal niečo zo života sv. Václava.

Sv. Václav rád posluhoval pri oltári, rád pripravoval obetné dary, rád sa modlil.

To je výzva aj pre nás. Prichádzame do chrámu, aby sme vyšli z každodennosti, do všednosti, aby sme sa dokázali stíšiť a zastaviť. Dnešná doba je nemocná na to, že je stále zdôrazňovaný aktivizmus. Stále musíme niečo vykonávať, o niečom sa rozhodovať, stále sme vláčení dennými starosťami a nemáme čas na seba samých. Pre naše pevné životné „zakotvenie“ je dôležité, aby sme sa dokázali zastaviť. Múdrosť spočíva v tom, že ten, kto chce byť múdry, musí vedieť počúvať. A to je ďalšia bolesť súčasnosti. Nie vždy vieme načúvať, čo Pán od nás chce. V modlitbe nejde o to, aby sme Bohu hovorili, čo chceme my od neho, hoci to môže byť dobré, blahodárne a dobre myslené. Problém je však v tom, že namiesto toho, aby sme spočinuli v Božej prítomnosti, aby sme načúvali, tak „chrlíme“ zo seba čo od neho chceme, degradujeme ho na (dutú) vrbu. Prichádzajme do chrámu ako sv. Václav, aby sme niečo začuli, aby sme počuli Boží Hlas. Zo svojej osobnej skúse-

nosti môžem povedať, že dlho som sa toto učil a stále sa to učím a som stále na začiatku cesty. Ale čerpám vždy vo svojej činnosti, v súkromnej alebo verejnej, vždy z tohoto stíšenia, bez slov, a z načúvania. To sú tie sväté chvíle, ktoré sú nám darované. A my sa musíme Bohu odovzdať. Cez túto odovzdanosť môže Boh cez nás pôsobiť na svet, v ktorom žijeme. Kresťanstvo nie je iba svetonázor, to nie je iba to, že sa hlásime k evanjeliu. Skutočnými kresťanmi sa stávame vtedy, keď sa necháme vtiahnuť do odovzdanosti Bohu. To je cesta inšpirácie, to je príklad sv. Václava.

Po sv. omši sa českí aj slovenskí krajanovia stretli s Otcem biskupom vo farskej spoločenskej hale, kde gazdinky oboch národností pripravili chutné pohostenie. Nezabudli ani na meniny Otca biskupa (Václav) a pripravili mu tortu so špeciálnymi sviečkami, ktoré boli odolné voči zhasínaniu, takže večer s Otcem biskupom začal veľmi neformálne, pretože sviečky sa mu podarilo sfúknuť až na tretíkrát.

V takejto uvoľnenej a úsmevnej atmosfére prebiehala aj následná beseda, z ktorej vyberáme odpovede iba na niektoré otázky z pléna, aj to veľmi skrátené (a preložené do slovenčiny).

Prečo ste, po zmene režimu, nešli do politiky?

Musím sa priznať, že to bolo pre mňa veľké pokušenie. Uvedomil som si však, že keby som ako katolícky kňaz prijal nejakú vysokú politickú funkciu, tak by sa to obrátilo proti cirkvi.

Dávno sú preč časy, keď mohli kňazi, či na vašej strane Andrej Hlinka alebo Jozef Tiso alebo u nás Šrámek alebo Hála, pôsobiť v politike, čo sa vtedy považovalo za samozrejmé. Keby však dnes v Česku bolo vidieť katolíckeho kňaza v politike, tak by sa to časom obrátilo proti nemu a proti katolíckej cirkvi. Bol som vysvätený ako kňaz, a to je moja hlavná úloha. Katolícky kňaz sa nemôže spoliehať na popularitu u ľudí, ktorá kolíše.

Spomínali ste, že za čias Česko-Slovenska ste radi chodili na Slovensko. Darí sa Vám aj teraz z času-načas prísť na Slovensko? Aké sú vzťahy medzi Českou a Slovenskou biskupskou konferenciou, existuje nejaká spolupráca, koordinácia úsilia?

Mám byť diplomatom alebo nie ... (smiech). Veľmi malá ... Stalo sa to trochu zložitejšie po prípade Roberta Bezáka. Povieť vám to po pravde, ako to je, ja nikoho neupriamujem, ale je to taký korektný vzťah, ale nič viac. Taká je situácia. Ja na Slovensko chodím teraz veľmi málo, mrzí ma to, ale kedykoľvek som na Slovensku bol, napríklad František Mikloško je môj veľmi dobrý priateľ, keď som bol v Jezuitskom kostole v Bratislave – bezvadné, keď som vystupoval s Robertom Bezákom na Pohode v Trenčíne – bezvadné, ja mám iba kladné skúsenosti. Nikdy to nechápem, že by som prišiel do „cudziny“.

Predstavoval by som si to, aby to bolo častejšie, ale ja to opäť povieť „nediplomaticky“, ale moja prítomnosť vzhľadom k môjmu postoju voči Robertovi Bezákovi by zbytočne vzbudzovala nejaké reakcie... teda tie veci nejak-tak netlačím.

Vy ste boli viac ako kolega Václava Havla, vy ste boli aj jeho priateľ, mali ste peknú reč pri jeho pohrebe... Povedzte nám, kto to bol Václav Havel ako človek, aký mal vzťah k cirkvi a k Bohu ...

Do r. 1989 som bol s Václavom Havlom vo veľmi úzkom vzťahu. Poznal som ho intímne, takže to nie je iba nejaký „dojem“. Po r. 1989 som sa s ním pravidelne nestretal, ale kedykoľvek to chcel, som sa s ním stretol. Mám však zásadu neukazovať sa v „žiarí“ niekoho, kto je slávny. Bol som však u neho dvakrát, keď bol „hrobárovi na lopate“ dávnejšie pred svojou smrťou. Pýtate sa, aký mal vzťah k Bohu ... Václav Havel mal takého havlovského pána boha. On bol bohém, bol literát, ale ma požiadal, aby sme sa spolu pomodlili Otčenáš. Keď sme sa stretli, aj na verejnosti, vždy som mu dával „križik“, hoci novinári sa vždy s údivom pozerali, čo sa to deje. Takže, bol nasmerovaný k Pánu Bohu, on bol taký plachý, hamblivý, aby vyslovene povedal, že Pán Boh je Osobou, ale stále, celý život sa s tým vyrovnával a zdá sa, že na konci svojho života dospel aj k tomuto vyznaniu. Viacerí ma povzbudzovali, aby som na Václava Havla „pritlačil“, ale ja som bol presvedčený, že nátlak nepomôže a že Pánu Bohu tiež treba „nechať priestor“ na pôsobenie. A Pán mu posielal do cesty ľudí, ktorí mali s kresťanstvom veľa spoločného. Václav Havel bol človek statočný.

Plné znenie odpovedí, a tiež odpovede na viaceré ďalšie otázky ako Jaký máte vzťah s Otcem Halíkem? Proč tak spěcháte? Kolik mladých mužů studuje za kněze? Kolik je po světe krajanských středisek jako Vancouver, které jsou známy Vám? Jak vidí katolícká církev rychlý příliv muslimů do křesťanských zemí? Aká bola reakcia Českej biskupskej konferencie na rozhodnutie Českej vlády povoliť potratovú pilulku? Aké máte spomienky na pána kardinála Tomáška a jeho úžasného pomocníka Jána Blahu? si budete môcť vypočúť na www.sk-bc.ca/Vaclav.Maly.

Na záver stretnutia mali prítomní príležitosť osobne sa porozprávať s Otcem biskupom. Využil som tiež túto možnosť a Otec biskup Václav Malý poslal touto cestou pozdrav všetkým čitateľom časopisu Slovo z Britskej Kolumbie.

Slová Otca biskupa pri príhovore počas sv. omše, počas besedy, ako aj počas osobných rozhovorov boli občerstvením spomienok na minulosť, inšpiráciou pre prítomnosť a nádejou pre budúcnosť. Pán Boh zaplať.

Jožo Starosta

V horách v okolí Mariott Basin, za Pembertonom, cestou na vrchol Aspen v júli 2014

Návšteva z TASR

Koncom letných týždňov bol na pracovnom "výlete" vo Vancouveri pán Tomáš Doboš, spravodajca Tlačovej agentúry Slovenskej republiky (TASR) pre východné Slovensko. Jedným z cieľov jeho pobytu vo Vancouveri a na okolí bolo napísať sériu reportáží o tomto krásnom kúte sveta.

Kedže pán Doboš chcel do série zahrnúť aj reportáž o Slovenskej farnosti sv. Cyrila a Metoda v New Westminsteri ako aj o našom časopise Slovo z Britskej Kolumbie, dohodovorili sme si schôdzu a stretli sme sa vo farskej hale na "ôsmej avenue" v historickom "Sapertone", pri kostolíku, ktorý je už takmer 55 rokov centrom náboženského a spoločenského života slovenských starousadlíkov, ale aj novodobých krátko-, či dlhodobých emigrantov.

Mladý 34 ročný muž, rodák z Vranova nad Topľou, absolvent prešovskej Filozofickej fakulty, ktorý vyskúšal niekoľko "jobov" predtým ako skončil pri novinárčine, mi bol od prvej chvíľe sympatický. Zaujímal sa o život vo farnosti, o jej históriu, o zakladateľov farnosti, o jezuitských otcov, o mladú i dožívajúcu generáciu Slovákov-emigrantov. Kedže sme si navzájom "poskytovali" interview, opýtal som sa ho aj ako naňho pôsobí Britská Kolumbia a špeciálne Vancouver.

O Kanade, o Britskej Kolumbii a tiež o Vancouveri vedel toho Tomáš veľa, bol tu už v minulosti dvakrát ako študent. Bol však rád, že vďaka svojmu hostiteľovi-ujovi Petrovi Mrázikovi mohol opäť pobudnúť nejaký čas v Britskej Kolumbii, pocestovať, stretnúť tu starých priateľov a získať inšpiráciu pre svoj ďalší život. Dúfam, že Tomáša budú inšpirovať aj mnohé články z nášho časopisu Slovo z Britskej Kolumbie. Dal som mu všetkých 21 doposiaľ vydaných farebných čísel.

Pán Doboš charakterizoval Vancouver ako mesto, kde si milovníci rôznorodých športov prídu na svoje. Mesto, kde sa dá v jeden deň stihnúť lyžovačka na ľadovci, kúpanie v mori, bicyklovanie po horách, plavba na kajaku, lezenie po skalách v Lighthouse parku a po večernom oddychu na pláži pri English Bay sa môžete vybrať napríklad na koncert Iron Maiden ... A pekný deň je za vami.

Pán Tomáš Doboš, po návrate na Slovensko, uverejnil prostredníctvom TASR viaceré reportáže

zo svojej cesty po Britskej Kolumbii. Pre tých čitateľov Slova z Britskej Kolumbie, ktorých zaujíma život a príroda Britskej Kolumbie, to bude určite zaujímavé čítanie. Nechajte sa i Vy inšpirovať náznakmi obsahu jednotlivých reportáží.

Vancouver má najväčší park na území Kanady a aj najlepší mestský park na svete. Je to Stanley Park, do ktorého zavíta každý rok približne osem miliónov návštevníkov.

Horský vodca zo Slovenska sa pred takmer 20 rokmi vydal spoznávať svet. Mikiho Knižku z obce Nová Lesná možno stretnúť počas roka v sprievode turistov vo Vysokých Tatrách, ale aj v Bolívií či Kirgizsku. V týchto dňoch sprístupňuje skupine Slovákov krásy kanadskej provincie Britská Kolumbia.

Množstvo umeleckých diel a kultúrnych artefaktov z rôznych kútov sveta vystavuje na obdiv svojim návštevníkom známe vancouverské antropologické múzeum. V jednej z jeho expozícií je bohato zastúpená aj keramika zo Slovenska.

Vyhľadávanou turistickou atrakciou je aj tamojšie Čínske mesto, ponúkajúce pestrú "ochutnávku" umenia, architektúry alebo tradičnej kuchyne majúcej svoj pôvod v najľudnatejšej krajine sveta.

Podhorské mestečko Britannia Beach je obľúbenou zastávkou turistov na západnom pobreží Kanady. V minulosti bolo známe najväčšou meďenou baňou na území Britského spoločenstva národov, dnes je jeho hlavným ťahákom unikátne banské múzeum.

Vancouverská knižnica už poslúžila mnohým filmárom. Svojou atypickou architektúrou pripomína známu európsku dominantu – rímske Koloseum.

Vancouver býva aj dočasným domovom pre viacerých hokejistov zo Slovenska. Najčastejšie tam absolvujú letnú prípravu pred novou sezónou, založenú na inovatívnych prístupoch, s ktorými pracuje tréningové centrum slovenského rodáka – Dušana Benického.

Mestečko Squamish na západnom pobreží Britskej Kolumbie sa teší mimoriadnej obľube medzi

vodákmi, cyklistami, milovníkmi turistiky, no predovšetkým priaznivcami skalného lezenia. Pre svoju nevšednú "outdoorovú ponuku" je často označované ako kanadské epicentrum dobrodružstva.

Výškové budovy disponujúce zmiešanými, teda komerčnými aj obytnými priestormi, sú v posledných rokoch čoraz častejšie budované na území severoamerických veľkomiest. Urbanistický a architektonický štýl postavený na kombinovanom využívaní stavieb je známy pod označením Vancouverizmus. Ako už napovedá jeho samotný názov, zrodil sa v kanadskom meste Vancouver.

V Gastowne – centrálnej časti kanadského Vancouveru – sa nachádza pomerne malá, no o to viac navštevovaná turistická atrakcia. Sú ňou pouličné hodiny na rohu ulíc Water a Cambie, poháňané trocha netradične – parným systémom. Denne sa pri nich vyfotia stovky návštevníkov spomínanej metropoly.

Dažďové pralesy západoamerického pobrežia, ale aj majestátny kaňon nad riekou Capilano môžu obdivovať návštevníci kanadského parku Capilano Suspension Bridge. Každoročne ho navštívi vyše 700.000 turistov z rôznych kútov sveta.

Za obľúbené miesto modlitby, ale aj „živé“ kultúrne či spoločenské centrum veriacich so slovenskými koreňmi, je považovaná farnosť sv. Cyrila a Metoda sídlia v kanadskom meste Vancouver. Z kostolíka v lokalite New Westminster sa ozýva slovenčina už vyše päť desaťročí.

Linky na jednotlivé reportáže nájdete na www.sk-bc.ca/Tomas.Dobos

Jožo Starosta

30. rokov od našej prvej expedície na Mount Everest (8 848 m)

Vážení priatelia!

V súčasnosti sa dá na Zemi dosiahnuť ktorékoľvek miesto. Aj všetky tri póly Zeme. Treba splniť jedinú podmienku – mať dostatok peňazí.

V minulosti, najmä v „našej“ minulosti to nebolo také jednoduché. Sústreďme sa napríklad na himalájske štíty. „Monopol“ na organizovanie československých horolezeckých expedícií mala pražská centrála telovýchovy (ČSZTV). Našťastie organizovanie a vedenie výprav bolo v dobrých rukách. V rukách nášho priateľa Ivana Gálfyho.

Aj mnohí tí, čo si hmlisto uvedomujú ťažkosti organizovania extrémnych horolezeckých výprav v minulosti, majú skreslenú predstavu o dosahovaní vysokých štítov. Napríklad výstup na Everest v predstavách začína v poslednom výškovom tábore (naša expedícia v roku 1984 ho mala vo výške 8 350 m). V lepšom prípade v základnom tábore pod ľadopádum Khumbu (5 350 m). Skutočnosť však je úplne iná.

MÁLO ZNÁME FAKTY SÚVISLOSTI S EXPEDÍCIOU HIMALÁJE '84 – SAGARMATHA

Vo svojom archíve som našiel záber, ktorý verejnosť azda zaujme. Autorom je Alex Mlynárčik, syn Mikuláša M., spoluzakladateľa Slovenského horolezeckého spolku JAMES (pozri dolu obrázok z návštevy Františka u Sira E. P. Hillaryho v Aucklande roku 1981). Naša osobná návšteva a kontakty so Sirom Hillarym mali kľúčový význam v súvislosti so získaním mimoriadneho povolenia k výstupu na Everest v pomonzunovom období roku 1984.

Aby sme povolenie nepálskej vlády mohli získať, potrebovali sme aj súhlas tých expedícií, ktoré si povolenie „vystáli“.... Išlo o Holanďanov a o no-

vozélandsko – austrálsku expedíciu, ktorú viedol Peter Hillary. Keď som Petra o súhlas požiadal (kontaktoval som sa s Hillaryovcami z Káthmandu, pretože až tam (!) asi 2 mesiace pred výpravou mi túto podmienku predostreli), obratom súhlas na Ministerstvo turistiky poslal. Súhlas od Holanďanov získal Ivan Fiala. Osobne navštívil vedúceho holandskej expedície pána H. Pluggeho.

Naša návšteva (Kele – Mlynárčik, roku 1981) ovplyvnila Sira Hillaryho aj pri rozhodovaní v súvislosti s jeho účasťou na medzinárodnom festivale horských filmov v Poprade. Bol čestným hosťom festivalu v roku 1994. Až do našej návštevy bol Hillary presvedčený, že „celé“ Vysoké Tatry sa nachádzajú v Poľsku.

Málokto z laickej verejnosti si uvedomuje, že československý resp. slovenský prvý výstup na takmer 9000 metrov vysoký končiar Sagarmathy (Mount Everest) nezačal v základnom tábore, ale jeho príprava začala oveľa, oveľa skôr. Už v roku 1971 som bol s dvomi priateľmi v Káthmandu v súvislosti so žiadosťou o povolenie na výstup. Cesta mikrobusedom Škoda 1203 do Nepálu (aj späť) je užšej odbornej verejnosti známa. V tom období sa však pokus o výstup ešte neuskutočnil.

Preskočme desaťročie. Expedícia v roku 1984 by sa neuskutočnila keby:

- Keby sme výpravu neorganizovali na pôde SAV. Konkrétne to bola výprava Geografickej spoločnosti resp. jej Sekcie pre výskum vysokých pohorí a expedičnú činnosť. Bola to vedecko

František Kele – bol to dobrý človek

Nedeľa, 19. októbra, 2014

Pred 4 dňami prišiel email od Františka Keleho, v ktorom stálo:

Vážení a milí priatelia! Na 30. výročie našej výpravy sa dá spomínať z rôznych „koncov“. Napríklad od Hillaryho výšvihy vyššie, ale aj z druhého konca dlhočizného „lana“... Dostať sa k vrcholu znamenalo pre nohých z nás (musel by som spomenúť vyše dvadsiatku mien....) prekonanie nejedného predvrchola Everestu. Som rád, že som bol jeden z nich. Váš Fero K.

K emailu boli pripojené dva obrázky a dokument vo worde. Jeden záber je z návštevy Františka u Sira E. P. Hillaryho v Aucklande roku 1981, 3 roky pred výstupom na Everest:

Druhý obrázok dokumentuje, že výstup na Everest sa naozaj uskutočnil na jeseň 1984 ...

Pripojený dokument opisoval prípravné práce a rôzne okolnosti, ktoré obklopovali výstup sloven-

ských horolezcov na najvyššiu horu sveta. Rád by som ho bol uverejnil v časopise Slovo z Britskej Kolumbie, preto som Františkovi poslal obratom email:

Milý František, vďaka za informácie o expedícii Himaláje '84. Rád by som to uverejnil v Slove z Britskej Kolumbie. Ak s tým súhlasíš, pomohli by mi ešte 1-2 fotografie z toho výstupu. Súhlasíš? Pozdravujem a všetko dobre prajem,

Jožo Starosta

O pár hodín neskôr mi František odpísal:

Dobrý deň Jozef! Potešil ma Tvoj záujem. Samozrejme súhlasím. Slnecné dni (aj pod zamračeným nebom...) želá František.

PS. 2 – 3 fotografie pošlem po návrate z Tatier (v pondelok 20. októbra)

Ďakujem za ochotu a dobrú vôľu, Fero. Sľúbené fotografie však už od teba nedostanem. Bol si dobrým človekom. Som Bohu vďačný, že sa naše cesty skrížili.

Jožo Starosta

Fotografia prevzatá z www.topky.sk

Správa z internetu

Dnes, 19. októbra, si hory zobrali život uznávaného spisovateľa, cestovateľa, vedúceho viacerých expedícií, obdivovateľa Milana Rastislava Štefánika, priateľa a dobrého človeka – Františka Keleho. Tragédia sa stala počas pretekov vysokohorských nosičov s názvom Sherpa Rallye na Chatu pod Rysmi. Na zľadovatenom povrchu spadol známy 78-ročný cestovateľ, František Kele, ktorý si ťažko poranil hlavu. Ani po snahe záchranárov a lekárov sa ho nepodarilo oživiť.

– horolezecká výprava. Len vďaka vedeckému programu sa kompetentné orgány v Nepále začali našou žiadosťou o mimoriadne povolenie k výstupu (teda mimo poradia čakateľov) zaoberať. Súviselo to aj s tým, že Geografická spoločnosť pri SAV ako prvá na svete reagovala na Káthmandskú deklaráciu týkajúcu sa ochrany veľhorských prírody.

- Keby sme v Káthmandú nemali priateľov. Išlo o rodiny Šrestovcov a Karkyovcov (zmiešané česko-nepálske manželstvá), ktoré lobovali v náš prospech a vybavovali potrebné úradnícke záležitosti. V tom čase neboli mobily, satelitné telefóny, neexistovala elektronická pošta.
- Keby nám vtedajší predseda Horolezeckého zväzu JAMES pán Jozef Michalov nedal povolenie národného zväzu, ktoré nepálske úrady vyžadovali. Pražské ústredie ČSTV by nám ho v žiadnom prípade neudelilo.
- Keby nám vtedajší gen. riaditeľ Slovaftu pán Peter Kopernický „nepredal“ 16.000 USD z oficiálnych fondov podniku.
- Keby nám **Milan Čarnogurský žijúci vo Van-couveri**, neposlal do Káthmandu pôžičku 5000 USD. Povolenie v tom čase „stálo“ 1000 USD. Keď sme však s Mišom Orolinom preň prišli, zvýšili poplatok na 3500 USD. Mali sme pri sebe len tých 1000 USD. Nebyť Čarnogurského promptnej pomoci (po mojom telefonáte doslova „zo dňa na deň“), povolenie by nám nebolo udelené. Navštívil som ho v roku 1983 pri získavaní financií medzi krajanmi. Keďže prípadná finančná podpora sa za danej politickej situácii v Československu nedala zlegalizovať, nič som „načierno“ nezohnal. Okrem prísľubu Milana Čarnogurského, že v núdzi pomôže.

A potom už nič nestálo v ceste erudovaným vedcom a výborným horolezcom našej prvej výprave (expedícia na Mount Everest bola vedecko – horolezecká), aby sa pokúsili naplniť svoje ciele.

František Kele, október 2014

The Bivouac

The flame in the oil lamp flickered wildly creating a surrealistic silhouette on the cabin wall. The fear I felt was shapeless and cacophonous. For a moment I welcomed the snores of the others. Poldo, my climbing companion led this motley crew with sounds that reminded me of a lawnmower running out of gas. I crawled out of my sleeping bag and stepped outside. The stars were distant and beautiful like the runway models in Rome. Someone tapped me on the shoulder. It was Poldo. “Remember the first winter ascent of the Wild Tower?” he asked softly. I did, it was still frozen in my memories like dark obsidian. “You climbed that tricky section with such impunity,” he said. I shivered. “We should get some sleep,” I said. Poldo turned around and went inside. I followed him gratefully. The fear was back on the choke chain, like a well-trained rottweiler.

The next morning was exquisitely still. We took turns in breaking a new trail. The silence around us was all encompassing, covering our minds like a well-worn fleece blanket. We arrived at the bottom of the wall a few hours later. Everything in life looms large when you start at the bottom. This wall was no exception.

“It doesn’t look too bad,” Poldo muttered rather meekly. He always tried to speak the truth in love. I considered his optimism essential for survival. I was glad I picked him for this adventure. We quickly sorted out the hardware and put on crampons. Poldo started to climb with the caution of a black bear just waking up from hibernation. By now the steel brush, he used to clean the cracks, dangled from his harness like a trophy. It was going to be nailed to a cabin wall one day, right next to a picture of Herman Buhl. By now, the sound of his hammer punishing an unbending piton was more melodious than the chord, C 7-9, augmented.

“Clip on the knapsack,” Poldo shouted. I was glad to get rid of the heavy load. “I’ll take the lead,” I offered, when I reached some less exposed ground. The snowdrift whipped around my neck. I felt it’s cold, wet finger running down my spine. I managed to find a crack wide enough to accommodate the next gleaming U-shaped, Stubai. Poldo picked up a couple of extra slings and passed them to me, on the left. I made sure he was out of sight before I took the barometer out of my pocket. The millibars were falling faster than the swirling snowflakes I examined, as they landed on my left hand more softly than the petals of a faded rose. They were small and asymmetrical, not a good sign. Sooner or later I was going to have to tell him the weather was deteriorating. The wind was pic-

king up and it was an unwelcome distraction. It took me forty-five minutes of steady climbing to reach the tower platform. Poldo, had already passed me by and was there rubbing his hands, sucking on his fingers with the fervour of a new born baby.

“The next pitch is completely covered with a thin film of ice,” he announced, with the calmness of a weather reporter. The ridge looked so close. I traversed sixty feet to the left. There were hollow, menacing sounds come from above. I was expecting something nasty to land on me the size and shape of a wolverine. I stuck my nose in the snow to numb the persistent tingling. Poldo was as quiet as a church mouse during the offering.

“That was some fancy front pointing,” he said admiringly. I looked at my watch and it was a couple of minutes after 3pm. “We’d better hunker down,” said Poldo, pointing to a tiny space next to him. We packed the snow vigorously. “Where is the bivvy sac?” I asked, putting my down jacket on. “Here,” he said, passing the knapsack to me. The sac definitely looked tattered as we both crawled under it. Poldo fidgeted for a long time. The Bluet sputtered. “The gas is cold,” he reminded me gently. I let the burner cool off and put it under my parka. I loosened the straps on my helmet and proceeded to hum. My climbing partner preferred reading a chapter from “The Young Lions.”

“You make me drowsy Batu Khan,” he mumbled and then dozed off. I envied his ability to sleep in harsh places. It was hard not to look at the watch every fifteen minutes. The bivvy sac started to flap crazily. It woke Poldo up and he yawned looking around slightly perplexed. I gave him one of my Bulgarian cigarettes and lit it with a turbo lighter. “You wouldn’t believe it but I knew a Jesuit priest who smoked these when I was a little boy,” I said. Poldo tried to spit something out. My left toe was getting cold so I started to knock the boots together. For once I appreciated the pain, it meant life. It was a long night. We talked, oblivious to the cauldron of wind around us. We held it in abeyance by imagining we were on silty beaches drenched with sunlight. The images were irresistible like a woman in love, waiting for a late night phone call.

By five in the morning I was convinced that the universe was linear and then my watch stopped. “Ready to rappel?” Poldo asked cheerfully. I nodded, rejuvenated by the idea of abdicating our tower of refuge. I did not trust the ropes much and rappelled as fast as I could. The pass reminded me of something from the history of the gold rush. Poldo carried my climbing gear. “A friend loves at all times” especially when your toe is frostbitten. We reached the rustic cabin in the late afternoon where a pretty girl, Jessica, was standing outside the door. There was something comforting about the way she smiled at us.

“What do you think of climbing the Wild Tower, again?” Poldo asked preoccupied with the next ascent. He dumped a rather generous amount of baking soda into an enamel basin for me. I winced as I eased my left foot into the lukewarm water. “I might be able to get you a new pair of Galibieri boots,” he offered. “Sure Poldo,” I agreed hastily. There was no doubt in my mind that “a brother is born in time of need.”

Written by Bystrík Brazda, Edited by Charmaine Brazda

Prorok

V roku 1990 Milan Rúfus, ktorého považujem za slovenského proroka, uverejnil niečo zo svojich starých rukopisov. Bola to úvaha o situácii na Blízkom východe, sformovaná do modlitby, ktorá bola už v tom období 42 rokov stará, to znamená, že ju autor napísal r. 1948. Keďže dnes sa píše rok 2014, k tým spomínaným 42 rokom treba pridať ďalších 24. Takže, začítajme sa spoločne do úvahy a modlitby, ktorú majster Rúfus napísal pred 24 a 66 rokmi.

js

Americký bombardér B1-B nad sýrskym mestom Kobani, 18.októbra 2014

MODLITBA OSUDOVO AKTUÁLNA

Rozpoviem drobný príbeh, ktorý sa mi prihodil nedávno. Tak nedávno, že je ešte teplý.

Už ani neviem prečo, ale prehrabával som sa vo svojich starých rukopisoch a do rúk sa mi dostal text vyše štyridsať rokov starý. V tom texte som na spôsob Baudelairových malých básní v próze ulavoval vlastnej úzkosti, ktorá na mňa padala pri hrnote zbraní v „zasľúbenej zemi“. Prečítal som už dávno zabudnutý text a zamrazilo ma. Musel som si spomenúť na výrok českého básnika Františka Hrubína: „Niekedy sa stáva, že naše slová, vypustené do oblohy, po čase nám obloha vráti v podobe nečakaného krupobitia.“

Spôsob, akým mi slová básne, vypustenej do oblohy pred štyridsiatimi rokmi, tá istá obloha dnes vracia v podobe nečakaného krupobitia — ten spôsob mi vyráža dych, ako ostatne nám všetkým. Otváram teda tú báseň, na roky zapečatenú, a prosím čitateľov o zhovievavosť voči jej mladickým neobratnostiam. A ešte poznámka. Slovo ropa bolo v čase vzniku tejto básne takmer neznáme. Zastupovala ho oná „nafta“, ktorá dnes v tejto súvislosti znie už len ako „pars pro toto“. Ponechávam to pomenovanie kvôli autenticite starého textu, ako aj kvôli tomu, že v inom písme stojí: „čo som písal, písal som“.

Tu je text štyridsaťdva rokov starý text z onoho času, keď sa jeho autor stále iba nesmel uchádzať o priazeň básne.

MODLITBA K NAFTE

V chráme zasľúbenej zeme, so živým zelenajúcim sa stíporadím, usporiadala disharmonický koncert civilizácia. Od priezračných stien obzoru odrážalo sa staccato gul'ometov i brumendo diel. Granáty sa kotul'ali po piesku ako gul'ôčky. V Jeruzaleme vybuchovali bomby.

Je celkom pravdepodobné, že mimo toho koncertu, na odľahlom mieste, možno práve tam, kde kedysi ležala Getsemanská záhrada, modlil sa človek. A pretože Boh bol veľmi vysoko a pre hrmenie zbraní by aj tak sotva bol počul toho človeka, a pretože ten človek bol akiste básnikom, ktorý vidí hlboko do vnútra zeme, modlil sa ten človek k naфте, hovoriac:

„Pozdravujem ťa, zázračný mok,
čo ženieš milióny ozubených kolies
v rytmičkom pochode neživých,
a predsa živých strojov.

Mohol by som ťa preklínať, avšak prosiť ťa budem.
Prosiť ťa budem, lebo si mocná, mocnejšia ako víno
a mojím nemystickým alkoholom
opila si hlavy vládnucích.

Prosiť ťa budem, lebo si úchvatná,
ako utekáš z vnútorností zeme,
vystrekuješ ako kytica
vo váze naftových ťažných veží

a roztekáš sa po svete,
aby si orala, siala, kosila a zabíjala,
aby si rozdávala svoje telo ako neodmysliteľná prostitútka
do dychtivých rúk toho, čo si dal meno Prorok.

Prosiť ťa budem,
lebo si čarodejka metamorfóz
a pod úderom ich čarovného prútika
premienaš svoje tváre.

Prosiť ťa budem,
keďže v Jeruzaleme vybuchujú granáty
a láska je tam opäť ukrižovaná na tisícoch Golgát,
prosiť ťa budem o toto:

Premeň sa na piesok, vládkyňa metamorfóz,
premeň sa na neplodnú palmu,
premeň sa na krovie s čiernymi, hnedými a žltými kvetmi,
premeň sa hoci na vysušenu trávu,

alebo ako mŕtva voda vtekaj do Mŕtveho mora,
vyschni, zavrťaj sa do útrob zeme a nikdy už nevyvieraj,
alebo sa premeň na víno
a roď neškodných bláznov

- len sa nenechaj,
nenechaj sa, prosím ťa,
vykupovať tekutinou vzácnejšou než si ty sama:
teplou krvou ľudí, ktorí dychtivo túžia — žiť!

(1948)

Tu sa končí moja mladučká modlitba. A ja dnes musím priznať, že nemám v ústach nič, čo by som vedel alebo chcel k nej pridávať. Po štyridsiatich dvoch rokoch, práve v tejto dejinnej chvíli. A tak len, plný obáv, mlčím.

Tureckí Kurdi v potýčke s tureckými bezpečnostnými zložkami ako odozva na turecké rozhodnutie uzavrieť hranice so Sýriou – 22.september 2014

Sýrski Kurdi utekajúci z Kobani čakajú pri hraniciach neďaleko tureckého mesta

Suruc – 28. septembra 2014

P. S.

A ešte niečo vo vzťahu medzi všeľudsky osudovou aktualizáciou tej „modlitby“ a naším takpovediac osobným národným bytím. Tomu, kto by sa príliš nadchýnal toľko proklamovanou medzinárodnou solidaritou s malým Kuvajtom, bolo by osožné pripomenúť niečo z nedávna. Nie dlhý čas pred anexiou Kuvajtu protestovali, koľký raz už, proti bezpráviu irackí Kurdovia.

Ta istá vojenská moc, ktorá neskoršie obsadila Kuvajt, odpovedala Kurdom tak, že si na nich overila niektoré druhy, ako sa distinguovane hovorí, nekonvenčných zbraní. A svet ani nemukol.

Odpoveď na otázku, prečo svet ani nemukol, je zahanbujúco jednoduchá: v Kurdistane nevyviera ropa. Na Slovensku tiež nevyviera ropa. My nie sme malý Kuvajt, my sme malý Kurdistan. Za nás takisto nikto ani nemukne. Sme odkazaní iba na seba. Na to, čo v sebe máme, alebo nemáme.

Nielen toreádori, ale aj národy občas majú svoj „el momento del verdad“. Chvíľu pravdy o sebe. Tak je to práve teraz aj s nami. Budeme na úrovni tej chvíle, ktorá je zaiste neľahká?

A či zas príde staré: tašiel si on hl'adať dáku službičku...?

Tu tiež, plný obáv, mlčím.

Milan Rúfuz 1990

Karikatúra Majstra Rúfusa: Janko Fiťma, Slovensko

Foto: Internet, CNN

Kurdskí vojaci strieľajú na bojovníkov ISIS-u východne od Irackého Mosulu - 9. september 2014

Som príselec, jeden z množstva immigrantov v Kanade. Od neskorého januára 2005 tu hľadám samu seba, nový domov a odpovede na tisíc otázok. Môj blog je mojou búrlivou víbou a zároveň i mostom, čo mňa a moje pocity stále spája s blízkymi tam za morom na Slovensku ...

O troch dolároch...

„Kopal raz jeden chudobný človek pri hradskej ceste priekopy. A neviem, ako sa stalo, ako nie, dosť na tom, že sám kráľ náhodou šiel po tej ceste a opýtal sa chudobného človeka:

„Povedz mi, akú máš mzdu na deň za túto ťažkú robotu?“

„No, ja mám na deň tri groše.“ odvetil mu chudobný človek.

Zadivil sa kráľ nad tým a opýtal sa ho, ako môže na tých troch grošoch vyžiť.

„Jaj, čoby len vyžiť, to by ešte bolo ľahko, ale ja z tých troch grošov prvý vraciam, druhý požičavam a len na tom treťom sám žijem.“

Ako malé dieťa ma táto rozprávka nikdy nebavila. Určite nepatrila k tým obľúbeným, čo mi pred spaním stará mama čítavala dookola, kým jej od únavy nepadli viečka. Jej, ja som bola ešte stále hore, zvedavá čo bude ďalej... Bola to akási „dospelácka“ rozprávka, tak isto podivná ako Ezopove bájky s krátkymi nezmyselnými príbehmi o zvieratkách. Som už hodne staršia odvtedy, ale o veku to nie je. Ako sa hovorí v úplne inej rozprávke: „Človek nemá zostárnuť, dokiaľ nezmúdreje...“ Už chápem, teraz už chápem, že „O troch grošoch“ vlastne rozprávkou vôbec nie je. Je to akýsi návod ako „správne“ žiť...

Som ešte dcéra a už mama, a som i prvá generácia preč z rodnej hrudy. Tá vraj vždy padne za obeť. Svoju snu, ničomu, v čo verí pre seba, ale hlavne pre svoje deti a potom možno ich deti. Rozpoltení, patriaci tam i tam, možno skôr ani tam ani tam...

Dosť na to, i ja mám už v dlani 3 groše, teda doláre. Z jedného žijem, druhý ide deťom a tretí? Tretí si prehadzujem v dlani a vyhrknem mi pri tom slzy. Mala by som ho vrátiť, tam za more, mame a otcovi. Už je môj čas na splácanie dlhu čo u nich mám. Namiesto toho im dlžím stále viac a viac. Džim im seba blízko nich, keď ma potrebujú a budú viac a viac. Džim im vnúťatá, ktoré vidia len cez skype. Džim im dotyk, pohladenie, objatie, nie virtuálne, tak ozajsky...

„Prepáč mama, oco, že nesplácam, nevraciam, čo mi bolo dané. More nie je výhovorka. Som vinná a po uši v dlhoch. Ja viem, že vy nepýtate, nerátate si úroky. To šťastie na dobrých rodičov nemá každý, a preto ma ten môj dlh mrzí a bolí o to viac. O mňa sa nebojte, som tu spokojná. Už je rad na mne, ja sa mám báť o vás... a bojíť sa.“

Venované mame a otcovi, z lásky, z pocitu viny a z vďaky za všetko...

Lucka Schenk, kedysi Fronková

L'udstvo dnešnej doby sa už viac rokov zmieta v kríze

L'udstvo dnešnej doby sa už viac rokov zmieta v kríze (ekonomickej aj morálnej) a nenachádza východiská z tohto stavu. Podľa mňa chýba charizmatická osobnosť, ktorá by otvorene popísala príčiny tohto stavu, ktorými sú:

- bohatstvo bez práce,
- zábava bez zodpovednosti,
- vzdelanie bez charakteru,
- obchod bez morálky,
- veda bez ľudskosti,
- náboženstvo bez obety,
- politika bez princípov,
- právo bez povinnosti.

Pokiaľ nepochopíme, že žijeme z práce našich rúk a myšlienok a nie z bohatstva napríklad úrokov peňazí v bankách alebo nájmu nehnuteľností na úkor iných ľudí...

Pokiaľ cieľom ľudí bude hľadanie bezduchých stupídnych hier bez uvedomenia si dôsledkov...

Pokiaľ úzka skupina boháčov, ktorá si môže dovoliť vzdelávanie na prestížnych a drahých univerzitách pre seba a svoje deti, bude bezcharakterne využívať svoje nadobudnuté vedomosti pre rozšírenie svojho majetku na úkor (možno) schopnejších, ale chudobnejších ľudí...

Pokiaľ budú podnikatelia predávať veľakrát aj životu a zdraviu škodlivé tovary, len aby dosiahli zisk...

Pokiaľ budú geniálne chytré mozgy len za cenu pochybné slávy otvárať Pandorinu skrinku prírodných tajomstiev, ktorá môže privodiť záhubu života v podobe, akým ho dnes vnímate...

Pokiaľ budeme náboženské úkony vnímať len ako potrebný spoločenský rituál, bez vnútorného uvedomenia si obety...

Pokiaľ úzko prepojené spolky jednotlivcov bez morálnych zásad snažiac sa za akýchkoľvek obetí (ale nie ich obetí) získať a do budúcnosti udržať absolútnu moc nad kýmkoľvek a nad čímkoľvek; veď taká moc je úžasnou a najsilnejšou drogou, aká sa dá len vytvoriť v predstave...

Pokiaľ za vyššie uvedeným účelom získame nástroje na zabezpečenie ovládania ostatných...

...potom niet žiadnej nádeje na východisko z tohto bludného kruhu donekonečna sa opakujúcich kríz.

Kto z nás prinesie obeť najvyššiu a zoberie na seba zodpovednosť za ďalší vývoj nás ostatných? Kto z nás bude viesť logickými argumentami presvedčiť (ale nie zmanipulovať) všetkých ostatných o skutočnej pravde a správnosti ďalšieho vývoja spoločnosti? A ak už taká osobnosť medzi nás prišla, prečo sme zaslepení (mocou, slávou, majetkom...) a nevidíme ju? Alebo je pre nás ťažké otvoriť oči? Alebo je pre nás ťažké otvoriť ústa a povedať pravdu? A podporíme takúto osobnosť aj my ostatní...? Kedy...? Ako...? Prečo...?

JUDr. Miroslav Koniček, advokát v Ružomberku
<http://advokatkonicek.webnode.sk/>

Spomienka

Ťažko je,
preťažko je myslieť
na miesto,
kde som vdýchol
z plných pľúc
domova chuť.
Ratuj ma, Bože!
Vráť ma do tých čias,
keď som začal preskakovať
z tvrďšej hrudy
na trs buriny,
aby som sa vyhol
blatu z bariny.
Nemôžeš?
Verím ti.
Ťažko je,
preťažko vrátiť
sa do rodnej kolísky,
keď som ostal
prikovaný
k nákove novej domoviny,
ktorá rodinu mi prichýľila,
krajec obživy do ruky položila,
pod rov zeme manželku pochovala,
deti novým remeslám vyučila
a moju tvár vráskami staroby preorala.

Michal Hronec

Trieda škôľkarov pripravovaných na osvojenie si
maďarského jazyka. V spodnom rade piaty
sprava je autor a druhý zľava je jeho brat Janko

Moje rodisko

V juhovýchodnej časti Maďarska v Békešskej stolici, na nekonečnej rovine, rozprestieralo sa územie, možno, že aj osada, ktorá ešte pred vpádom tureckých vojsk bola pomenovaná ako Komlósi pusta. Po vyhnaní Turecko-tatárskych hôrd z územia Rakúsko uhorskej monarchie táto oblasť zostala vyplienená, bez obyvateľstva, spustošená a zarastená náletovým porastom, vŕbovými a inými solitérmi. Gróf Jozef Rudnyánsky, ako aj mnoho iných zaslúžilých i menej zaslúžilých vojvodcov proti Turkom, boli kráľovskou komorou, respektíve panovníkom, obdarovaný takýmito územiami. Spustošené oblasti neprinášali zemepánom žiadny úžitok. Rozhodli sa preto mnohí osadiť na nich poddaných z hornej časti Uhorska. Hornú časť krajiny obývali Slováci. Pomocou „verbovníkov“ sa moji predkovia ocitli, po niekoľkých zastaveniach, v roku 1746 práve v osade Komlós. Neskoršie jej dali názov Tótkomlós, to preto, lebo ju obývali len Slováci, Tóti. Slovenský jazyk, archaický, charakteristická stredoslovenčina, sa v osade udržal viac ako stopäťdesiat rokov, bez vážnejších trhlín a cudzích nánosov. V pôvodnej osadníckej zmluve bolo totiž zakotvené, že do osady sa nesmie nasťahovať Maďar, Nemec, Žid ani katolík. Týmto ustanovením si zemepán zaistil bezkonfliktný život v osade. Netolerantnosť vládla medzi ľuďmi aj v tých časoch, katolík neznášal evanjelika, Slovák zase Maďara, a obaja neznášali Žida.

Ťlak na znalosť maďarčiny

Úpadok slovenčiny nastal až keď bolo zrušené poddanstvo po roku 1848. V rokoch tvrdej maďarizácie, po vyhlásení Aponyiho školského zákona v roku 1907, zmenila osada svoj slovenský charakter, na ktorej území sa začalo objavovať najprv židovské etnikum prichádzajúce z rusínska, konkrétne z osady Sereďnevo. Prichádzali aj Maďari a s nimi súčasne sa udomácnilo aj katolícke náboženstvo. Do úradov sa osadzovali Maďari, alebo tí ktorí si priezviská

ka. Jej slovenské priezvisko bolo Biskupičová a v pomaďarčenom znení bola Püspöki. Toto pomaďarčené priezvisko aj používala.

Takto som sa naučil maďarskú reč, najprv slovom.

Tótkomlós

V mojej rodnej obci v Tótkomlósi sme tvorili šesťčlennú rodinu. Náš rodinný dom stál na Damjanich ulici pod popisným číslom 17. Rodinný dom bol malý, meral 6x12 metrov. Pozostával z izby, pitvora a komory. Za ním stála mašťal s pultovou strechou o rozmeroch 2x4 metre. Pozemok mal 400 metrov štvorcových.

Moje rodisko bolo najväčšou slovenskou dedinou v Uhorsku, ba aj neskoršie po rozpade Rakúsko-Uhorska v samostatnom Maďarsku, malo 11.000 obyvateľov. Slovákov bolo 90 % z celkového počtu. Z hľadiska širších súvislostí môjho rodiska je treba zdôrazniť, že v Békešskej župe žilo v roku 1910 56.870 Slovákov. Tento údaj som vybral z maďarskej štatistiky.

Čadičová kamenná tabuľka a cêruz

Povinnú školskú dochádzku som začal v mojom rodisku v dedinke Tótkomlós, alebo ako sme ju neskoršie pomenovali, v Slovenskom Komlóši, v osade ako som už spomínal, patriacej do Békešskej župy rozprestierajúcej sa na juhovýchode Maďarska, inak aj na Dolnej zemi, alebo Alfölde.

V šiestom roku môjho veku ma ráno 1. septembra v roku 1941 mamka zobudila o niečo skôr, ako po iné dni, asi o siedmej hodine.

„Sinko moj, stávajú! Tãďeme do škoľe, ved' vieš včera večer son t'í to spomínala. Už máš v kapsel'ke nachystanú tabuľku s handričkou na motúzkzu aj cêruz. Pãn učiteľ' už čakajú v škoľe šecke d'et'í, takie ako si ti.“

Mne sa veru vstávať nechcelo. Naopak dost som sa vzpíral aj pri obliekaní. Stále som mamke opakoval, že ja do školy nechcem ísť. Pri raňajkách som už dostal aj atulák – zaucho. Nechcel som jesť. To mamku dojedovalo. Horko – ťažko som dopil mlieko. Potom mi mamka zavesila na plece „kapsel'ku“ ušitú z konopného plátna so spomínanou výbavou. Na dvore mala zviazané na nohách dve „mládky“ – mladé sliepky z jarnej liahne. Vychytila ich zo zeme za nohy a dolu hlavou ich niesla ako zápisné pãnovi učiteľovi Gabrielovi Kováčikovi.

Žiaci prvého ročníka Základnej školy evanjelickej
augsburského vyznania. – učiteľ' Gabriel
Kovácsik. Autor sa nachádza v druhom rade
zhora, štvrtý sprava.

Do školy sme nemali ďaleko, okolo sedemsto metrov po Pósa Lajos ulici, smerom k železničnej stanici. Bola to cirkevná škola evanjelikov augsburského vierovyznania. Prvý a druhý ročník chodil spolu, do jednej triedy. Tretí a štvrtý ročník opäť spolu. Boli to dvojtriedky. Ja som celú cestu „rumádzgal“ - plakal. Samozrejme mamka z času na čas mi vylepila zaucho. Pán učiteľ si ma prevzal usmrkaného so slzami na lícach. Pohladka ma po hlave a posadil do piatej lavice. To preto do stredy lebo som bol prváčik a ešte nevedel, či budem „prvý prenik“, teda vynikajúci žiak alebo, či budem sedieť v „somárskej lavici“, teda v poslednej. Prvý deň sme sa skoro nič neučili. Pán učiteľ nám vysvetlil načo máme tabuľku pomalovanú na jednej strane linajkami a na druhej strane štvorčekmi. To vraj preto lebo na linajkách sa budeme učiť abecedu a na štvorčekoch sa budeme učiť rátať. Okrem toho nám porozprával ako to v škole chodí. Ráno keď príde do triedy, aby sme sa postavili, to bol tichý pozdrav; „potom sa pomodlíme Otčenáš...“, po slovensky – teda v tom čase v reči Kralickej biblie, bolo to vlastne po česky. „Ďalej sa budeme učiť len po maďarsky, lebo žijeme v maďarskom kráľovstve a tu platí len maďarská reč. Vás už volačo v „úvode“ po maďarsky naučili, takže sa aj ja budem oteraz rozprávať s vami len po maďarsky.“ Tieto informácie nám povedal pán učiteľ po slovensky. Po týchto úvodných slovách už začal s maďarčinou. „No gyerekek megértették mindent amit fölsoroltam? (Tak deti rozumeli ste všetkému o čom som vám rozprával?)“ Potom si vynútil od nás aby sme spoločne odpovedali maďarsky - „igen“ - áno. Nuž a od tej chvíli som sa štyri roky vzdelával v maďarskom jazyku.

Autorovo vysvedčenie zo základnej školy

z prvého ročníka z roku 1941-1942

Začali sme sa učiť aj slovenský jazyk

Po štvrtom ročníku základnej školy, v roku 1945, po skončení druhej svetovej vojny, som prešiel na Štátnu všeobecnú školu pri Štátnej meštianskej škole v Slovenskom Komlóši. Tu sme sa už začali učiť aj slovenský jazyk ako druhý predmet po jazyku maďarskom. Dodnes mi ostali niektoré názvy článkov v pamäti, napr. „Rysuľa sa otelila“, alebo obrázok nákladného vlaku vo vozňoch ktorého sedeli vojaci a pod ním bolo napísané „Tajdu, či idú?“. Všetky ostatné predmety sa vyučovali v jazyku maďarskom. Triednou učiteľkou mi bola pani učiteľka Helena Kostrová, neter básnika Jána Kostru. Na škole učili aj ďalší Slováci: Eva Adamkovičová, Gustáv Drahoš, Matej Lugosi – Lachata, Juraj Táborý – Tuška. Poslední dvaja mali pomadařčené priezviská. Boli to roky, v ktorých sa už riadne prítahovala uzda tvrdého pomadařčovania. Túto dvojazyčnú školu som opustil v nedokončenom školskom roku 1946-47. Práve v tomto období sa moji rodičia rozhodli v rámci výmeny obyvateľstva

Žiaci druhého ročníka meštianskej školy z roku 1946-7. Autor je v hornom rade druhý sprava. Štvrtá sprava je triedna učiteľka Helena Kostrová, neter básnika Jána Kostru. Vyučovala slovenský jazyk.

medzi Maďarskom a Československom, že sa vrátia do vlasti svojich predkov.

Opäť na Slovensku

V roku 1947 sme sa presídlili na Slovensko do obce Kajal. Bolo to koncom apríla, teda na sklonku vyučovacieho roka. Bez meškania som nastúpil na Štátnu meštiansku školu zmiešanú v Galante. Galanta bola okresné mesto vzdialené od obce Kajal päť kilometrov. Po organizačných zmenách v školstve, ktoré sa uskutočnili v roku 1947, sa táto škola zaradila do systému stredných škôl pod názov Stredná škola v Galante. Takto som sa dostal po skončení štúdia k Prepúšťaciemu osvedčeniu zo Strednej školy v Galante dňa 28. júna 1950. Týmto Prepúšťacím osvedčením som vraj vyhovel požiadavkám § 13. Školského zákona č. 95/48 Sb. o školskej povinnosti a bol som prepustený zo školy.

V ten deň po príchode zo školy domov preukázal som sa rodičom a súrodencom, že už do školy chodiť nemusím. Ako najstarší zo súrodencov bol som na to aj náležite hrdý.

Práca na JRD

Na druhý deň som spolu s otcom nastúpil, na v tom čase vznikajúcom Jednotnom roľníkom družstve, do práce s vysvetlením: „Syn môj kým nastúpiš do učilišťa za sústružníka, do závodu TOS (Továrne obrábacích strojov) v Galante, zatiaľ musíš trochu pomôcť rodine pár grošmi, ktoré so mnou zarobíš. Otec v tom čase robil aj na Štátnom cest-majsterstve v Galante. Takže záverečný verdikt jeho vystúpenia bol: „Na Štátne cesty ťa nevezmem, tam je ťažká robota, ťa by nebola pre teba.“ Po týždni ma predsa len zamestnal v rodine gazdu Surového, na kolónii vedľa Galanty. Bola to kolónia kde žili Slováci presídlení z Juhoslávie ešte po prvej svetovej vojne.

V polovici júla sa otec odišiel informovať ako to vyzerá s mojim prijatím do učenia v TOS-ke. Vrátil sa dosť nahnevaný. Do učenia ma neprijali, vraj pre nedostatok miesta.

V treťom júlovom týždni pracoval otec na vykládke makadamu zo železničných vagónov. Pri vykládke kameňa z auta na ceste medzi Kajalom a Kráľovou nad Váhom pristavilo sa pri nich malé osobné vozidlo Minor s tromi pasažiermi. Medzi nimi bola aj riaditeľka Odborného učilišťa n. p. Montostav, pani I. Knežová. Auto malo defekt na zadnej pneumatike. Posádka poprosila o pomoc. Počas opravovania defektu slovo dalo slovo a otec sa dozvedel od pani riaditeľky, že táto posádka

robí nábor do stavebného učilišťa v Bratislave do profesie murár, tesár.

Budem murárom?

Otec ma bez váhania odovzdal do rúk týmto náborárom. Večer doma vyhlásil: „Syn môj už mám pre teba remeslo.“ Vytreštil som oči a počúval čo je to za remeslo. Vysvitlo, že to bude remeslo murárske. S nie veľkou radosťou a rezignovane som ot-covo rozhodnutie prijal. Na konci mesiaca júla som dostal vyznamenanie, že dňa 28. 8. 1950 sa mám v doobedňajších hodinách hlásiť spolu s rodičmi na podpísanie učebnej zmluvy.

Ráno 28.8.1950, bol to pondelok ak sa nemýlim, sme spolu s otcom nastúpili na osobný vlak v Galante. Našu konečnou stanicou bola Hlavná stanica v Bratislave. V ten deň som po prvýkrát na vlastné oči uvidel Bratislavu, hlavné mesto Slovenska. Sídlo firmy sme nehľadali dlho, veď nebolo ďaleko od stanice. Pár oslovení okolo idúcich a za pätnásť minút sme boli na mieste. Bol som prekvapený, keď sme prišli na osobný referát, kde sa učebné zmluvy podpisovali, že sme tam boli len my dvaja s otcom.

Vybral som si po určitej konzultácii s referentom ktorý pripravoval návrh zmluvy, že sa dám radšej na remeslo tesárske. Záujemcom na toto remeslo bolo menej a treba povedať, že si aj vybrali nať takých chlapcov ktorí ukončili v tom čase Strednú školu. Prijímací referent sa tomu aj trochu čudoval, že sa hlásim do ich učilišťa. Mojm rodičom a nakoniec ani mne takéto myšlienky v hlave nevírili, veď sme boli štyria a mamka čakala ďalšie dieťa. Život rodiny, ktorú živil poľnohospodársky robotník, v tom čase nebol ľahký. Rodina s takýmto príjmom určite by nebola dokázala užiť si dieťa na štúdiách. Po podpísaní učebnej zmluvy som sa s otcom rozlúčil. Mňa ešte nechali trochu sedieť na chodbe, možno dvadsať minút, a potom sa ma ujal vodič osobného auta, naložil moju skromnú batožinu do kufru, a odviezol ma do učilišťa.

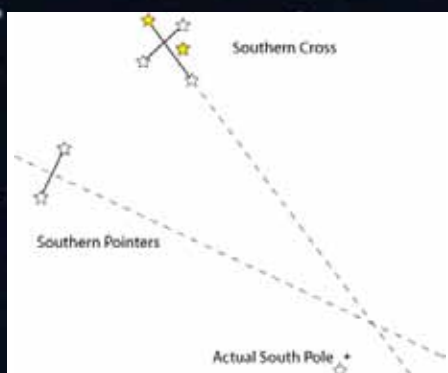
Úvodná kapitola knihy Michal Hronec: „Od kamennej tabuľky po počítač“

My first Christmas under the southern cross

The day on which I was reborn as an Australian on a sheep station on the east side of Flinders Island

I first made it to Australia in May of 1950 on a ship from Naples, Italy, landing in Melbourne. That was a life changing trip that started nine months earlier when Tony, my grade school friend, and I crossed the border into Bavaria just southwest of Plzen. I finished up in Munich initially but settled in Stuttgart for the winter of 1949.

Early in 1950, I signed up for Australia as an indentured labourer and boarded a special train in Stuttgart that took several hundred of us, Australian migrant volunteers, to Naples to get on a troop ship that was to take us to Australia. The ship happened to be late arriving, so I found myself in a position of thoroughly enjoying a whole month, over Easter, in a little place called Bagnoli on the western outskirts of Naples with a grand view of the Island of Capri and an extraordinary opportunity to nightly taste the new wines from the hills above the Bagnoli village.

(Google photos) The Southern Cross is one of the dominant constellations in the Southern Hemisphere. It is useful in navigation because the extension of the long component of the Cross, and a perpendicular bisecting a line joining the Southern Pointers, intersect close to the South Pole. A representation of the Southern Cross appears on flags of many countries including Australia. The Australian flag also has the bright star Hadar of the Southern Pointers.

Shortly after arriving in Melbourne, I signed up for work with The Agricultural Bank of Tasmania. The Bank had the responsibility of converting raw bush into farms as part of a resettlement program for returned soldiers from the World War 2. My first assignment, as a general labourer, was to the Waterhouse Estates project, past Scottsdale, in the north-east corner of Tasmania, a region of coastal grasslands and open forest. This was my introduction to a real world of Australia – pleasant climate, fascinating landscapes and a bunch of interesting Australians – I just loved every minute of it. During the five months, or so, at the Waterhouse Estates, I mastered enough English to manage at a basic work level, I learned many skills that allowed me to exist contentedly in the bush, and I got myself a Tasmanian Driver's License. In retrospect, I apparently started an incredibly heady period in my life, elated and thoroughly enjoying every moment of my new existence wallowing in feelings I never experienced before. I celebrated this new era of my existence by treating my new friends to a robust drinking party with my first ever pay.

Towards the end of my stay, because of my high school background, I was asked to transfer from the general labour work to assist a surveyor as a chainman. The surveyor was Captain Innes, a retired sea captain, to whom I remain forever grateful

for introducing me to proper bush lore and for teaching me the skills needed to survive and prosper in the bush. Shortly after, I accompanied him to Flinders Island to begin the process of land conversion there by establishing a survey control baseline. In preparation for the move, we had to get a lot of gear together because, unlike at the Waterhouse where the work camp was a cluster of well-built huts around a large mess-hut, on Flinders we had to exist in tents.

In early December, Captain Innes and I flew to Flinders in a good old DC3, the work-horse of the airlines in those days. A Land Rover, a marvelous all-terrain four wheel drive, twin gearbox vehicle, was there waiting for us. We loaded up our bulky gear and headed out to a sheep station in the north-east segment of the Island to start our assignment.

Since the start of the baseline was close to the sheep station, we initially camped in the woodshed at the homestead during which time we became friends with the family made up of the parents, married son and wife and their baby. This was also a truly memorable time for me. I reveled in my enjoyment of the east side of the Island's countryside of a grassland coastal plain with open forest on the foothills. I was repeatedly overcome with a sense of marvel realizing that this was December, almost mid-winter in Europe, yet I was enjoying warm sunshine and pleasant summer temperatures. And then there was Christmas Day which turned out to be pure magic for me. Captain Innes and I were invited to join the family for their Christmas dinner. Wearing thongs, shorts and clean T-shirts, we joined the family at a table set in the shade of a large gum tree and were served a leg of lamb, veggies, Christmas pudding ablaze with brandy and as much of the Cascade Blue Label, a Hobart beer, as we wanted. That day felt then, and afterwards, like a culmination of some intimate, heart-warming process that allowed me to fully connect to and identify with the place and time and people around me and feel as one with my new place in the universe.

(Google and Google Earth photos) Flinders Island is about 65 km long and about 25 km wide at its narrowest. It's at a 40 degree south latitude, about the same latitude as Reno in Nevada, which is about 1000 km south of Vancouver. January average daytime temperature is a comfortable 22 degrees due to the cooling effect of the surrounding ocean. The light green area of the Island is the developed land, about 440 sq.km of the total area of 1330 sq.km, representing pastures that support cattle and lamb farming. The eastern part of the pasture lands were initially developed during the early 50s as part of the returned soldier settlement program.

I chose to formally become an Australian citizen four years later but I remain convinced that it was on that Christmas Day in 1950 when I was reborn as a Tasmanian.

I had a wonderful time during the rest of the summer working on the baseline with Captain Innes, and on my own when he left unexpectedly leaving me in charge. The north-south baseline turned out to be over 20km long so I established two base camps during the survey to minimize travel times. I set the first base camp next to a small lagoon but I had to move from there when the lagoon dried up. I then moved camp to the south end of the traverse and set up at the edge of the foothills right on a bank of a small creek in a cluster of white-bark eucalypts.

I completed clearing and staking the south part of the baseline from the foothills base camp where living was complete luxury compared to the camp on the flats by a lagoon. I easily managed to

survive a grass fire that encircled the camp at one stage,

I treasured my occasional trips to Whitemark to replenish

my supplies, and I even met the Premier of Tasmania when he visited, with an entourage, to inspect the project. I met the Premier socially three years later and we reminisced,

with much nostalgia on my part, about that foothills camp which I regarded as my first real home in Australia.

Lojzo Skoda z Malaciek,
louskoda@canmap.com
photos by author

Regular air services to Flinders Island from the northern Tasmanian city of Launceston were established by ANA in 1949 with a fleet of DC3s; the second photo shows the lush grasslands of the coastal plain on the Island's east side, and the last photo shows the last camp at the foothills on a bank of a creek – a large tarpaulin in front of the main tent with a fireplace on the left and table and storage shelves constructed from materials collected during beach combing on the right with a Land Rover parked in the front. And, out of sight, halfway between the Land Rover and the creek, under a tall gum tree with a sturdy branch about twelve feet up was the hot shower part of my camp; the floor of the shower place was demarcated by a ten-foot square lattice flooring salvaged during my earlier beach combing, with the hot water flow activated anytime by heating water over the cooking fire pit in a four gallon kerosene can and then pouring the heated water into another four gallon kerosene can which had two dozen holes punched into its bottom side and then hauled up the tree branch producing a 10 minute steady flow when secured in its position.

Zábavy francúzskych kráľov a aristokracie

Stretnutie máme v septembrový piatok pri "Caroussel du Louvre". Slnecný septembrový deň je jedným z detailov dokonalej organizácie cestovnej agentúry Elytour. Slovom a ľahkou chôdzou nás sprevádza Jessica, mladá elegantná Parížanka, historička, ktorej vedomosti a množstvo zaujímavých anekdot dokazujú, že po storočiach histórie Paríža sa pohybuje tak ľadne, ako svojou chôdzou, prezrádzajúcou jej dlhoročnú pasiu v baletе.

Carrousel du Louvre

Tuilerské záhrady

"Carrousel du Louvre" ako bod stretnutia nebol vybraný náhodne. Práve na tomto mieste sa konali počas dvoch dní 5. a 6. júna 1662 veľké verejné oslavy, s publikom 15 000 ľudí. Ľudovík XIV sa rozhodol verejne osláviť dve udalosti: narodenie následníka trónu (1662) a podpísanie pyrenejského mieru v roku 1659 (ktorý ukončil vojnu medzi Francúzskom a Španielskom). Počas dvoch dní sa v Tuilerských záhradách konali veľkolepé oslavy s ohňostroji, ligotavými kostýmami s drahými kameňmi a okrasnými perami. Na kopije sa napíchovali prstene, súťažilo sa s koňmi, pre verejnosť sa hrala Molièrova hra. To všetko za prítomnosti samotného kráľa Ľudovíka XIV. Päť kniežat bolo preoblečených na motívy piatich, v tom čase exotických, národov. Rimanov predstavil samotný kráľ Ľudovík XIV, ďalšie kniežatá zobrazovali Peržanov, Turkov, Indiánov a amerických domorodcov. Francúzsky kráľ bol v Európe raritou tým, že bol pre ľud viditeľný a ľahko prístupný. Versailles bol aj pre bežných ľudí prístupný. Pozeráme na štrk Tuilerských záhrad pod našimi nohami a predstavujeme si dupot koní, farby a veľkoleposť osláv v atmosfére 17. storočia.

Versailles

Niekoľko mesiacov po tom, ako sa kráľovský dvor presunul do Versailles, Ľudovík XIV zavádza trikrát do týždňa večierky v svojich apartmánoch – "les soirées d'appartements". Tento spôsob zábavy dvoranov kráľ organizuje z dôvodu, aby predišiel tomu, že členovia kráľovského dvora sa začínú rozplývať po súkromných večierkoch. Prvý večierok v jeho apartmánoch sa koná v novembri 1662. Počas ve-

čierok kráľ upúšťa od prísnej etikety, pohybuje sa voľne v rôznych salónoch, bez toho, že by dvorania museli v jeho prítomnosti vstať.

A tak Carrousel si musí so zábavou počkať na kráľa Ľudovíka XV. Carroussel, dnes známy ako kolotoč, pochádza z Talianska a slovo "carroussel" z dvoch latinských slov "carrus-soli" s významom "slnecný voz". Prvé kolotoče sa krútili okolo skutočných koní uviazaných na konci lana a točiacimi sa okolo kolíka. Vo Francúzsku kolotoče - carroussels nahradili turnaje, ktoré boli po tragickej smrti Henrika II v roku 1559 zakázané. Versailles vytvára pre širokú verejnosť Kráľovský kolotoč, s koňmi, barokovými kostýmami a opernou hudbou.

Comédie française

Z Tuilerských záhrad prechádzame k budove divadla "Comédie française". V roku 1661 tu Molière vytvoril svoju skupinu a aj v súčasnosti sem ľudia chodia na Molièrovo hry. Naša sprievodkyňa Jessica nám približuje kontext, že v tom čase existovali tri divadelné skupiny: Molièrova skupina, skupina Marais a skupina "de l'Hôtel de Bourgogne". V roku 1681 Molière zomiera, dôsledkom čoho jeho skupina splyva so skupinou Marais a na rozhodnutie kráľa vzniká "kráľovská divadelná skupina", vyhradená pre kráľa a Versailles. Fasáda súčasnej budovy Comédie Française nie je pôvodná zo 17. storočia, pretože budova v 19. storočí zhorla a bola znovu postavená. Kuriozitou je, že pôvodne tu hrali talianski herci, uprednostňovali sa talianske drámy, keďže Francúzi v drámach moc nevnímajú, sú lepší v komédiách (čo sa dá posúdiť aj zo súčasných filmov). Ľudovík XIV hercov oceňuje, pod jeho vládou začínú dostávať aj penziu. Keď boli herci obvinení z konšpirácie proti revolúcii, ako obranu sa rozhodli komunikovať revolučné myšlienky, divadlo sa stáva ľudovejším, verejnejším.

Palais Royal

Premiestňujeme sa popri kaviarni "Le Nemours", s terasou zaliatou jesenným slnkom a prechádzame k budove kráľovského paláca "Palais Royal", ktorý nemal odjakživa svoju súčasnú formu, jeho súčasný vzhľad pochádza z 19. storočia. Kedysi budova nemala vzhľad paláca, ale sa podobala na veľký dom. Vojvoda orleánsky, keďže nebol kráľom, ale regentom, nemohol zostať vo Versailles a tak sa usídlil v Kráľovskom paláci "Palais Royal". Na kráľovskom dvore pri starnúcom kráľovi Ľudovíkovi XIV sa dvorania nudili. A tak sa zábavy presunuli do Palais Royal. Vojvoda orleánsky miloval hýrivosť, alkohol, neznášal spoločenskú etiketu, mal veľa milieniek, jeho večierky sa niesli v duchu dekadencie a orgií.

Jeho matka Alžbeta Šarlota Falcká bola proti týmto zvrhlým pitkám, ich účastníkov nazývala "sacs à vin" - vrecami vína. Jessica nám upresňuje, že hlavným nápojom bolo horúce víno zmiešané s vodou. Vojvodove večierky sa konali v uzavretej spoločnosti, palác sa zatváral, jedlo sa na stole bez tanierov, dievčatá milienky sa nazývali "les campagnes" (družkami). O vojvodovi sa hovorilo, že dokonca mal históriky s mníškami. "Palais Royal", ku ktorému dnes pristupujeme s obdivom, bol vlastne v zrode zhýralosti a prostopašnosti.

Opera Garnier

Od "Palais Royal" prechádzame po širokej avenue smerom k Opere Garnier, ktorej majestátna budova svieti pred nami svojím kameňom a zlatom. Na "avenue de l'Opéra" sa zastavujeme pri reklamnom stánku s voňavou čiernou kávou, ktorá v predo-

bednom čase padá vhod a dopĺňa pocit, že Elytour v organizácii myslí na každý detail. Sprievodkyňa Jessica dopĺňa naše poznatky o haussmanskej architektúre informáciami o zdobených balkónoch, vysokých dverí pre koče s koňmi, architektonickými črtami viditeľných fasád budov, bohatšími vrstvami obyvateľov na nižších poschodiach a pod strechou ubytovávajúcich služobníctvo v takzvaných "chambres des bonnes".

Paríž je biely, pretože takmer všetky jeho budovy sú z pieskovca. Pieskovec však dosť podlieha znečisteniu, ktorému je mesto vystavené a ktoré kameň očierňuje a preto sa historické budovy v Paríži musia pravidelne reštaurovať a čistiť (okrem Baziliky Sacré Cœur, ktorá je postavená zo špeciálneho kameňa).

Pri budove Opery Garnier, pozorujúc momenty turistov na schodoch pred budovou, sa dozvedáme ako Ľudovik XIV začal usmerňovať tanečné choreografie opery, udával počet krokov, že počas 200 rokov bol tanec v opere záležitosťou mužov a až postupne sa balet pridá na oživenie spievaných opier. Ženy robili pantomímu v maskách a muži

tancovali. V 19. storočí pomaly hudobné baletné komédie naberali nádych šľachetnosti a osamostatňujú sa ako žánr. A tanečnice, ako napríklad Mademoiselle Guimard, sa stávajú mozaikou Paríža, ktorý poznáme aj z malieb, z filmov, kde baletky boli vydržiavané bohatými milencami, kde aj na obraze je vždy okrem baletky mužský tieň, kde muži chodia, aby boli videní a aby si našli milienky. V 18. storočí sa chudobné dievčatá stávali

tanečnicami, aby vyšli z chudoby, v 19. storočí, aby si našli bohatých milencov. Samozrejme, pri častých tehotenstvách sa ich ladné krivky menili a keď príliš pribrali, posielali ich do dôchodku. Keď boli tanečnice tehotné, hovorilo sa, že "ich bolia kolená". Napoleon, s jeho vojenskou disciplínou, zavádza pravidlá aj do tanečného kódu. V polovici 19. storočia sa baletky začínajú učiť skoky a piruety, už netancujú len muži. Okrem iného sa učia aj skrývať únavu pri tancovaní. Viaceré výrazy baletnej terminológie pochádzajú práve z francúzštiny a používajú sa aj v iných jazykoch, ako napríklad "chat", "saut de chat", či "pirouettes".

Udalosť z roku 1858, pokus o atentát na Napoleóna III priniesie rozhodnutie urobiť budovu Opery s majestátnym vchodom. Napoleón dokončenú Operu nemal možnosť vidieť. V roku 1875 bol uväznený, potom bol vyslaný do exilu do Anglicka. Opera Garnier bola inaugurovaná v roku 1875 a smutnou kuriozitou je, že jej architekt Charles Garnier si musel na inauguráciu kúpiť lístok a keďže peňazí veľa nemal, bol v druhom rade. Ako pri všetkom novom, aj Opera mala svoju prvotnú nespokojnosť, ústiacu až do škandálu, pre jej rôznorodosť v architektonických štýloch, rozmanitosť výzdoby. Kritika ju zvozila ako architektonické fiasko. Jessica, aj z pohľadu baletky, nám vysvetľuje, že hoci moderná Opera Bastille má oveľa väčšiu scénu a lepšiu akus-

tiku pre veľké balety, nevyrovná sa zážitku z baletu v historickej budove Opery Garnier, s jej rozľahlým schodiskom a červenými kobercami, ktoré dávajú pleti žien pekný odtieň.

Passage des Panoramas

Naša historická prechádzka pokračuje smerom k poslednej zastávke, ďalšiemu dôležitému miestu parížskeho voľného času a zábav. Vchádzame do pasáže "Passage des Panoramas", najstaršej parížskej pasáže, krytej uličky, kde v roku 1799 bolo prvé kino "les panoramas" - pohyblivé obrázky v životnej veľkosti. Ich témou boli väčšinou veľké historické bitky. Najstarším butikom pasáže je "Stern". "Cafés concerts" - koncertné kaviarne boli miestami, kde sa Parížania stretávali, kde chodili piť a tancovať. Tanečnice postupne opúšťali Operu a presúvali sa ku kabaretu "Folies Bergères", oblečenia mali menej, viac trblietavých závojov. Matahari, ktorá žila istý čas na Jave v Indonézii, vnesla do tanca exotiku. A pokračovanie je nám všetkým dobre známe, kan-kán, Moulin Rouge, tanečnice na stoloch, dvíhajúce sukne, aby ukázali nohavičky. V pasáži "Passage des Panoramas" vzniklo variétné divadlo "Théâtre des variétés".

V priebehu dvoch hodín sme prešli rôznymi miestami Paríža, niekoľkými storočiami, sme bohatší o pochopenie kontextu vývoja, ako sme sa dostali od kráľovských zábav ku kabaretu. Ako nám Jessica niekoľkokrát počas prehliadky pripomína, na minulé storočia sa nemôžeme dívať očami 21. storočia a práve vďaka nej a agentúre Elytour sme dnes tak Paríž videli.

Zdroj informácií: Jessica Terrier

Autorka článku a fotografií: Maria Danthine - Dopjerová, Parístep

Šikovný nápad zo Slovenska

Bike ID - vieme ako ochrániť bike pred krádežou

O tom, že Slovensko je domovom šikovných ľudí sú presvedčení nielen naši čitatelia. Pod množstvom užitočných vecí, ktoré denne používame, majú svoj podiel šikovní rodáci.

Zaiste ste si už niekedy položili otázku, ako ochrániť svoj „bike“ pred krádežou. Mechanický zámok je neobratný a platí, čím lepší tým ťažší a elektronické zariadenia stoja a padajú na potrebu elektrickej energie v batériách, ktorá vypovedajú

poslušnosť práve vtedy, keď ich najviac potrebujeme.

BikeID je systém, ktorý

sťahuje ďalší predaj ukradnutého bicykla a zároveň poskytuje služby, ktoré privíta každý užívateľ: elektronický záznam o bicykli a servisnú knižku. Systém funguje jednoducho: servisné miesto vám špeciálnym lepidlom na kov nalepí na určené miesto rámu bicykla nerezovú plaketu s QR kódom a vykoná jeho registráciu. Odteraz, ktokoľvek môže zosnímať váš bicykel s kódom a dozvedieť sa, či je bicykel ukradnutý alebo nie. Pri nájdení bicykla môže nálezcovia anonymne kontaktovať pôvodného majiteľa a dohodnúť sa na odovzdaní. Na „čítanie“ kódu netreba žiadne špeciálne zariadenie, vystačí si s ľubovoľným smartphonom a QR čítačkou.

Servis získava kontakt na zákazníka, ktorý je automaticky pozvaný na popredajnú prehliadku a pravidelné ročné servisy, kde je mu bike skontrolovaný na nadchádzajúcu sezónu.

Po úspešnom uvedení na slovenskom trhu prebieha expanzia do Čiech. V príprave je aj akceptácia systému poisťovňami a akreditácia ministerstvom vnútra pre lepšiu spoluprácu s policajným zborom. Viac na www.bikeid.sk.

BIKEID
bicykelova identifikácia

- zobrazuje status bicykla
- uchováva sériové čísla rámu a ďalších komponentov (motor/batéria e-biku)
- možnosť anonymne kontaktovať majiteľa
- online servisná knižka
- pripomenutie servisných intervalov
- ďalšie funkcie

Sériové číslo vidlice
Sériové číslo tláča
Sériové číslo rámu

db

We have decided to feature the lives of some of Canada's original native populations for our readers, who are many times inaccurately referred to in simplified terms such as "Indians" by those of us who live in or originate from Europe. We plan to publish articles that highlight various areas of these native peoples' lives bilingually – in English and Slovak with three goals in mind.

First, we want to bring the Slovak language closer to those with Slovak roots, but whose long term residence abroad is gradually edging the Slovak language out from their memories, and also to those who were born abroad and for various reasons may want to learn or master their command of the Slovak language.

Second, we want to bring the English language closer to those, whose mother tongue is Slovak, but are studying the English language because they either need it for their day to day lives abroad or are trying to learn the language at home in Slovakia.

Last but not least, we want to highlight the issues and challenges faced by Canada's native people. The aboriginal peoples of Canada can be categorized into three groups: First Nations people, the Métis and the Inuit. These are the appropriate names for Canada's aboriginal peoples, and replace outdated terms such as „Indians“, „mixed race“ or „Eskimos“, which are often considered degrading or offensive.

Our first feature is an excerpt from „Through Mala's Eyes“, an article published by the Minister of Indian Affairs and Northern Development (www.ainc-inac.gc.ca). This publication is dedicated to the lives of the Inuit.

Translation as, ks

Let's Meet Mala

Hi I'm Mala and I'm 12 years old. I heard you're going to study my community, so I thought I'd come and introduce myself. My home town is Salluit, an Inuit community in Nunavik, Northern Quebec. I live here with my mother, father, brothers and my baby sister, Tunu. I also have lots of other family and many friends in Salluit.

We Inuit have been on this land for thousands of years. So, where do I begin? Well, I guess I'll start by telling you about one of our traditions. It's called an inuksuk. Maybe you've already heard about them, as they're quite popular these days. I hear that some southern cities, like Montréal, have built an inuksuk right downtown.

So what's an inuksuk? That was the question I wanted to ask my grandfather the first time I saw one when I was little. We were out on his snowmobile. It was beginning to snow and the wind was blowing around something big up ahead. A polar bear? No, we don't have any polar bears around Salluit. It was something much bigger. We sped closer and I began to make out a very high pile of snowcovered rocks. It looked like a crouching, white giant.

It is not polite to ask our Elders a lot of questions, so I kept quiet. Grandfather read my mind anyway and said: "That inuksuk is useful Mala. See that lake over there? Our ancestors built the inuksuk beside that lake to indicate the exact spot to force

a caribou herd into the water. In the old days, some hunters would drive the herd in right there; others would wait in their qajaq (kayak) to cut the animals off before they could reach the far shore. On other lakes, the pointing stones of an inuksuk can indicate where the fishing hole is."

I remember Grandfather telling me to be thankful for these special and unique piles of rocks. "They are always built from the stones of a particular place and will help you survive there, Mala," he said. He also told me that sometimes our ancestors would build a chain of these rock piles. You could stand beside one and see the next one off in the distance. There's a whole line of them along the Kangirsuk River that Grandfather says are still used to keep people from getting lost.

Now every time I see an inuksuk, especially when I'm out on the land in bad weather, I feel more confident about where I am. I know its rocks will guide me so I can find my way home.

I just thought of some other things to tell you. Where I live, we call ourselves Inuit and one Inuit person is an Inuk. This means I'm an Inuk boy. Less than 50 years ago, we were all called Eskimos. From what I've heard, Eskimo means "raw meat

eaters" in an Aboriginal language. They called us that because my ancestors sometimes ate raw meat, sort of like eating sushi. So if you hear the word Eskimo, it's an old word.

Many people only know the word Eskimo. That's why I use it sometimes, so visitors to Salluit, or my friends I write to on the Internet can understand me. Visitors can't drive to our town because Salluit is at the northern end of Quebec and there's no road. People mostly come and go by plane. A lot of food comes in by plane too. In the Arctic, we can't farm like you can because it's too cold. But now we can buy fruit, vegetables and even vitamins in the grocery store.

As I mentioned before, Inuk means one person. An Inuk is one person — man or woman. Inuuk means two people. And, the word Inuit means more than two people, or "the people." In my language, this way of speaking is very important, and is included even with our verbs to show whether one, two or many people are involved.

See you next time.

Mala

Rozhodli sme sa priblížiť našim čitateľom život miestnych pôvodných obyvateľov, ktorých mnohokrát, zjednodušene a nepresne, mnohí ľudia žijúci v Európe a mnohí z Európy prichádzajúci imigranti označujú menom "Indiáni". Plánujeme publikovať články z rôznych oblastí života domorodého obyvateľstva dvojazyčne – anglicky a slovensky. Sledujeme tým tri ciele.

Chceme priblížiť slovenčinu tým, ktorí majú síce slovenské korene, ale ich dlhodobý pobyt v zahraničí im postupne slovenčinu vytláča z pamäti alebo sa narodili v zahraničí a z takých či onakých príčin si chcú osvojiť slovenský jazyk alebo sa v ňom zdokonaľiť.

Chceme priblížiť angličtinu tým, ktorých rodným jazykom je slovenčina a učia sa angličtinu pretože ju potrebujú pre život v zahraničí alebo ju študujú doma na Slovensku.

Tretím, nemenej dôležitým cieľom je priniesť viac svetla do problematiky pôvodných obyvateľov Kanady. "Pôvodní ľudia" (aboriginal people) Kanady sa delia na 3 skupiny, na Prvé národy (First Nations), Métisov a Inuitov. Sú to súčasné pomenovania pôvodných obyvateľov, ktoré nahrádzajú staršie pomenovania indiáni, miešanci a eskimáci, ktoré sú mnohokrát považované za hanoblivé či urážajúce.

Začneme s uverejňovaním (a prekladom do slovenčiny) častí z publikácie "Through Mala's Eyes", ktorá bola vydaná pod patronátom kanadského ministra Indiánskych záležitostí a rozvoja Severu (Minister of Indian Affairs and Northern Development) – pozri www.ainc-inac.gc.ca. Publikácia je venovaná životu Inuitov.

js

Zoznámme sa s Malom

Ahoj, volám sa Mala a mám 12 rokov. Počul som, že vás zaujíma moja komunita, tak som si pomyslel, že prídem a predstavím sa. Bývam v mestečku Salluit, v inuitskej komunite v oblasti Nunavik v severnom Quebecu. Bývam tu s mojou mamou, otcom a so sestríčkou Tunu, ktorá je ešte bábätko. V Salluite mám tiež veľkú širšiu rodinu a mnoho priateľov.

My, Inuiti, obývame túto krajinu niekoľko tisíc rokov. Takže, kde začnem? Nuž, myslím, že začnem rozprávaním o jednej z našich tradícií. Volá sa **inuksuk**.

Možno ste už o nich počuli, sú v súčasnosti dosť populárne. Počul som, že na juhu, v niektorých mestách ako Montréal, postavili inuksuk priamo v centre mesta.

Takže, čo to je **inuksuk**? To bola otázka, ktorú som sa chcel opýtať môjho starého otca, keď som po prvýkrát, ako malý uvidel jeden z nich. Boli sme vonku (v prírode) na jeho snežnom motocykli. Začínalo snežiť a vietor fúkal okolo čohosi veľkého v predu pred nami. Polárny medveď? Nie, okolo Salluit nemáme polárne medvede. To bolo niečo omnoho väčšie. Priblížili sme sa bližšie a začal som rozoznávať vysokú hromadu nastavaných kame-

ňov, pokrytých snehom. Vyzeralo to ako učupený biely obor.

Nie je slušné klásť našim starším veľa otázok, tak som bol ticho. Starý otec však čítal moje myšlienky a povedal: "Mala, ten inuksuk je užitočný. Vidíš tam to jazero? Naši predkovia postavili inuksuk vedľa jazera, aby označili presné miesto, kde nútili stádo sobov vkročiť do jazera. Za starých čias, niektorí lovci presne tam naháňali sobov do jazera; iní čakali vo svojich kajakoch, aby ich ulovili (aby im im odrezali cestu) predtým ako dosiahnu druhý breh. Na iných jazerách kamene inuksuk-u ukazovali (smer), kde sa nachádza diera (v ľade) na chytenie rýb".

Pamätám sa, ako mi starý otec hovoril, že treba byť povďačný týmto špeciálnym a jedinečným naukladaným hromadám kameňov. "Sú vždy postavené z kameňov daného miesta a pomôžu ti tam, Mala, prežiť", povedal. Tiež mi hovoril, že niekedy naši predkovia reťaz (postupnosť) takýchto hromád kameňov. Mohol si stáť pri jednej z nich a vidieť ďalšiu niekde v diaľke. Je ich celá rada pozdĺž rieky Kangirsuk River, ktoré, ako starý otec vraví, nedovoľia, aby ľudia zabľúdili.

Teraz, zakaždým, keď vidím inuksuk, obzvlášť, keď som v zlom počasí vonku v prírode, cítim sa tam

bezpečnejšie. Viem, že jeho kamene ma usmernia a budem môcť nájsť cestu domov.

Mám na mysli aj iné veci, o ktorých vám poviem. Tam, kde žijem, nazývame sami seba Inuiti a jedna inuitská osoba je jeden Inuk. To znamená, že ja som jeden Inuk – chlapec. Ani nie pred 50 rokmi nás všetkých nazývali Eskimáci. Z toho, čo som počul, "Eskimo" v jazyku pôvodných obyvateľov znamená "pojedač surového mäsa". Nazývali nás tak preto, lebo naši predkovia niekedy jedli surové mäso, niečo podobného ako jedenie sushi. Takže, ak začujete slovo Eskimák, je to staré pomenovanie.

Mnohí ľudia poznajú iba pomenovanie Eskimák. Preto ho aj ja niekedy používam, aby mi návštevníci Salluitu alebo moji priatelia, s ktorými komunikujem cez Internet, rozumeli.

Do nášho mesta návštevníci nemôžu prísť autom lebo Salluit je na severnom konci Quebecu a nevedie k nám žiadna cesta. Ľudia prichádzajú a odchádzajú najmä lietadlami. Rovnako množstvo potraviny prichádza lietadlami. Tu v Arktiku nemôžeme farmáriť tak ako vy lebo je príliš zima. Ale už si môžeme v potravinových obchodoch kúpiť ovocie, zeleninu, ba dokonca vitamíny.

Ako som už spomenul, Inuk je jeden človek. Jeden Inuk je jedna osoba – muž alebo žena. Inuuk označuje dve osoby. A slovo Inuit je pre viac ako dve osoby, sú to "ľudia". V mojom jazyku je tento spôsob vyjadrovania veľmi dôležitý a spája sa dokonca aj s našimi slovesami, aby bolo zrejmé, či vyjadruje činnosť jedného človeka, dvoch alebo viacerých ľudí.

Dovidenia nabudúce,

Mala

Teror v Ottawe – Pohreb v Hamiltone

Včera, 28. októbra, 2014 sme mali jeden z najsmutnejších dní v Hamiltone. Pochovávali sme desiatnika Nathana Cirilla, Hamiltončana, ktorý sa stal obeťou terorizmu v Ottawe. Keď teror vidíme na televíznej obrazovke, tak si mnohokrát myslíme, že sa nás to priamo ešte netýka, lebo je to príliš ďaleko. Inými pocitmi však prechádzame, keď zistíme, že obeť terorizmu je z nášho najbližšieho okolia.

Paul Stacho

Fotomontáž je z fotografií Paula Stacho.

Distribúcia Slova z Britskej Kolumbie

Vancouverská verejná knižnica je miestom, kde sa môžete dozvedieť veľa zaujímavých informácií. Má 9 poschodí a rozkladá sa na 37,000 m². 51 km káblov a "fibre optic" internet "backbone" spája miestnosti tejto rozľahlej budovy. 1200 návštevníkov môže súčasne sedieť a študovať viac ako 1,3 milióna kníh, časopisov a iných referenčných materiálov. Ak prídu na vlastných vozidlách, tak 700 z nich môže parkovať v podzemnej garáži.

Na 5. poschodí je oddelenie komunitných časopisov, ktoré sú k dispozícii čitateľom v knižnici alebo si ich návštevníci môžu bezplatne vziať a čítať doma. Nájdete tu časopisy v rôznych jazykoch, čínske, japonské, španielske, ruské, ukrajinské, iránske (Farsi) ...

... a slovenské, pretože medzi časopismi vancouverských komunit nechýba ani Slovo z Britskej Kolumbie. Návštevníci knižnice, ktorým je slovenčina blízka, sa môžu potešiť časopisu, ktorý prináša informácie o slovenských komunitách v Britskej Kolumbii aj inde vo svete, a "občerstviť" si slovenský jazyk aj tu, na ďalekom západe Kanady na pobreží Pacifiku.

Ako pôsobí vancouverská knižnica na návštevníka zo Slovenska si môžete prečítať v krátkej reportáži od spravodajcu TASR pre východné Slovensko, p. Tomáša Doboša www.teraz.sk/kultura/vancouver-kniznica-filma-ri/91958-clanok.html.

Jožo Starosta

Museum of steam & technology

Ak vás vaše kroky niekedy povedú do oceliarskeho srdca Kanady - do priemyselného Hamiltonu, nezabudnite navštíviť zaujímavú severoamerickú raritu - Hamiltonské múzeum vodnej pary a technológie v mestskej vodárni. Objavíte tu nielen množstvo technických pozoruhodností, ale predovšetkým sa dozviete, aký neľahký bol život Kanaďanov, mnohých emigrantov pred vyše 150 rokmi.

Nikde na severoamerickom kontinente nemáte možnosť uvidieť funkčný parný stroj z viktoriánskej éry tak, ako práve tu v ontárijskom Hamiltone. Pomohla vtedy vlastne náhoda. V 60-tych rokoch sa mestskí páni rozhodli všetko demontovať a zošrotovať pôvodnú vodáreň s parnými strojmi. Nevedeli si však technicky poradiť ako to vlastne zlikvidovať, a to vlastne pomohlo, že sa táto technická pozoruhodnosť, určite dnes už aj svetová rarita, podarila zachrániť.

Prvá mestská vodáreň bola postavená v Hamiltone v roku 1859. O rok neskôr ju už slávnostne otváral samotný Princ z Walesu. Druhá polovica 19. storočia bola veľmi prosperujúca pre mesto, ktoré malo vyše desať tisíc obyvateľov a bolo vlastne kanadským srdcom priemyselnej revolúcie. Unikátny parnostroj, skladajúci sa z dvoch parných strojov, je 14 metrov vysoký a váži vyše 70 ton. Bol vyrobený kanadskými rukami v neďalekom Dundase. Pôvodná vodáreň s parnými strojmi fungovala vyše 51 rokov, pokiaľ parné pumpy neboli nahradené elektrickou energiou v roku 1910. Vodáreň stavali Kanaďania pod vedením Thomasa C. Keefera, ktorý neskôr navrhol aj ďalšie vodárne v Kanade.

Toto významne múzeum (oficiálna historická pamiatka Kanady) sa nachádza v pôvodnom vodárenskom komplexe budov z viktoriánskej éry. Bližšie info na webe: <http://www.hpl.ca/organizations/hamilton-museum-steam-technology>

Text a fotografie : Paul Stacho, Stoney Creek, Ont.

Poznáte ho?

Vancouver sa pri otáčaní Zeme vzhľadom na svoju zemepisnú polohu, pohybuje asi 1,000 km/hod. Zem krúži okolo Slnka rýchlosťou asi 100,000 km/hod, Slnčná sústava letí Mliečnou dráhou 720,000 km/hod a naša Galaxia sa rúti Vesmírom 2,160,000 km/hod.

Keď to všetko spočítam (a zanedbám vektorový charakter rýchlosti) tak mi vychádza, že či stojím alebo sedím, spím alebo hrám volejbal, tak sa moja poloha vo vesmíre za 1 sekundu zmení o 828 km. Keby sa Caymanské ostrovy nehýbali, tak by som tam mohol byť za 5 sekúnd.

Takéto myšlienky ma napadli pri čítaní veršov o vesmíre, ktorých autorom je Roman Bednár. Keď som k tomu pridal malú pravdepodobnosť, že sa v mnohotisícročnej histórii ľudstva narodíme na tom istom kúsku zemegule nazývanom Slovensko iba v rozpätí 3 rokov, úžas ma neopúšťal.

V rovnakom rozpätí sme študovali na Elektro-fakulte na Vazovovej, a toto časové rozpätie sa s nami ťahá i súčasnosti, hoci s pribúdajúcimi rokmi stráca na relatívnej dôležitosti.

Roman Bednár krátko po absolvovaní EF SVŠT odišiel na západ. Svoju záľubu v štúdiu histórie, psychológie, filozofie, prírodných vied, kozmológie, mytológie, religióznych vied, sumerológie, egyptológie, ale aj germanistiky zúročil pri napísaní 19 kníh a množstva rôznych článkov, ktoré vyšli na Slovensku, v Nemecku a iných západných krajinách. V súčasnosti publikuje hlavne v Južnej Amerike, hoci žije v Nemecku, kde vedie Juhoamerické Tlačové Centrum.

Podľa údajov z www.roman-bednar.com, Prof. Dr. Andrej Červeňák v recenzii zbierky poézie Kozmické melódie Romana Bednára (ukážky poézie sú práve z tejto zbierky, pozn.editora) v Lit. týždeníku v roku 1999 píše: Pri čítaní tejto knižky som bol trochu zaskočený. Z hľadiska klasickej poetiky sa Bednárova verše vymykajú tradičnému chápaniu poézie. Lenže čo sa u tohto autora nevyvíja bežným predstávam? Píše o astronómii a preskakuje do astrológie, uvažuje o racionalizme a operuje iracionalizmom, preniká do tajov psychológie a ocitá sa v oblasti parapsychológie. Tvári sa ako vedec a vyjadruje sa ako básnik. V osobe Romana Bednára ide o tvorivého človeka - spisovateľa, esejistu, publicistu, autora literatúry faktu i básnika, pre ktorého tvoriť znamená presahovať hranice poznania a vyjadrovania...

V máji t.r. Roman Bednár poskytol interview pre www.teraz.sk, ktoré si môžete prečítať na <http://www.teraz.sk/knihy/roman-bednar-spisovatel-rozhovor/84893-clanok.html>. Zaujali ma hlavne jeho odpovede na tieto otázky.

Čo vám dal život v zahraničí, či už v súkromnej oblasti alebo profesnej a literárnej?

Už od detstva som túžil po nových vedomostiach a chcel som si neustále rozširovať horizonty svojho poznania. Na Slovensku za komunizmu a za Železnou oponou to nebolo možné, v každom prípade nie podľa mojich predstáv. Mňa oddávna lákalo spoznať svet antiky - predovšetkým Rím, Grécko, Egypt, ale veľmi som túžil objaviť a spoznať aj svet Germánov a Nemcov, ich dejiny a genialitu a intelektuálnu ich mysliteľov a filozofov. Ďalším mojím snom bolo spoznanie južnej Ameriky. Z toho dôvodu bolo pre mňa primárnou potrebou môjho života za každú cenu odísť na Západ. V tom čase odchádzali, lepšie povedané, utekali naši ľudia do Nemecka a do USA predovšetkým preto, lebo ich lákali marky a doláre. V mojom prípade to ale tak nebolo. Nemal som nikdy záujem o peniaze a o materiálne bohatstvo, ale len o bohatstvo intelektu a o vnútorné hodnoty. Ak by som neodišiel, nikdy by som sa nestal takým človekom, akým som.

Ak je váš odkaz pre Slovensko?

Nezvyknem dávať a či zanechávať odkazy, môže to vyznieť ako poučovanie. Ja som vždy najradšej poučoval a učil sám seba. Osobne sa mi to dobre podarilo a našiel som v živote šťastie a spokojnosť. Ak sa odo mňa niekto naučil niečo dobré a pozitívne pre seba, a pomohlo mu to, tak môj život mal zmysel. Poviem však aspoň nasledovné:

Hľadáme lásku, rozdávať ju, naučme sa byť maximálne tolerantní, nebuďme nikdy rasisti, majme veľké sociálne srdce, nehľadáme zmysel života v materiálnych veciach, ale v poznaní a v súčte s tými, ktorí to potrebujú, a predovšetkým žime tak, aby sme mali vždy pocit, že sme boli dobrí a aby sme taký pocit mali aj v hodine odchodu z tohto sveta.

Pána Romana Bednára som do nedávna nepoznal. Pred niekoľkými týždňami som dostal od neho email:

Vážený pán Starosta, dovoľujem si Vás oslovit' a zároveň ponúknuť, že Vám sporadicky zašlem niečo zo svojej tvorby pre Vaše slovenské periodikum.

V rokoch 1993 - 2005 som v SR vydal 19 kníh rôznych literárnych žánrov. Ako žurnalista som publikoval v SR, Srbsku, Nemecku, Rakúsku a ďalších krajinách.

Samozrejme, že ma táto ponuka zaujala. Odpovedal som na ňu stručne:

Vážený pán Bednár, som milo prekvapený a cítim sa pociť Vaším emailom a Vašou ponukou. Budem sa tešiť z každého Vášho príspevku do nášho časopisu Slovo z Britskej Kolumbie.

Rovnako ako ja, dúfam, že i vy, čitatelia, si so záujmom prečítate na našich stránkach príspevky od pána Romana Bednára.

Kozmické melódie

Emília Kršáková v úvode ku "Kozmickým melódiam" píše:

Svoje populárno-vedecké kozmické úvahy a hypotézy pretransformoval Roman Bednár ako prvý slovenský autor do zveršovaných výpovedí a metafor o kozme. Tým zároveň po prvý raz vstupuje do vedomia slovenského čitateľa aj ako básnik. Je prvým slovenským spisovateľom, ktorý kozmos reflektuje, vníma a popisuje filozoficko-racionálnym veršom.

Kozmos Romana Bednára vo veršoch je prístupný a pochopiteľný každému. Môže ho meditatívne, kontemplatívne a či religiózne využívať a vnímať tak intelektuál, ako aj myslením celkom jednoduchý človek. Zložité teórie, vedecké vzorce a hypotézy náročnej astro-fyziky a kozmológie pretvoril a prebásnil do riadkov, ktoré rozochvievajú ľudské srdce najintímnejšími rezonanciami kozmu a naplňajú intelekt jeho ušľachtilými múdrosťami a vznešenými pravdami.

Kozmické melódie sú mimoriadne vydareným kaleidoskopom myšlienok, v ktorom sa skvelým spôsobom snúbi krása slov s najdôležitejšími výpoveďami o mikrokozme, makrokozme a kozme človeka.

Úvodné slovo autora*

Žena a nie muž je princíp kozmu.

Muž rozdeľuje a žena spája

a v kozme nič nie je bez súvisu a osamelé.

Čo je človek pre kozmos

Najžiarivejšou hviezdou kozmu

je srdce ušľachtilého človeka.

Najdokonalejším zrkadlom kozmu

je vedomie múdreho človeka.

O elektrónoch a kvarkoch, ktoré sa milujú

Dva elektróny vedia o sebe viac než dvaja ľudia.

Dva kvarky sa priťahujú silnejšie než dve ľudské srdcia.

Energia lásky je vo všetkých atónoch nekonečného kozmu,

preto sa spájajú,

a preto kozmos existuje!

Nech je to vždy len táto cesta

Tvoja cesta nech je cesta poznania,

tvoja cesta nech je cesta slobody,

tvoja cesta nech je cesta pravdy,

tvoja cesta nech je cesta múdrosti.

Ak všetky tieto cesty

dokážeš spojiť do jedinej,

pôjdeš cestou neba i zeme,

a to je cesta kozmu!

js

1. novembra 2014 sa v Immanuel Church vo Vancouveri uskutočnil zaujímavý a hodnotný koncert, ktorý zorganizoval Dr. Viktor Neumann. Na koncerte vystúpili dvaja poprední umelci z Čiech, huslista Ivan Ženatý a klavirista Martin Kasik. Uviedli diela Bedřicha Smetanu, Johanesa Brahmsa a Antonína Dvořáka.

Ženatý - Kasik - Great Moravia

Ivan Ženatý, považovaný mnohými kritikmi za najlepšieho súčasného českého huslistu, vystúpil na väčšine svetových pódí a tohto roku už absolvoval koncerty v Španielsku, USA, Moskve, Nemecku, Číne a Prahe. Momentálne pôsobí ako profesor na svetoznámej Clevelandskej Hudobnej Akadémii (Cleveland Institute of Music). Vďaka nadácii „Harmony Foundation of New York“ Ivan Ženatý hrá na husliach svetoznámeho talianskeho husliara Giuseppe Guarneri z roku 1740.

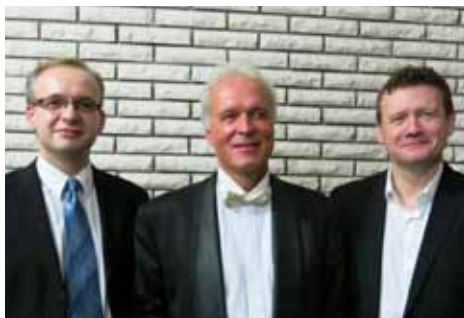
Martin Kasik, víťaz mnohých medzinárodných klavírných súťaží patrí tiež momentálne medzi najlepších českých klaviristov. Ako koncertný sólista taktiež vystúpil na všetkých svetoznámych pódioch so svetovými orchestrami ako Chicago Symphony Orchestra, Deutsches Symphony Orchestra, Berlin, Česká Filharmonia, Pražský Symfonický Orchester. Martin Kasik je profesorom hry na klavír na Akadémii muzických umení v Prahe.

Na koncerte tiež vystúpil náš spevácky súbor The Great Moravia Choir a predviedol známe ľudové piesne pod vedením Pavla Šimončíka.

Ivan Ženatý v doprovoďte Martina Kasika predniesol skladby Antónína Dvořáka, Johanna Brahmsa, Leoša Janáčka a Bedřicha Smetanu. Členovia súboru The Great Moravia Choir zaspievali české a slovenské ľudové piesne úpravené pre miešaný zbor. Ako sólistka so svojím mezzosopránom vystúpila tiež členka súboru Dana Cline-Janečková.

Koncert uspokojil aj najnáročnejšieho milovníka klasickej hudby. Návštevníci koncertu mali po vystúpení umelcov možnosť osobne sa s nimi stretnúť na krátkej recepcii s občerstvením.

Organizátor koncertu, pán Dr. Viktor Neumann aj touto cestou ďakuje všetkým návštevníkom koncertu za ich podporu a teší sa na ďalšie spoločné stretnutia v budúcnosti, o ktorých sa dozviete na www.neumannproduction.com

Po koncerte som mal možnosť s pánom dr. Josefom Skálom zhodnotiť vystúpenie Ivana Ženatého. Obaja sme sa zhodli, že odchádzame z koncertu s podobne bohatými zážitkami ako to bolo aj pred tromi rokmi. Vtedy dr. Skála napísal:

Ne prsty houslisty, ale jeho srdce dokázalo odkryť v housliach i stopy všetkých umelcov, ktorí je v pamäti dreva zanechali za viac než čtvrt tisíciletí. Pouhá bravura technického mistrovství by tohle nedokázala. Tak, jako v každém silném uměleckém díle, technika je pouhým schodištěm k dosažení oltáře krásy a lásky, tedy účelu naší existence na této bolavé planetě. Umění hudebníka zde přerůstá do mystické schopnosti dát nám nahlédnout do nesmírnosti života věčného.

Moje vnímání výjimečnosti tohoto hudebního prožitku bylo zde, na rozdíl od jiných špičkových koncertů zakotvených v mé paměti, znásobeno rezonancí srdcí přátel, kteří ho se mnou sdíleli. I oni asi přestali dýchat, takže i pád špendlíku by zazněl jako zvon v chrámové lodi katedrály. Katedrály, ve které jsme v tom okamžiku všichni seděli, chrámu, ve kterém nás rajská hudba přivedla k bráně pochopení a lásky a tedy smyslu našich životů. Dvířka ráje se pootevřela...

Dojati stojíme a aplaudujeme. Skromný kouzelník staletého nástroje přidává další okamžiky ráje v tónech Čajkovského a Bizeta. „Pane doktore, nic už nás nebolí, tahle pilulka je zázračná. Ta naše všednodenní údržba našla svůj smysl a cíl.“ Přeplnění vděkem postáváme se sklínkou ve foyeru. Vždyť jsme díky našemu panu doktorovi nemuseli za tímto zážitkem do Carnegie Hall, do Londýna, Paříže či Prahy. Zázračnou pilulku lásky nám přivezl až k prahu našich domovů. Její účinek ve mně doznívá ještě dlouho po návratu do vancouverského listopadového večera a prude se svažující křivka jiných, většinou nedůležitých hodnot naší civilizace už mi nepřipadá tak katastrofická. Vždyť naše umění a kultura se stále ještě dokáží dotknout hvězd ...

Z hloubky srdce děkuji, milý kolego a příteli Viktoro.

Josef Skála

Áno, vďaka patrí umelcom, Ivanovi Ženatému, Martinovi Kasikovi, speváckemu zboru The Great Moravia Choir, ale hlavne dr. Viktorovi Neumannovi za to, že nám umožnil spoločne sa tešiť z hlbokého umelckého zážitku.

Josef Starosta

Z Tiborových listov

Nazdar, Jozef, prázdniny sa skončili v rozsahu rozpakov a bolesti. Začiatok bol poznamenaný spúšťou, ktorá po tohoročnej májovej prírodnej kataklizme mi vnikala nielen do očí, ale aj do srdca. Pod Vysokými Tatrami bolo v máji t.r. vyváľaných a zmrzačených podľa mediálnych informácií cca 2 milióny m³ stromov. Okolo našej chaty v tesnej blízkosti tiež, dokonca žľab na streche chaty poškodili vyvrátené stromy z jej tesnej blízkosti. Že to nedopadlo pri tej spúšti horšie je priam zázrakom.

Bol to však iba prológ ukážky prírodných síl, lebo v noci z 13. na 14. augusta sa všetko zopakovalo a to v priamom prenose za našej prítomnosti. Nebo križovali blesky tak, ako som to nikdy nezažil. Víchor s charakterom malých tornád v prostredí okolo našej chaty ničil stromy a lámal ich ako zápalky. Tie ohlušujúce zvuky, praskot lámaných stromov, dunenie padajúcich stromov, blesky a hromobitie vyvolávali vo mne priam pudové pocity strachu a bezmocnosti, ale naštastie som to dokázal prekonať. Obdivujem svoju manželku, ktorá sa zachovala veľmi statočne, bez paniky a hystérie.

Ráno bolo pre mňa šokujúce. Znova v bezprostrednej blízkosti našej chaty bolo vyvrátených veľa stromov, niektoré s priemerom kmeňov nad 70 cm, v klesnené do sice stojacich, ale polámaných stromov. Tie ich korene trčali do výšok aj troch metrov so zeminou a kmeňmi ako memento voči nášmu bezohľadnému správaniu sa voči všetkému živému na tomto svete. Celé dopoludnie sme v ľudoprázdnom priestore spolu s manželkou chodili po celom okolí, ale toľko hrôzy v lesnom poraste sme takto zblízka nikdy nezažili. Pred desiatimi rokmi bola podobná kataklizma.

Varovaní, ktorými nás naša matka Zem neustále napomína, neberieme a niekedy mám pocit, že ani nechceme brať do úvahy. Človek je veľmi pyšný, s mätlím pocitom svojej zvrchovanej moci a všemocnosti. Smerujeme zaslepené a zákonite tam, kde sa nakoniec po vytvrdnutí ignorovaní týchto výstrah ocitneme. V situácii, v ktorej dostaneme malú šancu prežiť, a to v množstve toľkej populácie, ktorá sa vojde iba pod tú symbolickú „vozovú plachtu“.

Tento stav samozrejme vplýva aj na moje životné postoje a s uvedomovaním si toho už dlhé roky poznamenáva aj všetky moje činnosti. Nielen v oblasti tvorivosti. Tento stav je svojím spôsobom oslobodzujúci, lebo ma bytostne neviaže s lipnutím na to, čo výtvarnou činnosťou realizujem. Ona nie je podmienená peňažným ziskom, lebo obrazy nepredávam, v prípade záujmu darujem. Samozrejme, že ak niekto si chce odo mňa silou-mocou niečo kúpiť, tak je to potom väčšinou za cenu nákladov. Viac ma priťahuje komunikácia prostredníctvom obrazov, preto aj v posledné roky vystavujem.

Po jarnej výstave v Galérii Z, zúčastňujem sa teraz kolektívnej výstavy tiež v Galérii Z, na počesť Štefana Belohradského. Som pociťovaný aj tým, že tento významný tvorca bol minulým režimom postihovaný tak ako aj ja a malou mierou takto vyjadrujem svoju spolupatričnosť a úctu.

Veľa šťastia. Budeme ho všetci potrebovať. TH

Podbanské – Hrdovo 14. augusta 2014

Nazdar, Jozef, práve som doniesol obrazy z Galérie Z. Skončila výstava, ktorá bola kultivovaným spôsobom pripomienkou na jedného z nás, ktorý od nás odišiel pred dvoma rokmi. Podľa odborných vyjadrení koncepcia a celkový charakter výstavy bol na európskej úrovni. Škoda, že len pre odborníkov a hŕstky priaznivcov (uvažuje sa o tom, že by mala byť presunutá aj do Nemecka), nakoľko domáce prostredie je pekne povedané, sterilné na vyššiu kvalitu a nedajbože keď je táto ešte aj s intelektuálnym zameraním.

Napísal som aj do denníka Sme, prečo odignorovali človeka, ktorý si za minulého režimu vytrpel svoje (na internete si môžeš o Štefanovi Belohradskom prečítať podrobne). Zo Sme sa vôbec nenamáhal odpovedať. Že vraj slobodné médium. Nevie, či si zaregistroval dianie okolo tohoto denníka, keď do jeho vlastníctva začala zasahovať Penta. Myslím si však, že autocenzúra a rodácke väzby určovali tak či tak jeho obsah. V závere môjho listu som tiež skonštatoval, že na konečný výsledok obsahu ich spravodajstiev nepotrebujú ani Pentu, ktorá by určovala jeho smerovanie, že samotní redaktori si niektoré spoločenské dianie zakážu aj

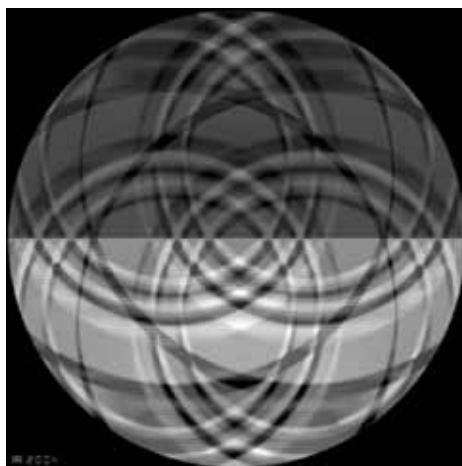
sami. Tak si tu žijeme, v tomto vysnivanom raji.

Treba šetriť. Je to heslo, ktoré sa vrámcami celosvetového diania presadzuje vo veľkohlubej miere. Slovensko nevynímajúc. Toto je už osobná skúsenosť. Naša vláda robí iba to, na čo má. Aby splnila dohody v európskom spoločenstve, snaží sa šetriť veľmi nešťastným spôsobom. Moja manželka Alexandra pracuje v Jazykovednom ústave SAV. Táto v rámci šetrenia príde v budúcom roku o 10,3 milióna €. To znamená, že príde o prácu približne 500 ľudí. Aby táto šaškáreň nebola len taká občajná, v budúcom roku naša vláda plánuje kompenzovať straty železničnej spoločnosti trinástimi miliónmi € za to, že dôchodcovia a študenti budú cestovať železnicou zadarmo. Načo nám je veda, načo sú veľkí kvalifitní odborníci. Slovenské prostredie je vďaka takejto šaškavacou skúškou psychickej a duševnej odolnosti.

Máme však trochu humoru v sebe a odolný intelekt. Ako ináč čeliť týmto hlúpostiam s takými dôsledkami, a to dokonca za masovej podpory väčšiny. Ako sme si to zariadili, tak to tu máme. Teším sa však z pekného počasia a z toho, že je v mojom okolí dosť slušných ľudí, s ktorými nachádzam radosť prežívania.

Nech je Tvoj život naplnený spokojnosťou.

Tiburtius von Insula Habern

Súčasná finančne podvyživená SAV márne hľadá riešenia, ako zvrátiť túto situáciu. Dlhodobá a bezvýsledne. Pretože ma tento problém tiež zaujíma, prišiel som na jedno riešenie.

Zamestnajme najlepších futbalistov a hokejistov na vedúce posty v jednotlivých vedeckých oddeleniach a dajme im akademické tituly. V tomto máme tiež dostatočné skúsenosti. Ich závideniahodná popularita a uprednostňovanie aj politikmi spôsobí, že ako špičkoví zamestnanci SAV prilákajú ďalšie štedré sponzorské dary, zvýši sa ich mediálna prestíž a záujem verejnosti a možno sa aj štát preberie z letargie. Nakoniec ich športové snaženie reprezentovať len samých seba a svoj biznis, nadobudne zmysluplné poslanie.

Paul Stacho nám poslal nasledovnú informáciu

Zubatej sa dokázal vyhýbať neuveriteľných 105 rokov

Jozef Daniška si ešte minulý rok sadol za volant a bol si vypáliť aj slivovicu.

Jozef Daniška sa narodil v roku 1909 za vlády cisára Františka Jozefa a prežil 15 prezidentov. Lopty prvýkrát videl ako päťročný a učarovala mu natrvalo. „V roku 1914 ju priniesol z Ameriky Žid Andrej Weis. Vtedy som si ju iba chytil do rúk. Prvýkrát som do lopty kopol ako trinásťročný. Ten pocit sa nedá opísať, to bola radosť, láska, Bože môj,“ spomína starček aj po rokoch. Celý život pracoval ako šofér a z toho 19 rokov vozil na zápasy nováčkových futbalistov. Spolu najazdil 5 miliónov kilometrov bez jedinej nehody!

Jeho recept na dlhovekosť bol jednoduchý – všetko treba robiť s mierou! Aj keď si rád dal slivovičku, nikdy to s ňou nepreháňal. Slivovica v malom množstve bola podľa neho liek. „**Ráno vstanem, prežehnám sa a dám si za pohárik, aj večer. Ale nikdy som nebol opitý,**“ povedal nám ešte vlni v októbri, keď bol v páleníci. Niečo na tom bude, pán Daniška totiž podľa vlastných slov nikdy v živote

nebol chorý a ani ho nikdy nič nebolelo. Včera sa s ním najbližší rozlúčili v dedine Čierna Lehota (okr. Bánovce nad Bebravou), v ktorej sa pred 105 rokmi narodil.

1909 – narodil sa za vlády Františka Jozefa

1914 – prvýkrát videl futbalovú loptu

1922 – prvýkrát kopol do futbalovej lopty

1931 – začal pracovať ako šofér, rozvážal chlieb

1934 – oženil sa, s manželkou prežil neuveriteľných 75,5 roka

1950 – začal vozit' futbalistov ako autobusár; vozil ich 19 rokov

2014 – zomrel vo veku 105 rokov

Údaje sú prebraté z webovej stránky: www.cas.sk

K fotografii "Portrét Jozefa Danišku v jeho kapustnej záhradke v Novákoch" nám jeho autor, Paul Stacho, napísal: Portrét bol vystavený na mojej fotografickej vernisáži v Novákoch 7. júna 2014. Osobne som Jozefa Danišku poznal od detstva, lebo ma roky a roky vozieval na autobusových výletoch po Slovensku a v zahraničí. Bol známy šofér chemických závodov v Novákoch. Tešil sa veľmi na svoju výstavu, bohužiaľ doktor mu v ten deň zakázal zúčastniť sa slávnostnej vernisáže, lebo Kultúrne centrum mesta Nováky nemá vybavenie klimatizácie a v ten deň bolo 34 stupňov Celzia.

Nech mu je slovenská zem ľahká.

Česť jeho pamiatke.
Paul Stacho

Milan Kasanič (*1930 †2014)

Všetko ma svoj začiatok aj koniec, a tak je to aj s ľudským životom. Aj keď všetci vieme, že raz zomrieme, predsa sa nás smrť a smútok nad stratou milovanej osoby dotýka.

Náš drahý priateľ a bývalý farník kostola Svätého Cyrila a Metoda v New Westminster, v Britskej Kolumbii, Milan Kasanič, sa odobral do večnej vlasti. Dobrý Boh mu doprial uskutočniť jeho sen, navštíviť Slovensko spolu s manželkou Libuškou a tromi dcérami. Tam si ho Pán povolal 7. septembra, 2014 v rodných Košiciach vo veku 84 rokov. Posledných 18 rokov sa pasoval so zdĺhavou chorobou, ktorá mu znemožnila aktívne športovať a pripútala ho na vozíček a chodiť mohol iba s asistenciou. Napriek týmto ťažkostiam si udržoval dobrú náladu a húževnato bojoval s chorobou za pomoci jeho životnej lásky, manželky Libušky.

Tí, ktorí ste ho poznali, určite mi dáte za pravdu, že Milan bol človek obľúbený v každej spoločnosti, spájal komunitu. Svojím humorom, hrou na harmoniku a spevom sa stal neoddeliteľnou súčasťou každej oslavy. Nesmierne miloval prírodu a šport. Bol vynikajúci futbalista, tréner, veľmi dobrý lyžiar, plavec, rybár a turistický sprievodca. Veľmi rád sa vracal na Slovensko a svoju lásku ku domovine vštepoval aj svojim dcéram a vnúčatám. Bol to vzácný človek. Odpočívaj v pokoji Milanko, naše "zlatičko", ako nás on zvykol tiež volať.

R. Starosta

Tam v ďalekej kanadskej zemi na cintoríne vo Warburgu, neďaleko Edmontonu, ležia v hlbokom tichu a v pokoji moji starí rodičia.

*A ticho len
A možno horský chlad
A farmy, ktorých zabudol som meno.
A svetlo, radosť
Možno kamarát,
To si mi vtedy bola ešte ženou*

*A kaskády
A rosa na slame
Vysoké stohy slamy vidno z diaľky
A stretnutie
pri dávnom majdane...
Len oheň, mäso, pohár minerálky*

*A krásne slová
Všetko v pohode
Babka nám ušla pár chvíľ pred zotmením
A bobor plávajúci vo vode.
A svet, ktorý sa pred očami menil*

*A vietor,
čo sa na hladine hnal.
Vzduchovka niesla o poznanie vľavo.
Pri výstrele som
Natrhol si sval
Pri jazierku si ponúkal ma kávou*

*A bolo krásne
Svet sa mi zdal strohý.
Mamu už občas pobolieval bok.
Vtedy som ešte
Necítil tak nohy
Nasmiali sme sa všetci vospolok.*

*No dnes len snímky
Album ponúka.
Do rána bobry vykládli tam spory
Až podnes farba
Tvojho klobúka
V myšlienkach mojich ako oheň horí*

*Len ticho,
Priestor v nebi počatý
A vietor, čo Ti fúkol oheň na šaty
Mí pripomína,
Že si tu tiež žil
A že mám v sebe silu Tvojich žíl...*

*Nie ropné studne,
z ktorých stúpa peklo,
lež Tvoje slová topia chladný ľad.
Na farme čierne zlato
smutne tieklo.
No nie pre to Ťa stále chcem mať rád.*

*Dal si mi mnoho,
z veľkej Kanady.
V Cadilaku sme vozili sa po nej.
Prerástla tráva
Všetky parády.
- Možno že aj z nás vyťažia raz olej.*

*Zvykol si vriavet'
Pri jazierku stále,
keď o babke sme dali - pastorále.
Len tráva zdobí
smútok chladných zím
Nad ropnou studňou horí zemný plyn....
(Jozef Dzurjak)*

Čo budeme robiť cez víkend? Podme okolo Slovenska!

Asi to bude znieť čudne, ale na podobnú cestu sme sa v jeden septembrový víkend spolu s mojou ženou podujali. Na takú „malú okružnú“ cestu „neďaleko“ od Vancouveru. To, čo v podmienkach Britskej Kolumbie nazveme „malá okružná cesta“ (horná mapa) v podmienkach Európy nazývame cesta okolo Slovenska (spodná mapa). Horná trasa meria 1,078 km, spodná trasa je asi o 10km kratšia. Na oboch mapách sú srdiečkami označené miesta, kde by sa asi nachádzali miesta z opačnej strany zemegule.

Pow Wow je pôvodné pomenovanie stretávania sa pôvodných obyvateľov Ameriky (Indiánov). V dnešných časoch Pow Wow je špecifický indiánsky sviatok, kedy sa príslušníci mnohých indiánskych kmeňov stretávajú, aby spolu spievali, tancovali a uctili si kultúru svojich predkov. Na našej ceste do Merritu sme zazreli mnoho

fam, že sa mi ešte podarí napísať viac o týchto a mnohých iných zážitkoch z našej víkendovej cesty „(akoby) okolo Slovenska“. Napriek tomu, že to bola „iba“ malá víkendová okružná cesta neďaleko Vancouveru, tešili sme sa na príchod domov, kde nás čakala naša najmladšia vnučka Olívia.

Jozo Starosta

Indiánov na veľkej lúke pred tribúnou, ktorá bola pre naše európske oči veľmi „provizórna“, typicky oblečených, tak sme odbočili z hlavnej cesty, opýtali sa, či sú vítaní aj návštevníci, ktorí nepatria do ich kmeňov a strávili sme tam asi dve hodiny sledovaním (a fotografovaním) všetkého, čo sa tam dialo. Bolo to Pow Wow, ktoré organizovali príslušníci kmeňa Scw'xmx pre svojich súkmeňovcov z Britskej Kolumbie aj zo štátu Washington. Vyrozumeli sme, že niektoré zo spevov boli staré typické indiánske piesne, medzi ktorými zaznela a j „Vítaný pieseň“ z 1.sv.vojny. Tradičných tancovali sa zúčastňovali aj detičky. Bolo zaujímavé vidieť aj indiánsku tinedžerku v „kratásoch“, ktorá sledovala svoje súkmeňovkyne oblečené tak, ako ich predkovia sa obliekali po stáročia.

Cestou sme videli a zažili veľa vecí, s ktorými by som sa chcel s Vami podeliť. Napríklad krásny východ slnka nad jazerom Okanagan, srnky prechádzajúce sa pod oknami „Bed & Breakfast“, kde sme dostali ubytovanie čírou náhodou, katolícka sv. omša, pri ktorej sa prijíma Eucharistia pod obojm spôsobom, pútače „tajných“ organizácií, o ktorých si niečo povieme v nasledujúcich číslach časopisu Slovo z Britskej Kolumbie, rozpadávajúci sa kostolík v indiánskej rezervácii, dobré pohostenie v Oliveri, v slovenskej reštaurácii Cock & Bull, ktorú vedú bývalí chatári Rudi a Gaby, ktorým občas vypomáhajú aj študenti zo Slovenska, napr. Jana a Marián. Dú-

Doma nás privítala Olívia

Je možné ze Slova z Britskej Kolumbie prebírati články pro Satellite? Aleš Březina -redaktor Satellitu 1-416

Vážený pán Březina, áno, môžete preberať články zo Slova z Britskej Kolumbie pre Váš časopis Satellite. Všetky doposiaľ uverejnené čísla a články nájdete na na: <http://www.sk-bc.ca/citajteslovo>. Ako zdroj uvedte: Slovo z Britskej Kolumbie, č. 21 (alebo iné), <http://www.sk-bc.ca/citajteslovo>

Ďakujem za časopis. Perfektné čítanie, gratulujem. Ste jeden z najkvalitnejších periodík krajanov. S pozdravom Augustin Jozef Lang.

Servus Jozef, časopis prišiel. Ďakujem a gratulujem za mozaiku zaujímavých článkov.

Prečítal som si interview s Antonom Odrobinakom. Telefonoval som s MEC. Na parazity a baktérie majú veľmi účinný filter. Volá sa „Water works“ MSR model, ktorý ma kapacitu prefiltrovať 2000 litrov náklazlivej vody. Cena je okolo 85 \$. Bystrík.

P.S. urobil si efektívnu montáž.

Milý pán Starosta, ďakujem za najnovšie číslo SBK, je fantastické už len tým, že je to slovenské periodikum zo zahraničia. Málokto rá slovenská komunita vo svete sa môže pochváliť takým časopisom. Je kvalitný z obsahovej i grafickej stránky, je svedectvom o slovenskom živote a slovenskom slove v zahraničí, je svedectvom toho čo nám neraz chýba na Slovensku. Gratulujem, prajem veľa úspechov a Vám, ak tak môžem napísať, milý priateľ, veľa entuziazmu v tejto nevšednej a mimoriadne zásluhnej práci.

Srdečne a z úctou Claude Baláž, správca Nadácie Národný pamätník slovenského vystaňovalectva

Dobrý deň pán Jozef Starosta, prevádzkujeme web stránku www.folklorfest.sk. Je to stránka určená ľuďom, ktorí chcú prežiť zmysluplne svoj voľný čas. Máme tam aj sekciu podujatí, ktoré organizujú naši krajanovia v Európe i zámorí. Návrh stránok dosahuje takmer 200 000 pozretí stránok mesačne, nielen zo Slovenska a Európy, ale aj zámoria, hlavne z USA, Kanady a Austrálie.

Ponúkame Vám možnosť informovať a propagovať Vaše podujatia na našej stránke, ktoré Vy organizujete v Kanade. Zameranie podujatí bude vidieť na stránke www.folklorfest.sk.

Teším sa na spoluprácu. Pozdravuje Doc.Ing. Ján Styk, CSC., riaditeľ, www.folklorfest.sk

Pán Starosta, v poslednom čísle Vášho časopisu je článok o **Michalovi Vičanovi**. Chcel by som Vás poprosiť o adresu pani Evy Vičanovej. Mój kolega, Prof. Jozef Bača je rodák z Hlohovca a jeho otec František Bača zaúčal Vičana do niektorých tajov futbalu. Keď František Bača išiel hrať do Admiry Viedeň, tak Vičan nastúpil na jeho miesto center-halfa. Myslím, že by bolo prospešné týchto dvoch ľudí spojiť, nech si vymenia spomienky a prípadne fotografie. Pán Bača ma aj nejaké knihy. Napísal tiež knihu: *Kto si nezastrie, bude vidieť*. Je to kniha spomienok. S pozdravom Ján Vlnka

Dobrý deň, predovšetkým vás pozdravujem a prajem všetko dobré. Rád by som sa touto cestou opýtal, či by ste mi vedeli pomôcť. Je mi trochu tak čudne, ale cez to všetko priznávam, že potrebujem pomocť. Prosím vás rád by som žil s mojou rodinou niekde mimo Slovenska. Vedeli by ste mi pomôcť? Ďakujem, Jano

Ahoj Jozefku, najprv k Tvojmu časopisu - veľmi vydarené číslo, rôzne témy, rôzne názory, žiadne presvedčanie, veľa zaujímavých ľudí aj informácií, radosť čítať ... Keep up good work :-) Jaro

Milý „ztracený“, příteli, po desítkach let, v ktorých jsem nad fotkami vzpomínala na šťastné i tragické

chvíle v Tatrách, na naše krásné mládí, brutálne prerované ruskými tanky a potom na vzájemné dopisy, zrejme čtené i likvidované StB, si ve vsí skromnosti dovoluji oslovit Tě svým e-mailem a věřit, že něco z naší vzájemné náklonnosti v Tvém srdci pořád zůstalo. Dnes mi umřela mamka (93) a snad Pán Bůh mi našel tvou adresu, když jsem v slzách listovala Slovo z Britské Kolumbie na netu. Milý ..., ozvi se, prosím.

Jozef veľmi pekne ďakujem, že si nám doniesol časopis do schránky. Vyzerá super!!! Krásne články! Som rada, že sa ti aj podarilo tam dať aj Slavkin článok z akcie Heart of Europe. Ešte raz srdečná vďaka! GREAT JOB!!! S pozdravom, Marika

Zdravím Jožko! Posledné číslo Slovo z Britskej Kolumbie je naozaj skvelé...chválím a prajem...; obdivujem kreativitu, rôznorodosť článkov ... Čítať život ... Posielam pre potešenie ranný septembrový príbeh-opakujem sa. Také „nič“ a toľká krásna! Prajem Tebe aj Tvojim blízkym všetko dobré. Veronika

This is a labour of love for you, God bless you in this work! Vesna Jankovic

Dobrý deň, pán šéfredaktor Jozef Starosta! Pekne Vás pozdravujem a ďakujem za Vaše výpovedné riadky. Som rád, že sa Vám darí a teším sa spolu s Vami z Vašich krásnych vydavateľských a publikačných úspechov.

Vaše Slovo duní ako hrom povzbudenia a nádeje do sveta Slovákov na všetkých poludníkoch a rovnobežkách. Prajem Vám všetko najlepšie a len dobrých ľudí okolo seba... Váš Peter Závacký

Dobrý deň pán Starosta, vždy sa poteším novému číslu Vášho časopisu a s radosťou si ho prečítam o A po Z.

Hoci žijem doma, na Slovensku, nachádzam práve do Vašom časopise inšpirujúcu hrdosť na to, že som Slovenka. Asi aj v tomto prípade platí to staré, že až keď niekoho stratíme, tak si uvedomíme, ako nám chýba, ako sme ho milovali. Dovolím si poslať vám príspevok do Vášho zimného čísla. Ak ho budete považovať za vhodný, budem veľmi potešená. Vaša čitatelka zo Slovenska Zuzana Vančová.

Pozdrav z lesa z ostrova Texada nám poslal zálesák Charlie. Bol veľmi stručný: "Texada is B.C. I len tak v lese: Lovu zdar z. Charles Ahoj!"

Vo wikipedii sa dozvedáme, že

Texada Island is the largest island in the Strait of Georgia of British Columbia, Canada. Its northern tip is located about 8 kilometres (5.0 mi) southwest of the city of Powell River and west of the Sechart Peninsula on the Sunshine Coast. A former mining and logging area, the island still has a few quarries and old logging roads. It is the largest of the Northern Gulf Islands at some 50 kilometres (31 mi) in length and 10 kilometres (6.2 mi) in width, with its length aligned along a northwest-southeast axis. The island is 300.45 km² (116 sq mi) in land area and had a population of 1,129 in the 2001 census. The main settlements are Gillies Bay, Blubber Bay and Vananda.

Texada was named by the Spanish naval explorer José María Narváez for Felix de Tejada, a Spanish rear-admiral[1] during the 1791 expedition of Francisco de Eliza. Narváez gave the name Isla de Texada to what is now called Lasqueti Island, and Isla de San Felix to Texada Island. The maps made by Eliza and Juan Carrasco in late 1791 moved the name „Texada“ to the present Texada Island.[2] The pioneer steamer SS Beaver would often stop at Texada Island to load up on wood and freshwater in its travels up the coast. At the time of Confederation the north end of the island became a fishing outpost. For a few years, humpback whales were flensed on the beach, giving the place the epithet of Blubber Bay. Grey Whales migrating from California to Alaska pass by Texada Island.

ROMAN TULIS
EUROPEAN SOCCER SCHOOL

EXCELLENCE

www.romantulis.com

Fleetwood PARK DENTAL CENTRE

Dr. Viera Carnogursky
604.543.3334

505-15950 Fraser Highway
Surrey, BC V4H 0K8

New Patients Welcome
www.fleetwoodparkdental.com

JULIA PALKO
THE GARY COOKE TEAM

SPECIALIZING IN THE LISTING,
MARKETING AND SALE OF YOUR
HOME!

604-783-3387
JULIAPALKO@KW.COM
#A123-2099 LOUGHEED HWY
PORT COQUITLAM, V3B 1A8

KW ELITE REALTY
KELLERWILLIAMS

Yours and only SLOVAK
connection for all your
residential real estate needs

Your
ROCK SOLID BRIDGE
to your dreams

Olga (Michel) SLOVAK
778-388-2281
www.slovakolga.ca

Prudential Sterling Realty
slovakolga@shaw.ca
Guaranteed service-Friends

 Prudential

Vianočný vinš

Požehnané Vianoce, pokiaľ v srdci a úsmev na tvári
vám, našim čitateľom, autorom, sponzorom, priateľom
a všetkým ľuďom dobrej vôle prajú pracovníci
redakcie časopisu Slovo z Britskej Kolumbie

Slovenská sv. omša

je každú nedeľu o 11.00 hodine
v Kostole sv. Cyrila a Metoda

472 East 8th avenue
New Westminster
tel. (604) 526-7351
<http://www.cyrilmetod.org>

Pursue a career as a licenced

Mutual Funds Dealer Securities Dealer

There is an opportunity for you.

Become authorized without the need for pre-requisites through the **Canadian Securities Course (CSC)**®.
Talk to an adviser today at (604) 899-0803, and find out how you can take on these prominent roles and other
career opportunities in the financial services industry.

Ashton College | Continuing Education

604 899 0803 | 1 866 759 6006 | www.ashtoncollege.com

CSC® is a registered trade-mark of CSI Global Education Inc.

Ashton

Traveling to Slovakia?

Try **CAR ONE** Car Rental!

Vienna - Bratislava - Budapest - Praha - Košice

FREE GPS &
MOBILE PHONE

1 car one
Car Rental

Contact us:
Tel.: 011-421-907-70-92-91
E-mail: carone@carone.sk
<http://www.carone.sk>

WE ACCEPT

